

Polno 3.

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 6

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

portfel akcji istniejącego tow. „Przyszłość”. Zakład ten, oparty o kasy komunalne, znajdujące się niemal we wszystkich miastach i miasteczkach Rzeczypospolitej, oraz o organizacje społeczno-gospodarcze, w szczególności spółdzielcze, ma wszelkie szanse pomyślnego rozwoju, tym bardziej, że w oparciu o aparat kas komunalnych i organizacji będzie miał możliwość utrzymania kosztów administracji i akwizycji w przepisanych normach, względnie nawet poniżej norm. Zresztą Urząd Kontroli Ubezpieczeń podjął specjalne kroki, aby uniemożliwić podniesienie w tym towarzystwie kosztów administracji i akwizycji ponad określone normy, krępując ponadto swobodę decyzji nowych władz towarzystwa w dziedzinie umów z pracownikami, dodatkowych wynagrodzeń i t. p. W szczególności koszty administracji nowego towarzystwa zostały w ten sposób obliczone, aby przy najbardziej pesymistycznym założeniu—utrzymania dotychczasowego portfela—były z nadwyżką pokryte najbardziej pesymistycznie ocenionymi wpływami. Oczywiście, ukrajowienie i uspołecznienie tow. „Przyszłość” nie idzie po linii interesów towarzystw ubezpieczeniowych, znajdujących się w rękach kapitała zagranicznego. Jednakowoż, w warunkach powszechnie panującej reglamentacji dewizowej i konieczności szczególnej opieki nad kształtowaniem się bilansu płatniczego, popieranie krajowych towarzystw ubezpieczeń, równoznaczne z pozostawianiem dyspozycji składanymi przez obywateli polskich kapitałami w kraju, wydaje się nieodzownym postulatem polityki gospodarczej Państwa.

Słów kilka poświęcić również należy rozwiązaniu sprawy tow. „Fenix”. Znajduje ono wyraz w specjalnym projekcie ustawy. Urząd Kontroli wychodzi tu z założenia, że nie należy dopuścić do zbyt wielkich strat ubezpieczonych w tym towarzystwie, w interesie całego rynku ubezpieczeniowego. W związku z tym przewiduje się w projekcie tylko 15%-ową redukcję sum ubezpieczeniowych i składek, a pozostały brak w pokryciu, który prawdopodobnie, po przeprowadzeniu t. zw. „oczyszczenia portfela”, nie przekroczy 5%, byłby, w myśl projektu, pokryty z omówionego wyżej ogólnego funduszu ubezpieczeniowego. Nie jest jednak wykluczone, że przy b. pomyślnym ukła-

dzie warunków i oszczędnej administracji dopłaty te okazałyby się w ogóle zbędne. Istnieje jednak mimo to konieczność specjalnego zabezpieczenia ewentualnych braków, jakie by okazały się w toku likwidacji interesu, ponieważ nie podobna w góry przewidzieć, po jakiej cenie będą w rzeczywistości sprzedawane wartości portfela tow. „Fenix”. Lepiej zaś redukcję umów ubezpieczeniowych przeprowadzić w mniejszym stopniu, aniżeli by to wypadło z czystego obrotu rachunku bilansowego, gdyż przy zbyt pesymistycznym ujęciu wartości rezerw mogłyby okazać się w końcu nadwyżki i ostatni ubezpieczeni, względnie pozostali wierzyciele, okazali by się uprzywilejowani w porównaniu do pierwszych.

W celu należytego zabezpieczenia płynności projekt ustawy o likwidacji tow. „Fenix” przewiduje obowiązek przyjmowania do zabezpieczenia przez towarzystwa ubezpieczeń listów specjalnych Banku Gospodarstwa Krajowego, emitowanych na podkład nieruchomości, znajdujących się w posiadaniu tow. „Fenix”.

Przy sposobności, nowy projekt ustawy o Kontroli Ubezpieczeń reguluje szereg spraw mniejszej wagi, w szczególności zaś wprowadza imiennosc akcji, obowiązek zatrudniania przez zagraniczne towarzystwa na stanowiskach kierowniczych tylko obywateli polskich oraz upraszcza nadzór nad pośrednictwem ubezpieczeniowym, nakładając na zakłady ubezpieczeń obowiązek zatrudniania tylko takich agentów, którzy odpowiadają warunkom, wymienionym w prawie, i zwalniając władzę nadzorczą od obowiązku prowadzenia czynności rejestracyjnych, które mogły stwarzać pozory, że władza nadzorczą decyduje o zatrudnianiu agentów. Władzy nadzorczej projekt pozostawia jedynie kontrolę nad zakładami ubezpieczeń, czy przewidziane dla agentów warunki są zachowywane.

Novum w projekcie prawa o kontroli ubezpieczeń stanowi również przepis, w myśl którego w sprawach, w których mogą być zaangażowane interesy ubezpieczonych, władza nadzorczą decyduje kolegialnie, przy udziale czynnika sędziowskiego.

W. Fabierkiewicz

DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO W ROKU 1935

PAŃSTWOWY Bank Rolny skupia w swych rękach ok. zł 1.1 mild. kredytów, t. j. blisko połowę całkowitego zadłużenia rolnictwa w instytucjach finansowych wszelkiego typu. Bank odgrywa więc poważną rolę w życiu gospodarczym wsi, wywierając zasadniczy wpływ na kształtowanie się stosunków kredytowych w rolnictwie.

Z tych względów sprawozdania Banku stanowią cenny przyczynek do poznania sytuacji finansowej naszych warsztatów rolnych. Sprawozdania te są tym ciekawsze, że omawiają one bardzo szczegółowo działalność Banku, ilustrując ją bardzo bogatym materiałem cyfrowym, co zasługuje na specjalne podkreślenie wobec dotkliwych braków, jakie wykazuje nasza statystyka w zakresie kredytu rolnego.

Jeśli chodzi o rok 1935, głównym zagadnieniem, które absorbowowało Państwowy Bank Rolny—podobnie zreszta, jak wszystkie inne instytucje finansowe, współpracujące z rolnictwem— była sprawa likwidacji kredytów, udzielonych w okresie pomyślnej koniunktury. Z uwagi na przewlekający się kryzys zagadnienie to nabrało szczególnego znaczenia, od pomyślnego jego bowiem rozwiązania zawisło nie tylko zabezpieczenie spłacalności pożyczek Banku i płynność jego kapitałów, ale również zapewnienie licznej rzeszy dłużników możliwości uporządkowania swych spraw finansowych i uregulowania zaciągniętych zobowiązań. To też w okresie sprawozdawczym Bank skierował cały wysiłek na wykonanie nowego planu oddłużenia rolnictwa, opracowanego na zasadzie

ustaw i rozporządzeń, jakie ukazały się w końcu 1934 r.

Plan ten, zmierzając do gruntownego uzdrowienia stosunków z dłużnikami, przyniósł znaczne rozszerzenie dotychczasowych ulg w spłacie kredytów Banku. W pierwszym rzędzie zastosowane zostało dalsze obniżenie oprocentowania pożyczek oraz przedłużenie okresu ich spłaty. W wielu jednak wypadkach ulgi te nie wystarczały dla przywrócenia zachwianej równowagi finansowej gospodarstw—tak, że okazało się konieczne zarządzenie dalej idących środków, a mianowicie redukcji samych należności w drodze częściowego ich umorzenia.

W ogólnych zarysach nowy plan oddłużenia przedstawiał się, jak następuje:

k r e d y t w l i s t a c h z a s t a w n y c h: a) skreślenie zł 9·9 miln. drogą częściowego umorzenia kapitału niektórych pożyczek, b) dodatkowe przejęcie przez Skarb Państwa na ulgowych warunkach zł 7·0 miln. pożyczek, udzielonych nabywcom gruntu z parcelacji, c) obniżenie oprocentowania większości pozostałych pożyczek w kwocie zł 156·2 miln. na okres 2 lat o dalsze 1½%, t. j. do 3% w stosunku rocznym, d) odroczenie bezprocentowe zaległości w sumie zł 27·5 miln. do dn. 1/I 1938 r. i rozłożenie ich na raty lub też skonwertowanie na dodatkowe długoterminowe pożyczki gotówkowe, e) zbonifikowanie rat bieżących powodzianom;

k r e d y t w o b l i g a c j a c h m e l i o r a c y j n y c h: a) skreślenie zł 27·5 miln. w drodze częściowego umorzenia kapitału pożyczek, b) obniżenie oprocentowania pozostałego kapitału pożyczek w kwocie zł 83·6 miln. na okres 2 lat o dalsze 1½%, t. j. do 3% w stosunku rocznym, c) odroczenie bezprocentowe zaległości w sumie zł 17·5 miln. do dn. 1/I 1938 r. i rozłożenie ich na raty lub też skonwertowanie na dodatkowe długoterminowe pożyczki gotówkowe, d) zbonifikowanie rat bieżących powodzianom;

k r e d y t k r ó t k o - i ś r e d n i o t e r m i n o w y: a) skonwertowanie zł 103·7 miln. na Bank Akceptacyjny przy obniżeniu, w większości wypadków, oprocentowania pożyczek do 4½% rocznie i rozterminowaniu ich na 14 lat, b) przejęcie zł 15·8 miln. pożyczek przez Skarb Państwa, c) odpisanie zł 29·3 miln., d) skonwertowanie pozostałych ok. zł 37·8 miln. pożyczek, udzielonych przed dn. 1/VII 1932 r., we własnym zakresie na ulgowych warunkach;

k r e d y t p a r c e l a c y j n y dla nabywców gruntu z majątków Banku: a) skreślenie zł 11·0 miln. z ogólnej sumy zł 33·7 miln. należności z tytułu reszty ceny kupna działek, pochodzących z parcelacji majątków Banku, b) skonwertowanie zaległości w sumie zł 0·9 miln.

k r e d y t z f u n d u s z ó w r z ą d o w y c h, administrowanych przez Bank: a) skreślenie ok. zł 217·0 miln. drogą częściowego lub całkowitego umorzenia kapitału pożyczek wraz z zaległościami, b) obniżenie oprocentowania większości pozostałych należności w kwocie zł 301·6 miln. do 3% w stosunku rocznym oraz rozłożenie ich na spłaty na okres do 60 lat, przy jednoczesnej komasacji pożyczek, pochodzących z różnych tytułów, c) bonifikata należności w granicach do 20% przy przedterminowej spłacie pożyczek;

n a l e ż n o ś c i b. r o s y j s k i c h b a n k ó w z i e m s k i c h: a) skonwertowanie ok. zł 54·3 miln.

pożyczek wraz z zaległymi należnościami drogą obniżenia oprocentowania do 4½% w stosunku rocznym oraz rozłożenia spłaty na okres do 56 lat, poczynając od dn. 1/VII 1935 r., b) bonifikata należności w granicach do 20% przy przedterminowej spłacie należności;

n a l e ż n o ś c i b. p r u s k i c h i n s t y t u c y j f i n a n s o w y c h i o s a d n i c z y c h: a) rozłożenie zaległości na okres do 15 wzgl. 30 lat bez oprocentowania, b) obniżka indywidualna rat bieżących do 50%, c) bonifikata należności w granicach do 20% przy przedterminowej spłacie skapitalizowanych rent.

W celu sfinansowania nowych ulg utworzono w Banku t. zw. Fundusz Oddłużenia w wysokości zł 92·5 miln. Na Fundusz ten przekazano (w miln. zł):

- 30·0—z kapitału zakładowego Banku
- 3·5—ze specjalnych rezerw Banku
- 35·6—z lokat Skarbu Państwa w Banku
- 1·2—z należności, pochodzących od powyższych lokat
- 18·0—nominału listów zastawnych i obligacyj melioracyjnych Banku, stanowiących własność Skarbu Państwa
- 4·2—należności, pochodzących od powyższych listów i obligacyj.

Sfinansowanie zatem planu oddłużenia, opartego na ustawach z końca 1934 r., wymagało od Banku poświęcenia części kapitału zakładowego i rezerw; jednocześnie Skarb Państwa przekazał na ten cel część swych lokat i znajdujący się w jego posiadaniu portfel listów zastawnych i obligacyj melioracyjnych, emitowanych przez Bank.

Z Funduszu Oddłużenia pokrywane były wszelkiego rodzaju skreślenia i odpisy, przewidziane w poszczególnych działach kredytu Banku, ponadto zaś obniżenie oprocentowania pożyczek emisyjnych oraz specjalne ulgi dla powodzian.

W dziale funduszy rządowych skreślenia przeprowadzane były, oczywiście, na rachunek Skarbu Państwa.

Wykonanie w ten sposób pomyślanego planu oddłużenia wymagało ze strony Banku wielkiego nakładu pracy. Zważyć należy, że nowe ulgi objęły wszystkie bez wyjątku działy kredytu, a więc z górą 700 tysięcy pożyczek. Wprowadzenie zaś ulg w życie połączone było z załatwieniem długiego szeregu czynności technicznych, jak również żmudnych i często uciążliwych czynności referendarskich.

Mimo to plan oddłużenia został prawie całkowicie wykonany w 1935 r. Jedynie bowiem w zakresie kredytu w obligacjach melioracyjnych nie zdołano skutecznie pewnych skreśleń, co do których zachodziła konieczność przeprowadzenia szczegółowych obliczeń, połączonych z rewizją kosztorysów robót melioracyjnych, sprawdzeniem planów, lustracją urzędzeń na gruncie i t. p. Poza tym nie zdołano również zakończyć prac konwersyjno-oddłużeniowych w dziale kredytu krótko- i średnioterminowego. Konwersja bowiem w tym dziale, w przeciwieństwie do innych działów kredytu, oparta została na aktach dwustronnych, wymagających czynnego współdziałania dłużników, co z reguły wywołuje znaczną zwłokę w załatwianiu spraw. Również, jeśli chodzi o odpisy, to nie mogły one tutaj być dokonywane mechanicznie, według określonych z góry norm, lecz na podstawie

indywidualnej oceny sytuacji materialnej każdego dłużnika.

Wykorzystanie Funduszu Oddłużenia na dz. 31/XII 1935 r. podaje następujące zestawienie (w miln. zł):

	Prelimino- wano	Odpisano do dn. 31/XII 1935	Pozostało do odpisa- nia
I. Kredyt w listach zastaw- nych:	17'5	11'7	5'8
a) częściowe umorzenie kapitału po- życzek	9'9	8'2	1'7
b) obniżenie oprocentowania po- życzek	6'8	3'3	3'5
c) ulgi dla powodziń	0'8	0'2	0'6
II. Kredyt w obligacjach me- lioracyjnych:	31'7	24'2	7'5
a) częściowe umorzenie kapitału po- życzek	27'5	22'0	5'5
b) obniżenie oprocentowania po- życzek	2'6	2'1	0'5
c) ulgi dla powodziń	1'6	0'1	1'5
III. Kredyt krótkoterminowy: częściowe lub całkowite umorzenie niektórych należności	29'3	1'4	27'9
IV. Kredyt parcelacyjny:	14'0	13'9	0'1
a) częściowe umorzenie należności z tytułu reszty ceny kupna grun- tów z majątków bankowych	11'0	10'9	0'1
b) obniżenie ceny gruntów, parcelo- wanych przez Bank	3'0	3'0	—

Przechodząc do oceny akcji konwersyjno-oddłużeniowej, stwierdzić należy, że przyniosła ona niewątpliwie b. poważne zmniejszenie obciążenia warsztatów rolnych z tytułu zaciągniętych kredytów. O rozmiarach ulg, uzyskanych przez dłużników, świadczą następujące liczby: Łączna kwota skreśleń, dokonanych przez Bank w poszczególnych działach kredytu, doszła do zł 262·0 miln., czyli 20·7% całkowitego zadłużenia rolnictwa w Banku według stanu w dn. 31/XII 1934 r. Rata roczna, płacona przez dłużników, zmniejszyła się dzięki redukcji kapitału należności oraz przedłużeniu okresu ich amortyzacji i obniżeniu oprocentowania: w dziale kredytu w listach zastawnych i obligacjach melioracyjnych, bez uwzględnienia karencji, o ok. 55% i 68%, a z uwzględnieniem karencji—o ok. 60% i 78%, w dziale zaś kredytu z funduszy rządowych, administrowanych przez Bank—o ok. 66%.

Jak widać, akcja konwersyjno-oddłużeniowa przeprowadzona została przez Bank z całą konsekwencją. Licząc się z ciężką sytuacją rolnictwa, Bank nie cofnął się przed poniesieniem poważnych ofiar i zastosowaniem radykalnych cięć w celu przystosowania obciążenia warsztatów rolnych do ich możliwości płatniczych.

W ten sposób pomyślana akcja, chociaż przyczyniała się do zachowania uregulowanych stosunków z dłużnikami i ułatwiała rozwiązanie sprawy likwidacji kredytów, udzielonych w okresie pomyślnej koniunktury, równocześnie jednak odbić się musiała ujemnie na aktywności Banku. Z jednej bowiem strony wskutek poświęcenia części kapitału zakładowego oraz lokat Skarbu Państwa na Fundusz Oddłużenia środki obrotowe Banku poważnie się zmniejszyły, z drugiej—w wyniku przeprowadzonej konwersji należności pozostałe fundusze uległy w znacznej mierze unieruchomieniu.

To też działalność kredytowa Banku w 1935 r. ograniczała się w dalszym ciągu głównie do finan-

sowania specjalnych akcji, mających na celu dostarczenie rolnictwu koniecznych środków produkcji, zapewnienie warszatom lepszych warunków zbytu artykułów, popieranie parcelacji oddłużeniowej i t. p. Zresztą, podjęciu szerszej działalności stały także na przeszkodzie nieustalone warunki rentowności produkcji rolnej, a co za tym idzie—brak podstaw dla kalkulacji kredytów.

Szczególnie niepomyślnie układały się w 1935 r. warunki dla rozwoju kredytu długoterminowego, wskutek trudności, jakie napotykało finansowanie emisji listów zastawnych i obligacyj melioracyjnych. Lokowanie listów czy obligacyj na wolnym rynku nie wchodziło w rachubę—ze względu na niewielką jego pojemność i drożyznę kapitału, niewspółmierną z dochodowością rolnictwa. Rynek zaś kontrolowany utracił w czasie kryzysu swą dawną chłonność, zresztą zarezerwowany był przede wszystkim dla emisji Skarbu Państwa. W konsekwencji w dziale pożyczek w obligacjach melioracyjnych akcja kredytowa Banku, zawieszona w końcu 1932 r., nie mogła być dotąd wznowiona, w dziale zaś pożyczek w listach zastawnych sprowadzała się w dalszym ciągu wyłącznie do finansowania parcelacji oddłużeniowej na podstawie emisji specjalnych listów zawinkulowanych i przyjmowanych jedynie przez Skarb Państwa na pokrycie niektórych podatków oraz przez Państwowy Bank Rolny i Bank Gospodarstwa Krajowego na spłatę niektórych należności. Wskutek ograniczonych możliwości zużytkowania tych listów akcja cała obraca się w bardzo szczyptych ramach—tak, że ogółem Bank przyznał w 1935 r. nowych pożyczek w listach zastawnych zaledwie na kwotę zł 1 551 700, wypłacił zaś zł 1 136 200—wobec zł 2 274 900 w 1934 r.

Zupełne niemal zahamowanie kredytu emisyjnego z powodu braku lokat zarówno dla listów zastawnych, jak i obligacyj melioracyjnych skłoniło Bank do uruchomienia zastępczego kredytu długoterminowego w gotówce dla zaspokojenia najpilniejszych potrzeb finansowych rolnictwa. Wymienić tu należy przede wszystkim kredyt na spłaty rodzinne, zorganizowany pod koniec roku sprawozdawczego. Ma on na celu przeciwdziałanie postępującemu procesowi rozdrabniania się gospodarstw rolnych w wyniku działań rodzinnych. Na uruchomienie tego kredytu Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych przekazało Bankowi kwotę zł 4'0 miln.

Pożyczki na spłaty rodzinne udzielane są na obszarze całego Państwa, prócz województw zachodnich, na następujących warunkach: a) okres umorzenia wynosi 10, 15, 20 i 25 lat; b) oprocentowanie—1% w stosunku rocznym, a dodatek administracyjny— $\frac{1}{2}$ %; c) zabezpieczenie—wymagane hipoteczne, przy czym poszczególne pożyczki nie może być mniejsza od zł 1 500. Kredyt na spłaty rodzinne udzielany jest na wyjątkowo dogodnych warunkach—ze względu na specjalny cel, na jaki jest przeznaczony.

Poza kredytem na spłaty rodzinne Bank zorganizował na terenie województw południowo-wschodnich dla osadników, przenoszących się na nowe gospodarstwa, nabyte z dóbr Ordynacji Zamojskiej, specjalny kredyt na sfinansowanie likwidacji dotychczasowych posiadłości. Na kredyt ten, oprocentowany w wysokości $5\frac{1}{2}$ % w stosunku rocznym i spłacalny w ciągu 40 lat, Bank przeznaczył z własnych środków zł 250 tys.

Dalej, na terenie woj. śląskiego Bank uruchomił z uzyskanej na ten cel lokaty Skarbu Państwa w kwocie zł 1·1 miln. osobny kredyt, przeznaczony na spłatę uciążliwych zobowiązań oraz na inwestycje rolne. Oprocentowanie pożyczek wynosiło tutaj 3%, okres zaś spłaty—30 lat. Kredyt ten w ciągu 1935 r. został całkowicie wyczerpany.

Wreszcie, na wzmiankę zasługuje także kredyt gotówkowy melioracyjny, oprocentowany w wysokości 6% w stosunku rocznym, z okresem umorzenia 20-letnim, który został uruchomiony jeszcze w 1934 r. i udzielany jest na finansowanie robót już rozpoczętych lub też wybitnie rentownych, jak np. urządzenie gospodarstw rybnych. W 1935 r. Bank wypłacił gotówkowych pożyczek melioracyjnych na sumę zł 137 300—wobec zł 84 250 w 1934 r.

W zakresie kredytu krótko- i średnioterminowego działalność Banku utrzymała się w przybliżeniu na poziomie ostatnich lat kryzysowych, a nawet została nieco rozszerzona, mimo że i tutaj dawał się odczuwać dotkliwy brak środków. Ogólna suma pożyczek krótko- i średnioterminowych, udzielonych w 1935 r., osiągnęła zł 33·1 miln.—wobec zł 23·9 miln. w 1934 r. Środków na powyższe rozszerzenie operacji kredytowych dostarczyło Bankowi głównie redyskonto weksli, które wzrosło z zł 169·8 miln. do zł 179·7 miln., oraz lokaty banków zagranicznych, które wzrosły z zł 7·9 miln. do zł 11·4 miln. Natomiast wkłady i rachunki czekowe spadły w 1935 r. nieznacznie, mianowicie z zł 109·6 miln. do zł 107·6 miln.

Jeśli chodzi o kierunek działalności Banku w zakresie kredytu krótko- i średnioterminowego, to obejmowała ona przede wszystkim finansowanie zbiorów i dostawy nawozów sztucznych dla rolnictwa.

Dostawa nawozów sztucznych wykazała w 1935 r. dalszy wzrost. Ogółem Bank rozprowadził w tym roku 99 511 t nawozów wartości zł 11·2 miln.—wobec 87 760 t wartości zł 10·4 miln. w 1934 r. oraz 49 135 t wartości zł 6·7 miln. w 1933 r. Rozwój dostawy nawozów sztucznych od roku 1929, t. j. roku największego jej nasilenia, ilustruje następujące zestawienie (w tonach):

	Nawozy dostarczone przez Bank:		
	wiosną	jesienią	razem
1929	231 375	213 563	444 938
1930	114 277	98 521	212 798
1931	35 743	55 670	91 413
1932	34 145	26 559	60 704
1933	22 447	26 688	49 135
1934	29 986	57 774	87 760
1935	42 111	57 400	99 511

Jak widać z zestawienia, w ciągu ostatnich 2 lat nastąpiło przełamanie trwającego do niedawna stałego spadku dostawy nawozów sztucznych. Po osiągnięciu bowiem w 1933 r. najniższego poziomu przy 49 135 t dostawa wzrosła w 1934 r. o 38 625 t, t. j. o 78·6%, w 1935 r. zaś—o dalsze 11 751 t, t. j. o 13·4%.

Nawozów dostarczał Bank—podobnie, jak w poprzednich latach—na zamówienie lokalnych instytucji pośredniczących albo też na bezpośrednie zamówienie rolników. Spółdzielnie uczestniczyły w 1935 r. w ogólnej ilości rozprowadzonych nawozów w wysokości 55·6%, hurtownie—40·6%, instytucje komunalne—0·8%, rolnicy bezpośrednio—3·0%.

Akcja finansowania zbiorów uległa w 1935 r. w związku ze zmianą zasad polityki rolnej Rządu dalszemu rozszerzeniu. Przede wszystkim więc akcją

tą objęte zostały poza zbożem także rośliny strączkowe, nasiona oleiste i gryka. Jednocześnie Bank Polski powiększył kredyty, przeznaczone na sfinansowanie akcji, z zł 30 miln. do zł 50 miln.

Przydział, uzyskany przez Państwowy Bank Rolny, wynosił zł 18·0 miln., z czego zł 11·0 miln. przypadało na kredyty pod rejestrowy zastaw płodów rolnych dla większej własności rolnej oraz zł 7·0 miln. na kredyty zaliczkowe dla mniejszej własności. Z uzyskanego kredytu Bank rozprowadził ogółem zł 14·3 miln., a mianowicie zł 9·1 miln. kredytów rejestrowych oraz zł 5·2 miln. kredytów zaliczkowych. W porównaniu z 1934 r. kredyty, udzielone przez Bank pod rejestrowy zastaw płodów rolnych, wzrosły o zł 1·2 miln., a kredyty zaliczkowe—o zł 3·6 miln.

Specjalny nacisk Bank położył w 1935 r. również na rozwinięcie akcji finansowania przetwórstwa i handlu rolniczego, zgodnie z ogólnym kierunkiem polityki Rządu.

Jeżeli chodzi o handel, akcja ta obejmowała w 1935 r. zarówno finansowanie zbytu wewnętrznego, jak i zewnętrznego. Finansowanie zbytu wewnętrznego odbywało się drogą zaliczkowania dokumentów przewozowych, udzielania kredytu pod lombard produktów oraz bezpośredniego zasilania handlu środkami obrotowymi. Bank finansował tutaj m. in. skup słomy i włókna lnianego, nasion oleistych oraz ziemniaków dla celów przetwórczych. Finansowanie wywozu obejmowało: zboże i rośliny strączkowe, przetwory ziemniaczane, nasiona oleiste, drób, przetwory mięsne i nabiał oraz drzewo. Forma kredytu zależała tu od rodzaju transakcyj. Zaznaczyć należy, że w 1935 r. Bank brał również udział w finansowaniu wymiany kompensacyjnej z Niemcami. Ogólna suma kredytów, udzielonych na finansowanie zbytu, wynosiła zł 5·0 miln., z czego na zbyt wewnętrzny przypadało zł 3·0 miln. oraz na wywóz artykułów rolnych—zł 2·0 miln.

Kredyty, przeznaczone dla specjalnych gałęzi produkcji i przetwórstwa rolniczego, jako to: nasienictwa, chmielarstwa, lnianstwa, przetwórstwa ziemniaczanego, mleczarstwa i t. p., wynosiły zł 1·2 miln. i w porównaniu z 1934 r. spadły o zł 1·7 miln.

Natomiast ogólne kredyty obrotowe wzrosły w porównaniu z 1934 r. z zł 3·9 miln. do zł 5·4 miln. Kredyty te udzielane były przeważnie rolnictwu bezpośrednio.

Kredytów średnioterminowych Bank udzielił w 1935 r. łącznie na sumę zł 4·5 miln.—wobec zł 5·2 miln. w 1934 r. Z sumy zł 4·5 miln. przypadało: na kredyty, przeznaczone na nakłady gospodarcze zł 3·0 miln., na spłatę uciążliwych długów zł 0·7 miln. oraz na kredyty klęskowe, powodziowe i posuchowe zł 0·8 miln.

Wspomnieć należy, że w 1935 r. podjęte zostały prace przygotowawcze, związane z uruchomieniem przez Min. Rolnictwa i Ref. Roln. za pośrednictwem Państwowego Banku Rolnego kredytów na inwestycje dla spółdzielni mleczarskich oraz na budowę i adaptację śpichrzów zbożowych. Kredyty dla mleczarstwa w kwocie zł 7·0 miln. przeznaczone są na wznoszenie budynków, instalację maszyn oraz budowę studni i udzielane być mają na okres do lat 40, przy oprocentowaniu 1½% w stosunku rocznym. Akcja ta łączy się z wykonaniem ogólnego planu racjonalizacji przemysłu mleczarskiego—zarówno pod względem technicznego urządzenia, jak i właściwego rozmiesz-

czenia sieci placówek przetwórczych. Kredyty na budowę śpichrzów zbożowych w kwocie zł 1·5 miln. mają na celu uzdrowienie i usprawnienie handlu zbożowego. Kredyty te udzielane są na podobnych warunkach, jak kredyty mleczarskie.

Jako objaw pomyślny w rozwoju działalności Banku podkreślić należy wyraźne ożywienie się akcji parcelacyjnej w 1935 r. Mianowicie, Bank rozparcelował w 1935 r.: z majątków własnych 17 676·8 ha oraz z majątków komisowych 582·6 ha, razem 18 259·4 ha—wobec 10 284·2 ha w 1934 r. oraz 4 669·7 ha w 1933 r. Zaznaczyć należy, że obszar 18 259·4 ha jest największym obszarem, rozparcelowanym przez Bank w okresie jednego roku od chwili uruchomienia działu agrarnego.

Wzmożony rozwój parcelacji, mimo trwającego kryzysu, tłumaczy się m. in. przeprowadzoną przez Bank rewizją warunków sprzedaży ziemi i ich przystosowaniem do zmian, wywołanych przez przesilenie. Przede wszystkim więc Bank w ciągu ostatnich 2 lat obniżył wydatnie ceny parcelowanych gruntów, poświęcając na ten cel ok. zł 9·6 miln., z czego zł 3·0 miln., pochodzących z Funduszu Oddłużenia, oraz zł 6·6 miln., uzyskanych w drodze rozrachunku z Rządem z tytułu komisowej parcelacji gruntów państwowych. O kwotę zł 9·6 miln. zmniejszony został szacunek majątków własnych Banku, zakupionych na parcelację.

Równocześnie z obniżeniem cen ziemi Bank wprowadził znaczne ułatwienia dla nabywców w spłacie reszty ceny kupna gruntów. Wprawdzie gotówkową część ceny podniesiono do 25%—z uwagi na konieczność przeciwdziałania nadmiernemu obciążaniu długiem nowopowstających gospodarstw, za to jednak przedłużono okres spłaty pozostałej należności i obniżono jej oprocentowanie. Jeśli chodzi o mniejsze należności, Bank rozkłada resztę ceny zwykłym trybem na okres do 5 lat, natomiast jeśli chodzi o należności większe—systemem amortyzacyjnym na 20 i 40 lat, przy czym nabywcy osad samodzielnych oraz uczestnicy parcelacji sąsiedzkiej, połączonej ze scaleniem gruntów, korzystają z 3-letniej karencji w spłacie kapitału. Oprocentowanie zakredytowanych należności wynosi 4½% w stosunku rocznym, a dodatek administracyjny—½% lub 1%. W czasie trwania karencji oprocentowanie obniża się do 3%, dodatku zaś administracyjnego wogóle się nie pobiera.

Poważną zachętę stanowi dla nabywców gruntów, parcelowanych przez Bank, możliwość uzyskania bez przeszkód czystego wpisu tytułu własności, której przeważnie brak przy parcelacji prywatnej wskutek nadmiernego zadłużenia większości majątków i wynikających stąd trudności zwolnienia sprzedawanych działek od obciążeń hipotecznych.

Uwzględnić również należy, że nabywcy parcel samodzielnych otrzymują grunty z reguły uprawione i obsiane. Ponadto na terenie województw zachodnich Bank nabywcom tym udziela także pomocy finansowej na zabudowę osad pod postacią pożyczek, przyznawanych do wysokości 75% kosztorysów. Pożyczki te hipotekowane są łącznie z resztą ceny kupna działek jako jeden dług, podlegający tym samym warunkom spłaty i oprocentowania.

Nowych majątków na parcelację Bank w 1935 r. nabył 14 o obszarze 5 196·5 ha, przyjął zaś do komisowej parcelacji 2 majątki o obszarze 180·3 ha. Od uruchomienia działu agrarnego, t. j. od 1924 r., Bank

nabył na parcelację 112 majątków o obszarze 111 260·2 ha oraz przyjął do komisowej parcelacji 28 majątków o obszarze 29 266·1 ha, razem 140 majątków o łącznym obszarze 140 626·3 ha.

Prace parcelacyjne, wykonane przez Bank w 1935 r., obrazują następujące liczby: nabywcom w posiadanie oddano 3 977 działek o łącznym obszarze 18 259·4 ha; aktów kupna-sprzedaży względnie hipotecznego przewłaszczenia gruntów sporządzono 3 214 na obszar 14 055·9 ha; z łącznej ilości 3 977 sprzedanych parcel przypadło: na działki sąsiedzkie 2 511, na samodzielne kolonie 983, na inne cele 483. Przez cały czas od podjęcia działalności agrarnej Bank rozparcelował, t. j. przekazał nabywcom: z majątków własnych 66 689·3 ha, oraz z majątków komisowych 15 526·5 ha, razem 82 215·8 ha. Zapas ziemi, pozostały do parcelacji w końcu 1935 r., obejmował 39 794·4 ha gruntów własnych oraz 6 392·5 ha komisowych, razem 46 186·9 ha—wobec 62 568·5 ha w końcu 1934 r. Nadmienić trzeba, że w skład obszaru 46 186·9 ha wchodzi również grunty leśne, z których ok. 13·4 tys. ha ma być przekazanych Ministerstwu Rolnictwa i Ref. Roln.

Bieżąca działalność kredytowa w zakresie funduszy Min. Rolnictwa i Ref. Roln., administrowanych przez Bank, w dalszym ciągu przedstawiała się nader skromnie. Ogólna suma udzielonych pożyczek gotówkowych osiągnęła zaledwie zł 1 601 tys.—wobec zł 1 812 tys. w 1934 r. Z sumy zł 1 601 tys. przypadało: na grupę parcelacyjną zł 782 tys. oraz na grupę scaleniowo-melioracyjną zł 819 tys. Natomiast należności, zakredytowane przez urzędy wojewódzkie, wynosiły: w grupie parcelacyjnej—zł 28 995 tys., głównie z tytułu reszty ceny sprzedażnej parcelowanych gruntów państwowych, w grupie scaleniowo-melioracyjnej — zł 944 tys. oraz w grupie opłat zł 201 tys.

Zaznaczyć należy, że równocześnie z konwersją starych należności poddano w 1935 r. także rewizji warunki spłaty nowych należności za grunty państwowe, parcelowane przez urzędy wojewódzkie, w celu ich dostosowania do zmniejszonych możliwości płatniczych nabywców. Na mocy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 25/VII 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 57, poz. 372) oprocentowanie nowych należności obniżono z 3½% do 3% w stosunku rocznym, okres zaś spłaty przedłużono z 41 do 57 lat. Zastosowanie okresów krótszych, a mianowicie 8, 16 lub 31 lat, dopuszczalne jest jedynie wówczas, gdy nabywca wyrazi na to swą zgodę lub gdy spłata roczna wynosi mniej niż zł 40. Natomiast należności drobne, nie przekraczające zł 200, mogą być rozkładane najwyżej na 5 lat, bez oprocentowania. Poza tym nabywcy gospodarstw samodzielnych, z wyjątkiem gospodarstw wzorowych, zwolnieni zostali od wszelkich świadczeń, t. j. zarówno od oprocentowania jak i amortyzacji, w ciągu pierwszych 2 lat, a pracownicy folwarczni—w ciągu pierwszych 3 lat od wejścia w posiadanie parcelowanych gruntów. Nabywcy gospodarstw wzorowych korzystają jedynie z odroczenia spłaty kapitału należności do chwili uzyskania tytułu własności na zakupioną nieruchomości.

Ogólna suma należności Min. Rolnictwa i Reform Rolnych wynosiła w dn. 31/XII 1935 r. zł 619·1 miln.—wobec zł 777·2 miln. w dn. 31/XII 1934 r. Na zmianę ogólnej sumy wpłynęły z jednej strony

dokonane skreślenia i spłaty, z drugiej—nowoudzielone pożyczki i zakredytowane należności, pożyczki, przejęte od Państwowego Banku Rolnego i t. d.

Koszty handlowe Banku za rok 1935 wynosiły zł 12 800 668·05, utrzymując się na obniżonym znacznie poziomie, do jakiego skomprymowano je w ciągu ostatnich lat dzięki stałym i konsekwentnym wysiłkom oszczędnościowym. Podana suma nie obejmuje kosztów utrzymania personelu okresowego, zaangażowanego przejściowo do prac konwersyjno-oddłużeniowych. W porównaniu z 1930 r., kiedy to koszty handlowe Banku osiągały zł 18·7 miln., spadek wynosi 31·4%.

Czysty zysk Banku wynosił zł 70 323·19—wobec zł 252·9 tys. w 1934 r., zł 125·9 tys. w 1933 r. oraz zł 585·4 tys. w 1932 r. Już zatem czwarty z kolei rok operacyjny Bank zamyka prawie bez zysków, gdy w latach pomyślnej koniunktury zyski dochodziły do zł 14·3 miln. Zupełny niemal zanik zysków, mimo wprowadzonych oszczędności w wydatkach administracyjnych Banku, przypisać należy dotkliwemu zmniejszeniu się procentów i prowizyj. Wynosiły one—z uwzględnieniem wpływów na pokrycie kosztów administrowania funduszami rządowymi—zł 13·1 miln. i w stosunku do 1929 r., mimo

większego stanu kredytów, spadły o 53·1%. Liczba ta najlepiej świadczy o ofiarach, ponoszonych przez Bank na rzecz rolnictwa w związku z kryzysem, pomijając wielką ofiarę jednorazową pod postacią redukcji kapitału zakładowego o zł 30 miln.

Rozwój działalności Państwowego Banku Rolnego w ciągu ostatnich 10 lat ilustruje niżej podana tablica. Zmniejszenie się sumy udzielonych kredytów nastąpiło głównie wskutek skreślenia zł 262·0 miln. należności w wyniku akcji oddłużenia rolnictwa. Z tego samego powodu zmniejszyła się również suma bilansowa Banku.

	Kapitały własne	Udzielone kredyty	Ogólna suma bilansowa	Obroty w ciągu roku
	miliony		złoty ch	
31/XII/1926	15·0	111·5	157·6	1 087·6
31/XII/1927	79·1	259·7	424·9	3 883·9
31/XII/1928	140·2	512·8	738·5	6 931·0
31/XII/1929	148·5	760·6	1 119·8	8 836·2
31/XII/1930	159·0	959·2	1 428·4	8 992·3
31/XII/1931	165·6	961·7	1 468·1	6 884·7
31/XII/1932	169·8	954·6	1 413·9	6 135·0
31/XII/1933	170·4	972·8	1 582·3	6 892·3
31/XII/1934	137·0	1 268·1 ¹⁾	1 951·1	7 278·3
31/XII/1935	137·7	1 090·9	1 728·8	7 701·3

R. G.

KRONIKA GOSPODARCZA

ZIMOWA POMOC BEZROBOTNYM

Do najujemniejszych i zarazem najcięższych do rozwiązania zagadnień gospodarczych bieżącego okresu—nie tylko w poszczególnych krajach, ale na całym świecie—należy bezrobocie. Nawet bowiem w czasach dobrej koniunktury zjawisko bezrobocia obserwowane jest we wszystkich państwach, niezależnie od stopnia ich zamożności i uprzemysłowienia, jako zjawisko mniej więcej stałe. Cóż dopiero mówić o obecnym—po sześciu latach ostrego światowego przesilenia gospodarczego, w czasie którego warsztaty produkcyjne wszystkich dziedzin przemysłu kurczyły się, konsumpcja spadała, zapotrzebowanie na pracę ludzkich rąk malało. W tych warunkach liczba bezrobotnych na całym świecie rosła i stawała się groźną chmurą, brzemienią w niebezpieczeństwa społeczne, rzucającą cień na całokształt życia gospodarczego poszczególnych państw i świata.

Nasz kraj, jakkolwiek słabiej uprzemysłowiony od innych państw zachodnich, również czuje na sobie ciężar bezrobocia—mimo że jego nasilenie ostatnio spadło—i to nie tylko bezrobocia wśród ludzi pracy przemysłowo-fabrycznej, ale także wśród pracowników rolnych. I jakkolwiek w porównaniu z wielkimi państwami europejskimi liczba bezrobotnych w Polsce jest stosunkowo mniejsza i obracała się w najgorszych czasach w granicach kilkuset tysięcy bezrobotnych, to jednakże, mając na uwadze ma-

łą zamożność naszego kraju, stanowi ona bardzo poważne zagadnienie do rozwiązania.

Likwidacja bezrobocia może nastąpić na drodze uprzemysłowienia kraju i stworzenia nowych warsztatów pracy, które mogłyby wchłonąć rzesze bezrobotnych. Jest to wszakże droga dalsza, wymagająca przede wszystkim środków finansowych, których w tej chwili ani Skarb Państwa, ani regenerujące się po długotrwałym kryzysie życie gospodarcze jeszcze nie posiada.

Tymczasem zaś zagadnienie „rozładowania” bezrobocia jest zagadnieniem pilnym, domagającym się przynajmniej pomocy doraźnej, zwłaszcza wobec zbliżających się chłódów zimowych.

Oslabienie nacisku bezrobocia leży w interesie wszystkich odłamów społeczeństwa, a przede wszystkim w interesie życia gospodarczego, które nie mogłoby rozwinąć budzącej się inicjatywy i wykorzystać koniunktury pokryzysowej, gdyby nie miało odpowiednich warunków ogólnych, a przede wszystkim spokoju na odcinku robotniczym. To też przemysł jest zainteresowany nie tylko we wszystkich środkach, zdążających do zmniejszenia liczby bezrobot-

¹⁾ Znaczny wzrost kredytów w 1934 r. tłumaczy się głównie włączeniem do bilansu Banku, do pozycji „Fundusze Administrowane”, likwidowanych należności b. instytucyj finansowych i osadniczych państw zaborczych w kwocie zł 263 I miln.

nych, ale także w zaspokojeniu przynajmniej najprymitywniejszych potrzeb nie pracujących i głodujących często rzesz bezrobotnych.

Z inicjatywy Rządu, a pod protektoratem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej oraz Pana Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych, utworzony został specjalny komitet doraźnej pomocy bezrobotnym i zaopatrzenia ich na zimę zarówno w odzież, jak i środki żywnościowe i opałowe.

Poniżej zamieszczamy sprawozdanie z inauguracyjnego posiedzenia Komitetu, odezwę i informacje, dotyczące rozpoczętej akcji zbiórkowej na rzecz bezrobotnych, a równocześnie wzywamy wszystkie, bez wyjątku, sfery gospodarcze do przychylnego odniesienia się do tej akcji zbiórkowej, do wydatnego poparcia jej swą ofiarnością, mniemając, że wzywamy je nie tylko do akcji charytatywnej, ale także do wypełnienia obowiązku społecznego.

* * *

W piątek dn. 10 b. m. odbyło się na Zamku w obecności Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Prof. Ignacego Mościckiego i Pana Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych Gen. Śmigłego Rydza inauguracyjne zebranie Ogólnopolskiego Obywatelskiego Komitetu Zimowej Pomocy Bezrobotnym.

W posiedzeniu tym wzięli udział: Pan Prezes Rady Ministrów Gen F. Sławoj-Składkowski, Ks. Kardynał Al. Kakowski, Marszałek Senatu Prystor, Marszałek Sejmu Car, Członkowie Rządu, Prezes N. I. K. Dr Jakób Krzemieński, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego Supiński, Prezes Prokuraturii Generalnej Bukowiecki, wicemarszałkowie Senatu i Sejmu, podsekretarze stanu, senatorowie i posłowie, generacja i wyżsi wojskowi, duchowieństwo wszystkich wyznań, prezesi banków państwowych, władze Funduszu Pracy, wyżsi urzędnicy państwowi, przedstawiciele nauki, literatury i prasy, świata gospodarczego, świata pracy, organizacji przemysłowych, handlowych i rolniczych, kulturalno-oświatowych, sądownictwa, adwokatury oraz instytucyj i organizacji społecznych. Na zebraniu, które zgromadziło ponad 300 osób, obecna była również Pani Aleksandra Piłsudska i Pani Maria Mościcka.

Zagajając zebranie, Pan Prezes Rady Ministrów Gen. F. Sławoj-Składkowski wygłosił następujące przemówienie:

„Panie Prezydencie, Panie Generale, Eminencjo, Szanowni Państwo!

Fakt obecności na dzisiejszym zebraniu Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Wodza Naczelnego i tylu najwybitniejszych przedstawicieli życia Polski —

fakt przebiegu obrad w siedzibie Głowy Państwa, wielkodusznie na czas tych obrad użyczonej —

wreszcie atmosfera, która panuje w tym dostojnym gronie — wszystkie te objawy wskazują, że przedmiot, któremu poświęcić mamy nasze dzisiejsze obrady, nie jest wzięty z życia codziennego, nie wypływa z trosk codziennych.

Nie wystarczy bowiem codziennego wysiłku, nie wystarczy zwykłego współczucia dla okazania skutecznej pomocy w walce z potęgą nadchodzącej zimy, potęgą głodu i zimna, które przynosi ona ze sobą.

W walce z tymi potęgami pomoc mamy najbiedniejszym, pozostającym bez pracy i środków do życia.

Czyż trzeba zaznaczać, że akcja ta, akcja pomocy słabym, nie ma nic wspólnego z polityką?

Wszak polityk szuka zawsze sojuszu z mocnymi, a nie szuka sposobności do okazania pomocy słabym.

Troska, która zwołała nas na zebranie dzisiejsze, przekracza ramy zainteresowań i trosk Rządu.

Rządy i kierunki myślowe zmieniają się, ale niezmienną i wiecznotrwałą jest w Polsce miłość i solidarność współobywateli.

Szanowni Państwo! Mocni tą miłością i solidarnością — sprzęgnijmy nasze siły, zespólmy nasze działania, by pod wysokim Patronatem Głowy Państwa wypełnić pragnienie naszych serc i nakaz naszej woli:

„głodnego nakarmić, nagiego przyodziać“.

Następnie Pan Prezes Rady Ministrów Gen F. Sławoj-Składkowski zaprosił do stołu prezydalnego Pana Ministra Opieki Społecznej M. Zyndram-Kościałkowskiego, który z kolei zaprosił do prezydium Ks. Kard. Kakowskiego, Marszałka Prystora, Marszałka Cara, Ser. Dr. Emila Bobrowskiego, Prezesa Inż. Klarnera, Prezesa Kajetana Dzierżykraj-Morawskiego, Sen. Maksymiliana Malinowskiego i Gen. Żeligowskiego.

Pan Minister Opieki Społecznej M. Zyndram-Kościałkowski wygłosił następujące przemówienie:

„Panie Prezydencie, Panie Generale, Eminencjo, Panie i Panowie.

Za łaskawym zezwoleniem Pana Prezydenta i przy Jego współudziale zgromadziliśmy się tutaj w sprawie wyjątkowej wagi. Oto mamy zapoczątkować wielką mobilizację wszystkich sił społecznych do walki z głodem i chłodem mas bezrobotnych w nadchodzących miesiącach zimowych.

W ciągu wiosny, lata i jesieni wyteżona akcja Rządu dała zatrudnienie kilkuset tysiącom bezrobotnych. W okresie tym prowadzone były roboty publiczne, dające bezrobotnym pracę, a więc i chleb, a przysparzające jednocześnie ogółowi społeczeństwa nowe wartości gospodarcze.

Wysiłki Rządu w walce z bezrobociem idą w dwóch zasadniczych kierunkach: zwiększenia zatrudnienia oraz organizowania pomocy dla tych bezrobotnych, którzy zatrudnieni być nie mogą. Akcja zwiększenia zatrudnienia w drodze uruchomienia robót publicznych powiększa bogactwo narodowe, powoduje stopniowe zwiększenie się dochodu społecznego i wpływa w dalszej konsekwencji na zwiększenie się chłonności rynku pracy. Akcja bezpośredniej pomocy bezrobotnym znajduje uzasadnienie nie tylko w przesłankach natury społecznej, jako niezbędna pomoc dla tych, którzy pozbawieni są zarobków nie z własnej winy i nie są w stanie zaspokoić swoich potrzeb życiowych, lecz również w przesłankach natury gospodarczej i wynikających z nakazu interesu publicznego. Dotychczas większość ciężarów utrzymania wielkiej rzeszy bezrobotnych tak w miastach, jak i na wsi ponosi głównie środowisko, wśród którego bezrobotni żyją, a w pierwszym rzędzie bliższe i dalsze ich rodziny.

Obniża to i tak już niską stopę życia warstw pracujących, a długotrwałe bezrobocie powoduje coraz większe wyczerpywanie się środków u tych, którzy z dobrodziejstwa pracy korzystają.

Akcja społeczna w kierunku niesienia pomocy bezrobotnym rozwija się prawie wyłącznie w ośrodkach bezrobocia, a więc tam, gdzie większość ludności, żyjącej z pracy najemnej, i tak już składa ofiarę na ołtarzu bezrobocia, niosąc pomoc swym bliskim, pozbawionym pracy.

Podczas, gdy więc jedno środowisko i warstwy społeczne uginają się pod brzemieniem skutków bezrobocia, inne niemal

wcale ich nie odczuwają. Jest to konsekwencja braku koordynacji w organizacji ofiarności publicznej — braku, który musi być usunięty nie tylko w imię solidarności społecznej, ale także w interesie gospodarczym naszego Państwa.

Siła ekonomiczna kraju zależna jest od intensywności obrotów gospodarczych, te zaś w pierwszej linii od masowości wewnętrznej konsumpcji. Nie można więc dopuścić do tego, żeby wielki odłam społeczeństwa wypadł w ogóle poza nawias przeciętnej konsumpcji, lub też żeby zaangażowanie tego niebezpieczeństwa odbyło się kosztem tych, których zarobki i tak z reguły idą jedynie na cele konsumpcyjne.

Sprawiedliwość w podziale obowiązków, ciężących na społeczeństwie, i konieczność niesienia pomocy pozbawionym pracy i środków do życia stanowić winna podstawową zasadę akcji tworzącego się komitetu.

Zebrałiśmy się tutaj w wyjątkowej chwili przełomowej dla naszego życia zbiorowego.

Długoletni kryzys gospodarczy, który niszczył siły żywotne społeczeństwa, zbliża się ku końcowi. Tętno życia gospodarczego zaczęło bić szybciej. Kominy fabryk, beczynne w ciągu szeregu lat, zaczęły znów dymić. W tysiącach serc zaświtała nadzieja lepszej przyszłości.

Lecz oto zbliża się zima. Okres, w którym corocznie, nawet w latach największej pomyślności, rozmiary produkcji maleją. A przecież, obracające się szybciej koło życia gospodarczego nie nabrało dosyć rozpędu, by w obroty swe wciągnąć wszystkich. Na podstawie doświadczeń z lat ubiegłych należy przewidywać, że w nadchodzących miesiącach zimowych liczba zarejestrowanych bezrobotnych przekroczy 500 tysięcy, a przy napływie młodych sił roboczych i reemigracji z Francji i Belgii dojść może do 600 tysięcy.

Dzień każdy zbliża nas do chwili, gdy do okien domów ich rodzin zapuka głód i chłód.

Zima roku tego będzie tym cięższa, że przez lata walki z kryzysem stopniały resztki zapasów.

Spotka ona jeszcze wiele rodzin bezbronnych. Na 600 tysięcy żywicieli rodzin, którzy będą bez pracy, zaledwie 100 tysięcy ma zapewniony ustawowy zasiłek. Gdyby Państwo zdobyło się na najwyższy wysiłek w ramach swych możliwości budżetowych, pomoc może otrzymać jeszcze drugie 100 tysięcy. To znaczy, że mróz i głód zajrzy do 400 tysięcy rodzin, to znaczy, że zbiorową wolą Rządu i społeczeństwa musimy zorganizować pomoc dla nich.

Rozpoczęcie tej akcji jest celem dzisiejszego zebrania.

Pragnąłbym tu raz jeszcze z całym naciskiem zaznaczyć iż walka z bezrobociem stanowi czołowe zadanie prac społecznych i gospodarczych Rządów Rzeczypospolitej już od dłuższego czasu. Pod hasłem: pracy i chleba dla wszystkich — rozpoczęliśmy również rok bieżący. Nie zapominajmy jednak, iż rok każdy daje nam przyrost przeszło pół miliona nowych rąk do pracy. Że wskutek tego przez okres pewien mogliśmy zaobserwować niezrozumiałe napozór zjawisko, jak obok wzrostu zatrudnienia w fabrykach i warsztatach liczba zarejestrowanych bezrobotnych nie malała wcale, bądź też zmniejszała się bardzo nieznacznie w stosunku do zwiększenia rozmiarów produkcji. Wytlumaczenie tego zjawiska znajdziemy łatwo, gdy uprzytomnimy sobie, jak duży jest wpływ nowych rąk, szukających zatrudnienia, jak żywiołowy jest nacisk ze strony tej wielkiej rezerwowej armii pracy, którą nam daje przeludniona wieś.

To też zagadnienie walki z bezrobociem jest i musi być zasadniczym elementem każdej polskiej racji stanu, najważniejszym punktem każdego programu społecznego i gospodarczego.

Jest to największe zadanie, za rozwiązanie którego pokolenie nasze odpowiadać będzie przed pokoleniami przyszłymi.

Jeśli dzisiaj apelujemy do całego narodu, do wszystkich obywateli naszego Państwa, do wszystkich ludzi dobrej woli, bez względu na przynależność polityczną czy organizacyjną, to w imię nakazu, podyktowanego przez sam bieg życia, który każe nam zjednoczyć wszystkie siły dla niedopuszczenia do zguby tysięcy naszych braci.

Do akcji tej mamy moralne prawo i obowiązek powołać wszystkich. Tu musi być rzetelny wysiłek wszystkich w momencie, który nazwałbym przełomowym.

Bo na podstawie wszelkich danych stwierdzić można, że pęd życia gospodarczego ku górze nie ustaje, że wraz z wiosną roku przyszłego przyjdzie dalsze ożywienie produkcji, dalszy wzrost zatrudnienia. Dzisiaj chodzi więc dosłownie o przetrzymanie zimy, o przetrwanie do okresu, kiedy będzie lepiej.

To też w momencie tym, w którym nadzieja lepszego jutra już świta, tym śmieiej apelujemy o koncentrowanie sił społeczeństwa w kierunku dania pomocy zimowej rodzinom bezrobotnych. Ten ostatni okres niedoli, okres ciężkiej zimy, przełamać musimy wspólnymi siłami.

Musimy stworzyć spójność naszego życia społecznego, zwarłość wszystkich czynników rządowych i społecznych, poczucie wzajemnych obowiązków między wszystkimi członkami społeczeństwa bez względu na różnicę zawodu i kierunków ideowych.

Wszyscy niesiemy odpowiedzialność za to, aby głód i nędza nie wyrwała ani jednego życia z szeregów bezrobotnych, aby spotykając się z należytą o siebie dbałością, czuli się oni zespoleni z resztą społeczeństwa, aby mogli bez depresji moralnej przetrwać najcięższy dla każdego biedaka okres zimy, dopóki nie ogrzeje ich upragnione słońce pracy i własnego zarobku.

Powstający Ogólnopolski Obywatelski Komitet Pomocy Bezrobotnym pod protektoratem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Pana Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych umożliwi spełnienie każdemu obywatelowi jego obowiązków, które nie mogą być jałmużną, a tylko świadomą akcją samopomocy, niejednokrotnie wypróbowaną w trudnych chwilach naszego Państwa.

W skład jego wchodzi przedstawiciele centralnych organizacji zawodowych, społecznych i gospodarczych.

Emanacją jego jest Naczelny Wydział Wykonawczy z Ministrem Opieki Społecznej na czele, posiadający obok sekretariatu generalnego i skarbnika generalnego 5 sekcji: organizacyjną, propagandy, zbiórki pieniężnej, zbiórki materiałowej i rozdzielczą.

Aparat techniczny Naczelnego Wydziału Wykonawczego stanowi biuro główne Funduszu Pracy. Na poziomie województw, powiatów i gmin powstaną odpowiedniki Komitetu głównego, w których również podobnie jak w Ogólnopolskim Obywatelskim Komitecie reprezentowane będą wszystkie warstwy społeczne. Przy tej strukturze organizacyjnej zbudny stanie się specjalny aparat administracyjny, co spowoduje, że całe pieńiądze i ofiary w naturze dojdą wszystkie do rąk bezrobotnych i, jeśli na to pozwolą tylko warunki atmosferyczne i techniczne, zużyte będą jako zapłata za dokonaną pracę.

Mamy już przykład zorganizowanej u nas powszechnej ofiarności publicznej, którą mamy wszyscy dobrze w pamięci, a mianowicie akcją niesienia pomocy ofiarom powodzi w 1934 r., kiedy to ludność naszego kraju w przeciągu kilku miesięcy złożyła na rzecz dotkniętych tą klęską przeszło 18 milionów złotych.

Akcja zbiórkowa na pomoc bezrobotnym nie jest również obca społeczeństwu polskiemu.

Fundusz Pracy uzyskiwał w latach ubiegłych z ofiar publicznych na terenach poszczególnych województw poważne kwoty w gotówce i naturaliach, a rezultat zbiórek z roku zeszłego wyraża się sumą około 4½ miliona złotych.

Przykładem jest zbiórka w województwie śląskim, która w roku ubiegłym dała około zł 1'8 miln. w gotówce i naturaliach.

Rezultaty zbiórek w szeregu innych województw były również znaczne.

Musimy jednak kilkakrotnie powiększyć tę zbiórkę.

Kończę. Powiedziałem, że ofiarny stosunek do tej wielkiej akcji pomocy bezrobotnym jest sprawą serca i sumienia. Lecz nie tylko serca, bo i sam rozum nam mówi, iż jest rzeczą ważną, by każde dziecko, idące do szkoły, otrzymało łyżkę strawy i było zdrowe; by robotnik, który wraz z nastaniem wiosny stanie przy warsztacie, był nie tylko zdolny do wycieżonej pracy fizycznej, ale ją rozpoczynał z pogodą ducha; by wreszcie poborowy, którego czeka służba w armii, mógł podolać swym obowiązkom żołnierskim.

Sprawa pomocy zimowej bezrobotnym jest sprawą serca, sumienia i rozumu, sprawą zbiorowej dobrej woli.

Tak, jak w chwilach trudnych dla Państwa umieliśmy niejednokrotnie znaleźć wspólny język i wspólne działanie, tak też i obecnie stworzyć musimy wspólny front dla walki z nędzą“.

Po wygłoszeniu przemówienia Pan Minister Zyndram-Kościałkowski zaproponował zebrany następującą odezwę do społeczeństwa:

Obywatele!

Zbiorowym wysiłkiem Rządu i społeczeństwa zebrane środki na walkę z bezrobociem pozwoliły na zatrudnienie w bieżącym roku kilkaset tysięcy bezrobotnych.

W ciągu wiosny, lata i jesieni trwały roboty publiczne, przysparzając społeczeństwu nowe wartości gospodarcze. Powstały linie kolejowe, setki kilometrów szos i ulic, meliorowano bagna, regulowano rzeki.

Zatrudnieni przy robotach, zarabiając na życie, pracą swą powiększali bogactwa Rzeczypospolitej.

Nadchodząca zima i wyczerpanie środków pieniężnych nie pozwalają jednak na dalsze prowadzenie robót w tych rozmiarach i setki tysięcy żywicieli rodzin pozostanie bez pracy i chleba.

Musimy im przyjść z pomocą.

Samozachowawczy instynkt narodu wzywa wszystkich obywateli gorącego serca, aby na pomoc bezrobotnym złożyli część swego dochodu lub mienia — nie odczepny grosz litości, lecz dług społeczny.

Z odczucia i zrozumienia potężnego głosu, jakim ów instynkt społeczny woła, powstał Ogólnopolski Obywatelski Komitet Zimowej Pomocy Bezrobotnym, obejmujący przedstawicieli tak rozległych warstw społecznych, jak rozległe są jego potrzeby i cele.

Najważniejszym naszym zadaniem będzie skupienie i koordynacja ofiarnego wysiłku całego społeczeństwa i zapewnienie w ten sposób najbardziej celowego podziału darów. Chcemy obudzić ofiarną myśl zbiorową, która wyrazi się w powszechnym czynnie.

Chcemy wszcząć ruch, który stanie się pospolitym ruszeniem samopomocy społeczeństwa.

Obywatele, nakaz chwili brzmi: wszyscy bierzemy udział w pomocy dla bezrobotnych braci. Kto się od niej odgrodzi sobkostwem, opieszałością, czy niechęcią — nosić będzie w swym sumieniu poczucie niespełnionego obowiązku.

Dotychczasowe doświadczenie w akcji zbiorowego wysiłku utwierdzają naszą wiarę w gotowość społeczeństwa do ofiar na rzecz dobra powszechnego.

I tym razem nie może być inaczej.

Po przyjęciu przez zebranych odezwy do społeczeństwa, na propozycję Pana Ministra Kościałkowskiego, wybrano Naczelny Wydział Wykonawczy, który składa się z prezydium Wydziału oraz prezydentów 5 sekcji.

Jako członkowie Prezydium Wydziału wybrani zostali: przewodniczący — Pan Minister Opieki Społecznej M. Zyndram-Kościałkowski, skarbnik generalny — b. Minister August Zaleski, sekretarz generalny — Dyr. Mikołaj Dolanowski.

Prezydium poszczególnych sekcji ukonstytuowały się w następującym składzie:

Sekcja Organizacyjna: przewodniczący — Prezydent miasta Stefan Starzyński, zastępca — Prezes Anatol Minkowski, sekretarz — Pos. Jan Hoppe.

Sekcja Propagandowa: przewodniczący — Prof. Miecz. Michałowicz, zastępca — Prezes Scieżyński, sekretarz — Pos. Leopold Tomaszewicz.

Sekcja Zbiórki Pieniężnej: przewodniczący — Prezes Wład. Byrka, zastępca — Dyr. Waclaw Fajans, sekretarz — Dr Franc. Czernichowski.

Sekcja Zbiórki Materiałowej: przewodniczący — Prezes Cz. Klarner, zastępca — Sen. E. Kleszczyński, sekretarz — Sen. Wł. Malski.

Sekcja Rozdzielcza: przewodniczący — Dr Mikołaj Kwaśniewski, zastępca — Sen. Marian Malinowski, sekretarz — Pos. Tadeusz Gdula.

W skład Komisji Rewizyjnej Ogólnopolskiego Obywatelskiego Komitetu Zimowej Pomocy Bezrobotnym weszli: Pani Marszałkowa Aleksandra Piłsudska, Prezes Gen. Jakób Krzemieński, Sen. L. Evert, Prof. A. Krzyżanowski, Prezes Mayzel, Prezes Alfred Bniński, Prezes Dr. Zbigniew Madeyski, Wicemarszałek W. Mudry, Pos. E. Wagner.

* * *

Pan Prezydent Rzeczypospolitej ofiarował kwotę zł 5 000 na rzecz pomocy zimowej bezrobotnym.

*

P. Marszałek Senatu Aleksander Prystor ofiarował na rzecz pomocy zimowej dla bezrobotnych zł 1 000.

*

P. Marszałek Sejmu Stanisław Car złożył ofiarę w kwocie zł 1 000 na pomoc zimową dla bezrobotnych.

*

Akcja zbiórkowa w rolnictwie obejmie przede wszystkim ziemniaki i żyto oraz w mniejszym już stopniu kaszę, jarzyny, drzewo i t. p. Biorąc pod uwagę, że liczba osób, które trzeba będzie zaopatrywać podczas zimy, wyniesie wraz z rodzinami ok. 1 miliona — Komitet będzie musiał rozporządzać przynajmniej 100 tys. t ziemniaków oraz ok. 45 tys. t żyta.

Wartość ziemniaków, jakie mają być zebrane w drodze zbiórki publicznej w rolnictwie, wyniesie zatem ok. zł 2½ miln., żyta — ok. zł 7 miln. Przyjmując, że wartość innych płodów rolnych będzie wynosiła ok. zł 1 miln. — ogółem preliminowane świadczenia rolnictwa na rzecz pomocy zimowej wyniosą z górą zł 10 miln., czyli ⅓ wszystkich preliminowanych świadczeń społecznych.

Ustalono normy świadczeń rolnictwa w zależności od warunków miejscowych, charakterystycznych dla poszczególnych województw, wynoszą: 1 ÷ 4 kg żyta i 5 ÷ 10 kg ziemniaków z 1 ha użytków rolnych.

*

Wydawnictwo tyg. „Polska Gospodarcza” łącznie z pracownikami złożyło zł 200 na cele pomocy zimowej bezrobotnym.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W SIERPNIU 1936 R. — Wydobyte węgla kamiennego w sierpniu 1936 r. ilustruje poniższe zestawienie:

Tabl. I

Rejony węglowe	Sierpień 1936		Styczeń ÷ sierpień		
			1936		1935
	ton	1936=100	ton	1935=100	ton
Śląski	1 779 067	66'34	13 403 866	62'48	21 454 736
przec. dzienna . . .	71 163	65'90	66 686	61'75	107 994
Dąbrowski ¹⁾	449 882	79'17	3 319 687	73'02	4 546 136
przec. dzienna . . .	17 995	77'85	16 516	71'45	23 116
Krakowski ²⁾	158 273	96'37	1 144 358	87'10	1 313 864
przec. dzienna . . .	6 331	95'74	5 693	86'09	6 613
Ogółem:	2 387 222	69'92	17 867 911	65'41	27 314 736
przec. dzienna . . .	95 489	69'33	88 895	64'55	137 723

Wzrost (+) względnie spadek (—) wydobywania w sierpniu 1936 r. w porównaniu z lipcem b. r. oraz z sierpniem 1935 r. przedstawia się następująco:

Rejony	W stosunku:			
	do lipca 1936 r.		do sierpnia 1935 r.	
	ton	%	ton	%
Śląski	+ 23 737	1'35	+ 32 313	1'85
Dąbrowski	+ 25 989	6'13	+ 29 077	6'91
Krakowski	— 1 343	0'84	— 14 010	8'13
Ogółem:	+ 48 383	2'07	+ 47 380	2'02

Z zestawienia tego wynika, że wydobyte węgla kamiennego w sierpniu b. r. wykazało wzrost zarówno w porównaniu z lipcem b. r. (o 2'07%), jak i w stosunku do sierpnia ub. r. (o 2'02%).

Ogólny zbył węgla kamiennego w sierpniu w porównaniu z lipcem wzrósł o 45 185 t (2'35%), przy czym zbył węgla w kraju wzrósł o 33 686 t, a eksport o 11 499 t. Ponieważ zbył krajowy i eksport w sierpniu wzrosły w jednakowym stopniu, przeto udział zbytu krajowego w ogólnym zbyciu węgla utrzymał się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca, wynosząc 66'69%, gdy eksport — 33'31%. Zaznaczyć przy tym należy, że ogólny zbył węgla łącznie z zużyciem własnym kopalń i deputatami przewyższał bieżącą wytwórczość o 7 664 t, co w rezultacie wpłynęło na zmniejszenie się stanu zapasów węgla na zwałach kopalnianych.

Wzrost (+) lub spadek (—) zbytu krajowego i eksportu w sierpniu w porównaniu z lipcem w poszczególnych rejonach węglowych obrazuje poniższe zestawienie:

Rejony	Zbył w kraju		Eksport	
	ton	%	ton	%
Śląski	+ 25 276	2'53	— 8 749	1'40
Dąbrowski	+ 12 889	4'35	+ 20 248	20'87
Krakowski	— 4 479	3'19	—	—
Ogółem:	+ 33 686	2'35	+ 11 499	1'59

Jak wynika z powyższego zestawienia, zbył węgla w kraju w sierpniu 1936 r. w porównaniu z lipcem wzrósł o 2'35%, a eksport — o 1'59%. Poprawa w zbyciu węgla nastąpiła wskutek podniesienia się zbytu krajowego z rejonów śląskiego i dąbrowskiego oraz wzmoczonego eksportu z rejonu dąbrowskiego.

Wzrost sierpniowy sprzedaży krajowej został wywołany głównie zwiększonym zapotrzebowaniem ze strony rynku prywatnego w związku z gromadzeniem zapasów na okres zimowy, natomiast dostawy węgla dla kolei żelaznych wykazały w miesiącu sprawozdawczym znaczny spadek. Odbiór węgla ze strony przemysłu w sierpniu w porównaniu z lipcem nie wykazywał poważniejszych odchyśleń. Co się tyczy poszczególnych gałęzi przemysłu — to wzrósł odbiór przemysłu włókienniczego i cukrowniczego, natomiast zmalało zapotrzebowanie ze strony przemysłu hutniczego, cementowego, chemicznego i papierniczego. Pozostałe gałęzie produkcji w sierpniu w porównaniu z lipcem nie wykazywały poważniejszych zmian w odbiorze węgla.

Jak wykazuje tabl. III, wywóz węgla za granicę w lipcu wzrósł o 11 499 t, przy czym wzrost wywozu dotyczył tylko rej. dąbrowskiego, natomiast z rej. śląskiego eksport nieco się zmniejszył. Wywóz na rynki środkowo-europejskie zmalał, co jest następstwem zredukowania przez Austrię kontyngentu sierpniowego. Wywóz węgla na rynki skandynawskie cechuje znaczny wzrost, w którym partycypują Szwecja, Dania i Finlandia. Natomiast wysyłki do Norwegii spadły bardzo silnie — przede wszystkim w związku z ostrą konkurencją węgla niemieckiego. Wysyłki na rynki bałtyckie nie wykazały poważniejszych zmian. Eksport węgla na rynki zachodnio-europejskie poprawił się z powodu zwiększenia zbytu do Francji i Holandii w tych pozycjach, które nie podlegają reglamentacji. Natomiast pewne osłabienie wywozu dotyczyło Belgii i Szwajcarii. Wywóz na rynki południowo-europejskie znacznie zmalał, co dotyczyło głównie Włoch. Spadek ten został wywołany chwilowym osłabieniem w odbiorze węgla z tytułu dawnych kontraktów. We wrześniu nastąpiło między rządami porozumienie, w wyniku którego zostały zawarte z Monopolem Węglowym we Włoszech nowe kontrakty, które umożliwią wywóz węgla na przeciąg najbliższych 12 miesięcy w rozmiarach ok. 1'9 miln. t. Eksport na rynki pozaeuropejskie kształtował się na

Obrót węgla, koksu i brykietów w Państwie Polskim w sierpniu 1936 r.

(w tonach)

Tabl. IV

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzedn. miesiąca	Wydobyte (produkcja)	Do dyspozycji	R O Z C H Ó D								Pozostałość na zwałach na następ. mies.
				Z b y t			Z u ż y c i e			Ogółem		
				W kraju	Za granicę	Razem	Cele własne zakład.	Deputaty robot. urzęd.	Razem			
W ę g i e l k a m i e n n y												
Śląski	734 281	1 779 067	2 504 016	1 024 500	616 948	1 641 448	104 744	20 260	1 714	126 718	1 768 166	735 850
Dąbrowski ¹⁾	280 816	449 882	729 994	309 512	117 280	426 792	35 794	6 711	708	41 213	470 005	259 989
Krakowski ²⁾	85 551	158 273	243 817	135 961	60	136 021	17 378	3 067	290	20 694	156 715	87 100
Ogółem:	1 100 648	2 387 222	3 477 827	1 469 973	734 288	2 204 261	157 866	30 038	2 721	190 625	2 394 886	1 082 941
K o k s												
Śląski	233 865	134 349	368 214	110 374	42 281	152 655	26	—	—	26	152 681	215 533
B r y k i e t y												
Śląski	346	12 059	12 405	10 383	1 330	11 713	21	—	1	22	11 735	670

1) Obejmuje tylko kopalnie rej. dąbrowskiego.

2) Nie obejmuje kopalń rej. dąbrowskiego, które z dn. 1/1 1936 r. zostały administracyjnie przyłączone do okręgu krakowskiego.

ogół dość pomyślnie na skutek wzmoczonych wysyłek do Algeru, Egiptu, Argentyny, Południowej i Środkowej Ameryki. Wysyłki do W. M. Gdańska pozostały bez zmian, natomiast odbiór węgla okrętowego nieco zmalał.

Zbyt węgla kamiennego w kraju w sierpniu 1936 r.

Tabl. II

Rodzaj odbiorców	Sierpień 1936 ton	Styczeń ÷ sierpień			
		1 9 3 6		1 9 3 5	
		ton	%	ton	%
I. — Przemysł					
Hutniczy:					
żelazny	105 925	780 025	7'15	739 468	7'10
innych metali	28 259	227 414	2'08	230 313	2'21
Koksownie	177 437	1 366 595	12'52	1 219 179	11'71
Brykielni	11 887	91 967	0'84	110 917	1'06
Gazownie	19 280	165 107	1'51	173 015	1'66
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie, nie mające węgla własnego) ¹⁾	4 245	37 511	0'34	32 715	0'31
Naftowy	4 373	33 515	0'31	37 014	0'35
Solny	8 255	63 711	0'58	60 105	0'58
Cementowy, ceramiczny, cegielniano i wapienny	122 478	712 521	6'53	582 750	5'60
Obróbczy (metalowy i inny)	8 848	69 932	0'64	76 324	0'73
Chemiczny	31 947	287 427	2'63	245 435	2'36
Garbarski i przetworów zwier.	2 250	21 852	0'20	23 829	0'23
Rolniczy (przetwórczy rolny, browary, młyny, gorzelnie)	36 612	324 642	2'98	322 988	3'10
Cikrowniczy	54 729	189 839	1'74	171 781	1'65
Papierniczy	30 759	250 536	2'30	206 004	1'98
Włókienniczy	59 497	483 469	4'43	463 798	4'45
Inne gałęzie przemysłu	142 008	1 075 965	9'86	901 494	8'66
Razem przemysł¹⁾:	848 789	6 182 028	56'64	5 597 129	53'74
II. — Inni odbiorcy					
Koleje żelazne	204 558	1 864 138	17'08	1 841 896	17'68
Żegluga	2 055	12 772	0'12	16 561	0'16
Institucje miejsk. (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne, oprócz gazowni)	36 750	271 151	2'48	275 483	2'65
Wojskowość	29 491	150 203	1'38	170 814	1'64
Institucje państw.	18 109	89 129	0'82	78 079	0'75
Opał domowy ²⁾	167 879	1 160 915	10'63	1 008 114	9'68
Pośrednicy	162 342	1 184 801	10'85	1 426 888	13'70
Razem inni odbiorcy²⁾:	621 184	4 733 109	43'36	4 817 835	46'26
Ogółem w kraju:	1 469 973	10 915 137	100'00	10 414 964	100'00

Tabl. IV przedstawia obrót węgla, koksu i brykietów. Jak wynika z tej tablicy, zapasy węgla w końcu miesiąca sprawozdawczego wynosiły 1 082 941 t. W przemyśle koksarskim nastąpiła nieznaczna poprawa. Produkcja koksu w sierpniu wzrosła w porównaniu z lipcem o 3 721 t; dość poważnie wzrósł też zbyt koksu.

Poprawa koniunktury węglowej w sierpniu spowodowała silne ograniczenie „świętówek”, co uwidoczniło się w utrzymaniu liczby dniówek odrobionych na poziomie poprzedniego miesiąca — pomimo że liczba dni roboczych była o 2 niższa niż w lipcu.

Liczba wszystkich dniówek odrobionych wzrosła w sierpniu w porównaniu z lipcem do 1 340 574, czyli o 1 558 (0·12%). Wzrost liczby tych dniówek spowodowany został wzrostem liczby dniówek nadliczbowych o 10 717 (48·16%) do 32 970, czyli do 2·52% liczby

dniówek zwykłych odrobionych; natomiast liczba zwykłych dniówek odrobionych spadła o 9 159 (0·70%) i wynosiła 1 307 604.

Liczba wszystkich dniówek opuszczonych spadła w sierpniu o 118 108 (23·95%) i wynosiła 374 941, co stanowi 28·67% zwykłych dniówek odrobionych; do zmniejszenia się liczby dniówek opuszczonych przyczynił się spadek liczby t. zw. „świętówek” o 88 898 (27·04%) do 239 887, czyli do 18·35% zwykłych dniówek odrobionych (wobec 24·97% w lipcu), jak również spadek liczby dniówek urlopowych o 21 583 (22·03%) do 76 395.

Liczba przeciętnie zatrudnionych robotników zwiększyła się w sierpniu o 272 (0·41%) i wynosiła 67 302.

Eksport węgla kamiennego w sierpniu 1936 r.

Tabl. III

Kraje	Sierpień 1936 ton	Styczeń ÷ sierpień			
		1 9 3 6		1 9 3 5	
		ton	%	ton	%
I. — Rynki środkowo - europejskie					
Austria	61 325	464 174	8'71	700 061	11'81
Węgry	61 265	447 942	8'41	515 338	8'69
Czechosłowacja	60	3 275	0'06	3 500	0'06
Niemcy	—	12 895	0'24	177 291	2'99
		62	—	3 932	0'07
II. — Rynki skandynawskie	289 033	1 996 315	37'46	2 066 702	34'87
Szwecja	217 655	1 452 998	27'27	1 405 928	23'72
Norwegia	16 230	245 387	4'60	283 451	4'78
Dania	27 031	180 483	3'39	297 842	5'03
Islandia	2 775	3 775	0'07	11 250	0'19
Finlandia	25 342	113 672	2'13	68 231	1'15
III. — Rynki bałtyckie					
Łotwa	4 801	31 236	0'59	35 482	0'60
Litwa	4 801	29 681	0'56	33 302	0'56
Kłajpeda	—	—	—	—	—
Estonia	—	1 555	0'03	2 180	0'04
IV. — Rynki zachodnio - europejskie	165 988	1 210 979	22'72	1 053 397	17'77
Francja	94 658	757 470	14'21	694 824	11'72
Belgia	46 745	307 863	5'78	190 247	3'21
Holandia	20 395	91 590	1'72	69 359	1'17
Irlandia	—	—	—	45 820	0'77
Szwajcaria	4 190	54 056	1'01	53 147	0'90
Anglia	—	—	—	—	—
V. — Rynki południowo - europejskie	75 591	766 289	14'38	1 289 511	21'76
Włochy	64 535	660 463	12'39	1 151 268	19'43
Jugosławia	—	5 120	0'10	52 975	0'89
Rumunia	—	135	—	6 218	0'10
Grecja	11 056	77 306	1'45	59 975	1'01
Hiszpania	—	—	—	4 200	0'07
Portugalia	—	1 120	0'02	2 030	0'04
Malta	—	22 145	0'42	12 845	0'22
VI. — Rynki pozaeuropejskie	50 045	278 294	5'22	219 582	3'71
Alger	6 310	25 110	0'47	57 977	0'98
Egipt	6 080	37 895	0'71	57 116	0'96
Pozostała Afryka	—	8 650	0'16	7 125	0'12
Argentyna	25 945	153 754	2'88	80 560	1'36
Brazylia	—	28 050	0'53	—	—
Daleki Wschód	—	—	—	—	—
Inne kraje	11 710	24 835	0'47	16 804	0'29
VII. — Węgiel okrętowy	61 320	411 787	7'73	362 812	6'12
Razem zagranicę	708 103	5 159 074	96'81	5 727 547	96'64
VIII. — W. M. Gdańsk	26 185	169 943	3'19	198 843	3'36
Ogółem:	734 288	5 329 017	100'00	5 926 390	100'00

Na przeciętnie zatrudnionego robotnika przypadało w sierpniu dniówek zwykłych odrobionych 19'43, wszystkich opuszczonych

1) Bez zużycia na cele techniczne kopalń.

2) Bez zużycia na deputaty.

5:57, w tym „świętówek” 3:56; odpowiednie liczby w lipcu wynosiły: 19:64, 7:36, 4:91.

Wydajność pracy, mierzona przeciętnym wydobyciem węgla na robotniko-dniówkę, wzrosła w sierpniu w porównaniu z lipcem we wszystkich rejonach; wynosiła ona: w rej. śląskim w sierpniu 2 030 kg wobec 1 981 kg w lipcu, w rej. dąbrowskim — 1 392 kg wobec 1 344 kg i w rej. krakowskim — 1 357 kg wobec 1 352 kg; przeciętnie dla całego Państwa stanowiła 1 813 kg w sierpniu wobec 1 771 kg w lipcu, czyli wzrosła o 42 kg.

Przeciętne zarobki dorosłego mężczyzny w gotówce na dniówkę odrobioną nieznacznie wzrosły i wynosiły: w rej. śląskim w sierpniu zł 8:36 wobec zł 8:29 w lipcu, w rej. dąbrowskim — zł 6:72 wobec zł 6:65 i w rej. krakowskim — zł 6:31 wobec zł 6:27.

Przeciętny miesięczny całkowity dochód dorosłego mężczyzny w związku ze spadkiem liczby dniówek odrobionych, przypadających na przeciętnie zatrudnionego robotnika, zmniejszył się w rej. śląskim i w rej. krakowskim, wynosząc: w rej. śląskim w sierpniu zł 187:18 wobec zł 189:40 w lipcu, w rej. krakowskim — zł 129:33 wobec zł 137:20, natomiast w rej. dąbrowskim — ze względu na wzrost liczby dniówek odrobionych, przypadających na przeciętnie zatrudnionego robotnika — całkowity dochód mężczyzny kształtował się zwykłowo i wynosił zł 140:62 w sierpniu wobec zł 136:04 w lipcu.

Przeciętny miesięczny koszt utrzymania rodziny robotniczej, składającej się z 4 osób, chociaż nie jednakowo dla poszczególnych rejonów obliczany, wynosił w sierpniu w rej. śląskim zł 131:57 wobec zł 132:87 w lipcu i w rej. dąbrowskim — zł 91:20 wobec zł 92:10 w poprzednim miesiącu.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

BAWEŁNA TURECKA W PRZEMYSŁE POLSKIM. — W poszukiwaniu dróg i możliwości odciążenia biernego salda obrotów włókienniczych pomiędzy Polską i zagranicą ustalone zostało ostatnio zastosowanie (na razie w normie ok. 10% zapotrzebowania surowca) bawełny tureckiej w przemyśle bawełnianym. Posunięcie to pozostaje w związku z zawartą w maju b. r. umową kontyngentową, uzupełniającą układ kompensacyjny polsko-turecki. Wypełnianie ram tego układu natrafiało dotychczas na trudności w postaci braku dostatecznej liczby artykułów przywozu tureckiego do Polski, który mógłby stanowić równoważnik dla eksportu artykułów polskich na rynek Turcji. Import turecki na nasz rynek obejmował bowiem dotychczas stosunkowo szczerpłą liczbę artykułów, jak tytoń, orzechy i sezam, stosowany przy fabrykacji chałwy, przy czym nawet te poszczególne pozycje przywozu tureckiego zajmowały w ogólnym imporcie do Polski bardzo szczerpłe miejsce. Z drugiej strony na rynku tureckim istnieją bardzo poważne możliwości lokowania całego szeregu artykułów produkcji polskiej, jak: wyrobów żelaznych, metalowych, przędzy wełnianej, jutowej, tkanin wełnianych i bawełnianych, niektórych maszyn i t. d. W tych warunkach powstała koncepcja wzmożenia importu tureckiego, gwarantującego jednocześnie zwiększenie wywozu na ten rynek — właśnie przez zastosowanie bawełny tureckiej w polskim przemyśle bawełnianym. Surowiec turecki reprezentuje 3 odmiany bawełny, t. j. bawełnę z nasion amerykańskich, nie ustępującą pod względem jakości bawełnie Stanów Zjedn., dalej — bawełnę t. zw. mieszaną amerykańsko-turecką oraz surowiec niższej jakości, niegorszy jednak od bawełny indyjskiej. Trudności stosowania tego surowca w polskim przemyśle włókienniczym wyłoniły się raczej w odniesieniu do kalkulacji cen, jakościowo bowiem surowiec ten, przeciętnie biorąc, może być stosowany w przemyśle włókienniczym, a gorsze jego gatunki mogą znaleźć zastosowanie przy produkcji numerów przędzy, używanej do wyrobu tańszych materiałów odzieżowych. Nadmienić należy, że bawełnę turecką stosuje w przemyśle włókienniczym szereg państw europejskich od dłuższego czasu. Dotyczy to zwłaszcza Anglii i Czechosłowacji, a ostatnio surowcem tym zainteresowały się bardzo poważnie Niemcy, zakupując większe jego partie w ramach układów kompensacyjnych. A przypomnieć jeszcze trzeba, że t. zw. bawełna adańska cieszyła się dawniej znacznym powodzeniem na rynku łódzkim.

Wzamian za przywóz bawełny tureckiej, który skompensowany zostanie zwiększonym eksportem na rynek Turcji, ulegną automatycznej redukcji o kilka tysięcy ton roczne rozmiary przywozu tego surowca, pochodzącego z państw, jak np. Stany Zjednoczone, do których eksport nasz natrafia na szczególne trudności. Wzamian za to odciążenie naszego bilansu handlowego przemysł polski — a więc również i przemysł włókienniczy — uzyskuje możliwość zwiększenia swej aktywności eksportowej, której wyrazem jest układ kompensacyjny z Turcją. Umowa kontyngentowa stwarza bowiem dla szeregu artykułów włókienniczych korzystne możliwości wywozu na ten rynek.

M. K.

PRZEMYSŁ DRZEWNY

EKSPORT DRZEWNEGO PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO W SIERPNIU 1936 R. — W sierpniu b. r. wywóz artykułów drzewnego przemysłu przetwórczego utrzymywał się mniej więcej na poziomie sierpnia ub. r. i lipca b. r. Wywóz ten — wg danych Głównego Urzędu Statystycznego — wynosił 115 984 q wartości zł 3 549 tys., t. j. wzrósł w stosunku do lipca b. r. pod względem wagowym o 5 594 q (5%), wykazując jednocześnie spadek wartości o zł 69 tys. (2%). W zestawieniu z sierpniem ub. r. zaznaczył się w miesiącu sprawozdawczym nieznaczny spadek wywozu, a mianowicie wagi o 1 365 q (1%), wartościowo o zł 127 tys. (3%).

W miesiącu sprawozdawczym wzrost wartości wywozu w porównaniu z lipcem obejmuje następujące artykuły: fryzy dębowe, klepki nieobrobione dębowe, klepki inne, deszczułki, tafle posadzkowe, listwy, gzymsy, ramy, meble inne, drzwi, ramy okienne, natomiast spadek wartości wywozu dotyczy pozostałych artykułów, w tym również mebli giętych i dykt. Odchylenia liczb eksportu w miesiącu sprawozdawczym od liczb z poprzedniego miesiąca są nieznaczne i nie są one wynikiem jakichkolwiek zmian w warunkach tego eksportu.

Udział ważniejszych artykułów wywozu drzewnego w stosunku do wartości ogólnej tego wywozu w sierpniu b. r. przedstawiał się następująco: dykta — 48%, meble gięte — 15%, fryzy dębowe — 15%, deszczułki do opakowań — 4%, klepki nieobrobione dębowe — 4%, deszczułki, tafle posadzkowe — 4%, łącznie — 90%.

Wywóz poszczególnych artykułów w omawianym miesiącu wynosił: deszczułki do opakowań 10 806 q — wartości zł 147 tys., fryzy dębowe 34 908 q — zł 518 tys., klepki nieobrobione dębowe 8 913 q — zł 147 tys., klepki nieobrobione inne 1 524 q — zł 22 tys., deszczułki, kadzie i t. p. wyroby bednarskie 136 q — zł 9 tys., forniery 488 q — zł 46 tys., dykty 47 115 q — zł 1 708 tys., listwy, gzymsy, ramy 69 q — zł 13 tys., meble gięte 4 124 q — zł 546 tys., meble inne 581 q — zł 62 tys., drzwi, ramy okienne, okiennice 415 q — zł 75 tys., wyroby drewniane osobno niewymienione 2 510 q — zł 108 tys.

W zakresie dykt obserwujemy w sierpniu wzrost wagi wywozu zarówno w stosunku do lipca b. r. jak i do sierpnia ub. r. Wzrostowi ilościowemu towarzyszy jednak spadek wartości wywozu. Zaznaczyć należy, iż jakkolwiek w okresie 8 mies. b. r. spadek wartości wywozu dykt (6%) jest nieco mniejszy od spadku wagi (8%), co wskazywałoby na to, iż ceny sprzedazne nie wykazały tendencji zniżkowej — to jednak faktycznie ceny uzyskiwane w b. r. są niższe niż w ub. r., przy czym jedną z przyczyn, która spowodowała tę zniżkę cen, jest działanie wzajemnej konkurencji firm polskich na rynkach odbiorczych. Odnosi się to również do najważniejszego rynku odbiorczego, t. j. Anglii.

Eksport dykt kierowany był w sierpniu b. r. do następujących ważniejszych krajów (w tys. zł): Anglia — 287, Belgia — 228, Holandia — 218, Argentyna — 203, Indie Brytyjskie — 112. Mniejsze ilości były eksportowane do: Danii, Egiptu, Grecji, Palestyny, Syrii, Urugwaju, Związku Południowo-Afrykańskiego. W stosunku do poprzedniego miesiąca zmniejszył się wywóz do Anglii o zł 152 tys., Belgii o zł 50 tys., Holandii o zł 117 tys., wzrósł zaś — do Argentyny o zł 65 tys. i Indji Brytyjskich o zł 47 tys.

Wartość przeciętna eksportowa 1 q dykt wynosiła w sierpniu b. r. zł 36, gdy w poprzednim miesiącu — zł 39.

Meble gięte były eksportowane w sierpniu do następujących krajów (w tys. zł): Anglii — 168, Stanów Zjedn. — 82, Holandii — 68, Egiptu, Indji Brytyjskich, Iraku, Kanady, Związku Południowo-Afrykańskiego. W porównaniu z poprzednim miesiącem obserwujemy dość znaczny spadek wywozu na najważniejsze 2 rynki zbytu, t. j. angielski (o zł 40 tys.) oraz północno-amerykański (o zł 145 tys.). Wartość eksportowa 1 q mebli giętych wynosiła w sierpniu zł 130 — wobec zł 123 w lipcu.

Fryzy dębowe wykazują w dalszym ciągu tendencję rozwojową wywozu; zwiększenie tej pozycji wynosi w miesiącu sprawozdawczym w stosunku do lipca zł 127 tys., t. j. 33%. Głównym rynkiem zbytu pozostaje Szwecja, dokąd wywieziono za zł 198 tys. Na inne rynki wywieziono (w tys. zł): Niemcy — 102, Anglia — 80, Belgia — 73, Czechosłowacja — 24, Szwajcaria — 11.

Wywóz deszczulek do opakowań był kierowany do (w tys. zł): Holandii — 92, Palestyny — 43, Anglii — 12. Spadek wywozu tego artykułu w b. r. jest związany z zaostrożoną konkurencją na rynku holenderskim ze strony rodzimego przemysłu holenderskiego oraz ze strony Finlandii i Czechosłowacji. Zwykła cen surowca, z którego wykonywane są komplety skrzynkowe, wpływa również na słabszą zdolność konkurencyjną towaru polskiego.

Deszczułki i tafle posadzkowe znajdowały zbyt głównie w Anglii (zł 102 tys.), klepki zaś nieobrobione dębowe — w Anglii (zł 59 tys.), Niemczech (zł 51 tys.), Belgii (zł 37 tys.).

Przeciętna wartość eksportowa 1 q niektórych ważniejszych po-

zycy wywozu drzewnego wynosiła: deszczułki do opakowań — zł 13, fryzy dębowe — zł 15, klepki nieobrobione dębowe — zł 16, deszczułki, tafle posadzkowe — zł 31.

Udział artykułów drzewnego przemysłu przetwórczego w wartości ogólnej wywozu grupy drewna i wyrobów z niego wynosił

w okresie 8 miesięcy b. r. 25%, t. j. mniej niż w analogicznym okresie ub. r. (27%).

Dane, dotyczące kształtowania się liczb wywozu drzewnego przemysłu p. zt. w okresie 8 miesięcy b. r., ilustruje poniższe zestawienie:

N a z w a t o w a r u	S t y c z e ń ÷ s i e r p i e ń				Wzrost (+) lub spadek (—) w 1936 r w stosunku do 1935 r.			
	1 9 3 5		1 9 3 6		q		% wagi	
	q	tys. zł	q	tys. zł	q	tys. zł	% wagi	% wartości
Deszczułki do opakowań	123 106	2 010	115 286	1 696	— 7 820	— 314	6	15
Fryzy dębowe	165 945	2 554	199 366	3 002	+ 33 421	+ 448	20	18
Klepki nieobrobione dębowe	61 305	970	75 850	1 413	+ 14 545	+ 443	23	45
„ „ „ inne	12 322	210	9 638	140	— 2 684	— 70	21	33
Deszczułki, tafle posadzkowe	31 001	1 269	27 712	930	— 3 289	— 339	10	27
Szpuntki drewniane, becзки, fasy, kadzie i t. p. wyroby bednarskie	2 501	158	4 983	156	+ 2 482	— 2	99	1
Ćwieki, kołki, szpilki do obuwia	8 238	383	2 213	91	— 6 025	— 292	73	80
Forniery	8 062	675	7 975	719	— 87	+ 44	1	7
Dykty	381 400	14 592	351 206	13 775	— 30 194	— 817	8	6
Listwy, gzymy, ramy	632	79	438	111	— 194	+ 32	30	40
Meble gięte, ich części	32 389	5 103	34 311	4 881	+ 1 922	— 222	6	4
Meble inne	4 360	492	6 550	503	+ 2 190	+ 11	50	2
Drzwi, ramy okienne, okiennice	113	7	2 786	343	+ 2 673	+ 336	24-krotnie	48-krotnie
Wyroby drewniane osobno niewymienione	3 531	180	11 490	614	+ 7 859	+ 434	223	241
Razem:	834 905	28 682	849 804	28 374	+ 14 899	— 308	1'8	1

Z zestawienia powyższego widzimy, iż przy wzroście wagowym (1'8%) eksport drzewny przetwórczy wykazuje nieznaczny spadek wartościowy (1%).

Sytuacja w dziedzinie eksportu wyrobów koszykarskich nie uległa na razie polepszeniu, jeśli chodzi o jego wyniki. Zauważyć należy, iż eksport obecny pochodzi jeszcze z zamówień sprzed kilku miesięcy, t. j. sprzed okresu zorganizowania tego wywozu. Działalność powołanego niedawno Ogólnopolskiego Zrzeszenia Eksporterów Wyrobów Koszykarskich, przypuszczać należy, powinna przyczynić się do spodziewanego — i stanowiącego szczególne za-

danie tego Zrzeszenia — uporządkowania wywozu wyrobów koszykarskich zarówno w kwestii jakości, jak i cen. W ciągu 8 miesięcy b. r. wywóz tych wyrobów wyrażał się liczbą 12 226 q wartości zł 1 632 tys., co stanowi w stosunku do tego samego okresu ub. r. spadek wartościowy o zł 118 tys. (7%) przy wzroście wagowym o 1 786 q (17%). W sierpniu przypada na ten wywóz 1 347 q wartości zł 137 tys., t. j. więcej niż w lipcu b. r. o 333 q (34%) pod względem wagowym oraz o zł 29 tys. (27%) pod względem wartościowym, lecz znacznie mniej niż w sierpniu ub. r.

St. W.

ROLNICTWO

DALSZE ULGI DLA DŁUŻNIKÓW PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO. — Ogłoszony ostatnio w „Dzienniku Ustaw R. P.” Nr 77, poz. 540 dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 29/IX 1936 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. o ulgach w spłacie długów posiadaczy gospodarstw wiejskich oraz rolniczych przedsiębiorstw i instytucyj w bankach państwowych — stwarza podstawy do ostatecznego uregulowania spłat kredytów w listach zastawnych i obligacjach melioracyjnych Państwowego Banku Rolnego. W szczególności dekret upoważnia dodatkowo Ministra Skarbu do powiększania w drodze rozporządzeń Funduszy Oddłużenia w Państwowym Banku Rolnym i Banku Gospodarstwa Krajowego oraz do pokrywania powstałych w wyniku akcji oddłużeniowej zobowiązań Skarbu Państwa obligacjami 4% Pożyczki Konsolidacyjnej. Ponadto dekret upoważnia Ministra Skarbu do obniżania w drodze rozporządzeń należnych Państwowemu Bankowi Rolnemu rat z tytułu kredytów w obligacjach melioracyjnych i listach zastawnych w odniesieniu zarówno do spłat kapitałowych, jak i oprocentowania. Szczegóły projektowanych ulg dla kredytów w obligacjach melioracyjnych zostały omówione w zesz. 35 (str. 1 015) tyg. „Polska Gospodarka” i znajdują one swój wyraz w opracowywanym obecnie rozporządzeniu wykonawczym do powyższego dekretu, podobnie jak i szczegółowe ulgi dla kredytów w listach zastawnych.

Dekret rozszerza również możliwość wyjątkowego przecięcia na rachunek Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej wierzytelności P. B. R. u rolników, znajdujących się w szczególnie trudnych warunkach materialnych, oraz upoważnia Ministra Skarbu do ponownego zmniejszenia kapitału zakładowego P. B. R. i przelania różnicy na Fundusz Oddłużenia.

ULGI DLA ROLNIKÓW W SPŁACIE PODATKU GRUNTOwego¹⁾ — Aby ułatwić drobnym rolnikom uiszczanie podatku gruntowego w roku 1936, Ministerstwo Skarbu wydało szereg zarządzeń odnośnie płatności I i II raty podatku w bieżącym roku, a ponadto przyznało wszystkim płatnikom tego podatku ulgi w formie częściowej bonifikaty należności w razie przedterminowej zapłaty podatku w roku 1937.

Dla drobnych rolników, którzy podatek gruntowy płacą z degressją, pobór tegorocznej raty wiosennej odbywał się przez sołtysów przy współudziale wydelegowanych urzędników skarbowych w okresie przedłużonym do dnia 30 maja. Podobny system poboru — jak już pisaliśmy¹⁾ — zastosowany będzie dla drobnych rolników przy obecnej II racie tego podatku — z tym, że musi on być ukończony do dn. 19/XII b. r. Ponadto płatnikom tym nie będą doliczone odsetki zwłoki od nieuiszczonych części podatku, przypadającego na I ratę, jeżeli wysokość wpłaty wynosiła połowę całorocznej należności, a pozostałość zapłacona będzie do dn. 30/XI b. r.

Jeżeli chodzi o płatności podatku gruntowego w roku 1937, zarządzenie Ministerstwa Skarbu poleciło udzielać 10%-owe i 5%-owe bonifikaty wszystkim płatnikom podatku gruntowego, którzy przedterminowo, a więc w okresie płatności I raty podatku, t. j. do dn. 30/IV 1937 r., wpłacą całoroczną należność podatku gruntowego względnie razem z I ratą także część II raty tego podatku.

WYMIAR I POBÓR NADZWYCZAJNEJ DANINY MAJĄTKOWEJ OD ROLNICTWA W 1936 R.²⁾ — Jak wiadomo, kontyngent daniny majątkowej, przypadającej do zapłaty przez rolnictwo w okresie od 1933 r. do 1937 r. włącznie, wynosi zł 10 miln. rocznie. Podstawę obliczenia daniny majątkowej w rolnictwie stanowi państwowy podatek gruntowy. Danina majątkowa płatna jest w 2 ratach, z których pierwsza w formie zaliczki w wysokości 11% względnie 22% podatku gruntowego (w zależności od wysokości tego podatku) płatna była w terminie do dn. 30/IV, druga zaś — jak już przypomnieliśmy²⁾ — płatna jest w terminie do dn. 30/XI w wysokości róż-

¹⁾ P. zesz. 41/1936, str. 1208.

²⁾ P. zesz. 40/1936, str. 1182.

nicy między ostateczną kwotą daniny, a wpłaconą zaliczką. Wysokość obciążenia rolnictwa daniną majątkową została ustalona w formie stałego rocznego kontyngentu, natomiast wysokość wymiaru tej daniny dla każdego płatnika nie jest w zasadzie ograniczona, gdyż ustawa przewiduje możliwość podwyższenia tej daniny ponad kwoty, wynoszące dla każdego płatnika 20% względnie 40% państwowego podatku gruntowego, aby tylko globalne obciążenie rolnictwa z tego tytułu nie przekroczyło zł 10 miln. Obecnie zaszła potrzeba nieznanego podwyższenia w roku bieżącym indywidualnych wymiarów daniny majątkowej, gdyż okazało się, iż przy zastosowaniu dotychczasowego stosunku tej daniny do podatku gruntowego, ogólny jej wpływ z rolnictwa nie osiągnąłby ustawą przewidzianej kwoty zł 10 miln. Taki stan rzeczy nastąpił w wyniku obniżenia się podstawy wymiaru, t. zn. podatku gruntowego na skutek dokonywanej parcelacji, a co za tym idzie, rozszerzenia się podstawy degenerji w tym podatku. W związku z powyższym kwota, jaka wypadnie do zapłacenia w terminie do dn. 30/XI b. r., stanowić będzie różnicę między zaliczką na daninę majątkową, wpłaconą wiosną b. r., a wymiarem ostatecznym, który — jak podawaliśmy — wyniesie: 25% podatku gruntowego dla płatników, opłacających ten podatek w wysokości zł 25 ÷ 60, oraz 49% podatku gruntowego dla płatników, opłacających ponad zł 60 podatku gruntowego.

NIEZAJMOWANIE NALEŻNOŚCI DROBNYCH PLANTATORÓW ZA DOSTARCZONE BURAKI. — W bieżącym roku go-

spodarczym nastąpiły pewne przesunięcia w rozdziale kontyngentów buraków cukrowych na rzecz drobnej własności rolnej; ponieważ jednak przyznanie po raz pierwszy w bieżącym roku kontyngentów wielu drobnym rolnikom nastąpiło zbyt późno i zastało wskutek tego grunty pod taką uprawę często niedostatecznie przygotowane, należy się spodziewać, iż wysokość zbiorów z 1 ha w tych wypadkach będzie niewielka. W celu ułatwienia pokrycia związanych z taką uprawą dodatkowych kosztów oraz wobec spodziewanych niskich zbiorów, a więc i mniejszych dochodów z tych upraw — Ministerstwo Skarbu wydało zarządzenie, aby urzędy skarbowe zaniechały w b. r. zajmowania należności za dostarczone buraki do cukrowni w stosunku do rolników, których obszar gospodarstwa nie przekracza 50 ha, a którzy po raz pierwszy w tym roku rozpoczęli plantacje buraków cukrowych. Należy zaznaczyć, iż zakaz zajmowania tych należności przez urzędy skarbowe stosuje się zarówno do zajmowania należności na poczet zaległości podatkowych, jak i wszelkich innych należności, ściąganych przez władze skarbowe w trybie administracyjnym.

ZMIANY W STATUCIE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNOGO — p. str. 1 239.

ZMIANY W PRZYDZIAŁACH Z KONTYNGENTU BEKONOWEGO — p. str. 1 232.

HANDEL

TRAKTATY I KONWENCJE

ROKOWANIA HANDLOWE POLSKO-NIEMIECKIE. — Umowa gospodarcza polsko-niemiecka z dn. 4/XI 1935 r. wraz z układem rozrachunkowym z tegoż dnia, stanowiącym integralną część umowy gospodarczej, zawarte zostały z terminem ważności do dn. 31/X 1936 r. Umowa przewiduje możliwość przedłużenia jej na dalszy rok, o ile obydwie strony porozumieją się co do tego najpóźniej do dn. 1/X każdego roku.

Doświadczenia, jakie przyniósł rok istnienia tej umowy, nie dały wprawdzie wszystkich oczekiwanych wyników i wywołały z różnych stron szereg zastrzeżeń, jednakowoż przemawiają raczej za kontynuowaniem dotychczasowego systemu po ponownym obustronnym przedyskutowaniu postanowień układu. Z tego wynika potrzeba przeprowadzenia szczegółowych rozmów pomiędzy obu stronami przed ostatecznym zadecydowaniem tej sprawy.

Rozmowy te, ze względów technicznych, nie mogły być przeprowadzone przed wskazanym w umowie terminem, t. zn. przed dn. 1/X b. r., wobec czego obie strony porozumiały się zgodnie, aby dotychczasową umowę pozostawić w mocy bez zmian do dn. 31/XII 1936 r. i rozpocząć rokowania w sprawie dalszego przedłużenia tej umowy w ostatnich dniach października b. r.

W celu przeprowadzenia tych rokowań udaje się do Berlina delegacja polska na dz. 27 b. m. w składzie, odpowiadającym składowi personalnemu polskiej Komisji Rządowej Kontroli Obrotu Towarowego Polsko-Niemieckiego.

W związku z tymczasowym przedłużeniem dotychczasowej umowy do końca bieżącego roku, przyjęto w zasadzie jako podstawę do wzajemnej wymiany towarowej kontyngenty za odpowiednie okresy zeszłoroczne. Ostateczne ustalenie wysokości kontyngentów wywozowych z Polski do Niemiec na listopad nastąpi przed dniem 20 b. m. W tym celu resortowi członkowie niemieckiej Komisji Rządowej przybyli do Warszawy w dniu 15 b. m.

HANDEL ZAGRANICZNY

ZMIANY W PRZYDZIAŁACH Z KONTYNGENTU BEKONOWEGO. — Eksporterzy bekonów z uwagi na znaczną rentowność wywozu do Anglii zobowiązali się do wykonania zwiększonego planu, przeważnie nierentownego, eksportu przetworów mięsnych w okresie od kwietnia 1935 r. do końca marca b. r. Plan ten polegał na tym, że eksport przetworów mięsnych poza Anglię miał wynosić w stosunku do przydziału z kontyngentu bekonowego przynajmniej 25%

w II kwartale 1935 r., 50% — w III kwartale, 75% — w IV kwartale i 100% — w I kwartale 1936 r.

Wprowadzenie w życie wspomnianego planu miało na celu zwiększenie eksportu artykułów zwierzęcych, umożliwienie rolnictwu zbytu większej ilości świń oraz uruchomienie inwestycji, które musiałyby być wykonane, aby bekoniarne mogły się wywiązać ze swych zobowiązań. W rezultacie plan został wykonany w wysokości 126% przydziałów, niemniej jednak pewna liczba bekoniarń planu nie wykonała. Wśród nich znalazła się również pewna liczba bekoniarń, która nie tylko nie wykonała przypadających na nią kwot eksportowych, ale nie przeprowadziła również żadnych inwestycji, zadowolając się inkasowaniem zysków z eksportu bekonów do Anglii.

W tym stanie rzeczy Ministerstwo Przemysłu i Handlu po wysłuchaniu opinii samorządu gospodarczego zarządziło zmiany w dotychczasowych przydziałach bekonowych. Zmiany te opierają się na następujących przesłankach gospodarczych:

a) z kontyngentu bekonowego korzystać będą mogły tylko te firmy, które ustosunkowały się aktywnie do wzmocnienia eksportu drogą albo jego zwiększenia bądź też drogą przeprowadzenia inwestycji dla umożliwienia zwiększenia eksportu w przyszłości,

b) odebrane kontyngenty będą przydzielone tym firmom, które wydatnie rozszerzyły swoją działalność eksportową oraz dokonały największych inwestycji pod warunkiem, że kontyngenty te będą służyły jako podstawa do dalszego pomnożenia eksportu przez te firmy, które je otrzymają,

c) ziemie wschodnie, dotychczas biorące bardzo mały udział w eksporcie artykułów zwierzęcych, uzyskają przydział bekonowy dla przetwórci, które tam powstały,

d) z racji zmian w podziale kontyngentu niektóre bekoniarne zostają przekształcone w spółdzielnie rolnicze.

Zgodnie z powyższymi przesłankami, kontyngenty bekonowe z bekoniarń Śląskich oraz z bekoniarń w Obornikach zostały prawie w całości przerzucone na ziemie wschodnie, a mianowicie do Nowej Wilejki, Białegostoku, Dubna i ew. Baranowicz (po 230 sztuk świń na każdy okres 2 tygodniowy). Właścicielami 3 pierwszych bekoniarń są eksporterzy, zajmujący czołowe miejsce w wywozie przetworów mięsnych. Bekoniarne te będą mogły przerabiać świnie na bekon w ramach uzyskanych dodatkowo przydziałów również w innych swoich przetwórnich w części lub w całości do czasu przygotowania na ziemiach wschodnich odpowiedniego materiału hodowlanego, bowiem w żadnym wypadku z tytułu przesunięć bekonowych jakość polskiego bekonu nie może ucierpieć.

Kontyngenty dotychczasowych eksporterów bekoniów w Kościerzynie i Tarnowie zostały przeznaczone dla terenowych spółdzielczych przetwórci mięsnych, których stworzenie i organizację mają przeprowadzić Państwowe Przetwórnice Mięsne w Dębicy (Tarnów) i Kuj. Spółdzielcza Przetwórnica Mięsna w Czerniewicach (Kościerzyna) w porozumieniu ze sferami rolniczymi.

Kontyngent po bekoniarni w Chorzowie został przydzielony Lubelskiemu Związkowi Producentów Trzody i Bydła w Lublinie. Kontyngent ten będzie wykonywany prawdopodobnie nadal w Chorzowie.

Kontyngent po bekoniarni w Jarosławiu zostanie przeniesiony bądź do Lwowa bądź też do Chodorowa.

Omówione wyżej zmiany i przesunięcia terenowe w kontyngentach bekoniowych będą dokonane najpóźniej do dn. 1/XII b. r. Oczywiście, wszyscy ci, którzy otrzymają dodatkowe przydziały, muszą się zobowiązać do uruchomienia nowej produkcji eksportowej w zakresie artykułów zwierzęcych bądź też w zakresie warzyw, grzybów i owoców, przesunięcie bowiem zostało zrobione przede wszystkim pod kątem widzenia dalszego wzmocnienia eksportu artykułów rolniczych oraz podniesienia pod względem gospodarczym ziem wschodnich.

Jest rzeczą zrozumiałą, że w tej sytuacji niektóre tereny, zwłaszcza zachodnie mogłyby się uważać za pokrzywdzone z uwagi na stratę możliwości zbytu świń w bekoniarniach, pozbawionych obecnie kontyngentu. Dla uszanowania interesów rolnictwa w tym zakresie świnię bekonową będą nadal odbierane przynajmniej przez okres 6 miesięcy z terenów „pokrzywdzonych”, zaznaczyć jednak należy, że realizowanie planu zwiększonego eksportu artykułów zwierzęcych pozwala już obecnie niektórym terenom, zwłaszcza właśnie zachodnim, na zdwojenie zbytu świń dla potrzeb eksportu w porównaniu ze stanem, kiedy tego planu nie było, co oczywiście osłabia wybitnie „pokrzywdzenie” terenów zachodnich.

Zaznaczmy dla porządku, że w roku obecnym plan zwiększonego eksportu przetworów mięsnych obowiązuje w stosunku przynajmniej 100% kontyngentu bekonowego.

St.

EKSPORT DRZEWNEGO PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO W SIERPNIU 1936 R. — p. str. 1 230.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 28/IX ÷ 10/X 1936 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	28/IX ÷ 3/X	5 ÷ 10/X	Wzrost
Pszenica			
Warszawa . . .	25'50	26'37	3'4
Poznań . . .	24'75½	24'96	0'8
Lwów . . .	23'12½	23'67½	2'3
Średnia . . .	24'46	25'00	2'2
Z y t o			
Warszawa . . .	17'38	18'13	4'3
Poznań . . .	17'63	17'74	0'6
Lwów . . .	16'68	17'05	2'2
Średnia . . .	17'23	17'64	2'3
O w i e s			
Warszawa . . .	16'00	16'62½	3'8
Poznań . . .	15'25	15'81	3'6
Lwów . . .	13'62½	14'29	4'9
Średnia . . .	14'96	15'57	4'1
Jęczmień browarowy			
Warszawa . . .	23'75	25'06	5'5
Poznań . . .	23'00	23'25	1'0
Lwów . . .	—	—	—
Średnia . . .	23'37½	24'15½	3'3

Jęczmień zwykły			
Warszawa . . .	19'75	20'68	4'7
Poznań . . .	19'63	19'88	1'2
Lwów . . .	—	—	—
Średnia . . .	19'69	20'28	2'9

— Okres sprawozdawczy (od 5 do 10 października) zaczął się ponownym wzmocnieniem tendencji — zarówno na giełdzie stołecznej, jak i na giełdach prowincjonalnych. Jeśli chodzi o giełdę warszawską — to tu porównywać ceny z okresu bieżącego i poprzedzającego można tylko dla przetworów, ponieważ dla zbóż zostały ustalone z dniem 7 b. m. nowe standarty; ogólnie można stwierdzić, że zboża zwykływały przeciętnie o zł 1'00 ÷ 2'00 na 100 kg. Natomiast wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej i pszennej odnotowały wyższą w wysokości zł 2'00 na 100 kg, otręby pszenne grube z przemiału standartowego zł 0'75, — średnie i mialkie zł 1'00 oraz żytnie zł 1'25 na 100 kg. Na giełdzie poznańskiej zwykły kształtowały się następująco (w zł na 100 kg): pszenica 0'75, żyto 0'75, wszystkie rodzaje jęczmienia 0'75, wszystkie rodzaje i gatunki mąki pszennej 0'75, wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej 0'25, otręby pszenne średnie i grube z przemiału standartowego 1'00 oraz otręby żytnie 0'75. Ogólnie podkreślić należy, że na rynku panowała równowaga popytu i podaży.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 10 669 t, w tym 2 313 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 14 238 i 5 194).

Warszawa. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 748 grl 27'25 ÷ 27'75 (25'50 ÷ 26'00), — zbierana 737 grl 26'75 ÷ 27'25 (25'00 ÷ 25'50), żyto I standart 693 grl 19'00 ÷ 19'25 (17'25 ÷ 17'50), — eksportowe 706 ÷ 712 grl 19'25 ÷ 19'50, — II standart 681 grl 18'75 ÷ 19'00 (17'00 ÷ 17'25), jęczmień browarny 678 ÷ 684 grl 25'50 ÷ 26'50 (23'00 ÷ 24'50), — o wadze 673/678 grl 22'25 ÷ 22'75 (20'50 ÷ 21'00), — o wadze 649 grl 21'00 ÷ 21'50 (19'50 ÷ 20'00), — o wadze 620'5 grl 20'25 ÷ 20'50 (18'75 ÷ 19'00), owies I standart 460 grl 17'25 ÷ 17'75 (16'25 ÷ 16'75), — eksportowy 478 ÷ 488 grl 17'75 ÷ 18'00, — II standart 435 grl 16'75 ÷ 17'25 (15'75 ÷ 16'25), mąka pszena I gat. 0 ÷ 20% 44'00 ÷ 45'00 (42'00 ÷ 43'00), — I gat. 0 ÷ 45% 42'00 ÷ 44'00 (40'00 ÷ 42'00), — I gat. B 0 ÷ 55% 41'00 ÷ 42'00 (39'00 ÷ 40'00), — I gat. C 0 ÷ 60% 40'00 ÷ 41'00 (38'00 ÷ 39'00), — I gat. D 0 ÷ 65% 39'00 ÷ 40'00 (37'00 ÷ 38'00), — II gat. A 20 ÷ 55% 38'00 ÷ 39'00 (36'00 ÷ 37'00), — II gat. B 20 ÷ 65% 36'00 ÷ 38'00 (34'00 ÷ 36'00), — II gat. D 45 ÷ 65% 33'00 ÷ 34'00 (31'00 ÷ 32'00), — II gat. F 55 ÷ 65% 32'00 ÷ 33'00 (30'00 ÷ 31'00), — II gat. G 60 ÷ 65% 31'00 ÷ 32'00 (29'00 ÷ 30'00), — pastewna 21'50 ÷ 22'50 (20'00 ÷ 21'00), mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 28'50 ÷ 29'50 (26'50 ÷ 27'50), — I gat. 0 ÷ 50% 28'50 ÷ 29'50 (26'50 ÷ 27'50), — I gat. 0 ÷ 65% 27'50 ÷ 28'50 (25'50 ÷ 26'50), — II gat. 50 ÷ 65% 23'00 ÷ 23'50 (21'00 ÷ 21'50), — razowa 0 ÷ 95% 23'00 ÷ 23'50 (21'00 ÷ 21'50), — poślednia ponad 65% 17'00 ÷ 17'50 (15'50 ÷ 16'00), otręby pszenne grube z przemiału standartowego 13'00 ÷ 13'50 (12'25 ÷ 12'75), — średnie z przemiału standartowego 12'00 ÷ 12'50 (11'00 ÷ 11'50), — mialkie z przemiału standartowego 12'00 ÷ 12'50 (11'00 ÷ 11'50), otręby żytnie z przemiału standartowego 11'50 ÷ 12'00 (10'25 ÷ 10'75).

Z dniem 7/X b. r. ustalone zostały na giełdzie warszawskiej nowe standarty, obowiązujące aż do odwołania: dla żyta: eksportowe o wadze 706 ÷ 712 grl, I standart o wadze 693 grl, II standart o wadze 681 grl; dla pszenicy: jednolita o wadze 748 grl, zbierana o wadze 737 grl; dla owsa: eksportowy o wadze 478 ÷ 488 grl, I standart o wadze 460 grl, II standart o wadze 435 grl; dla jęczmienia: browarny o wadze 678 ÷ 684 grl, II standart o wadze 673 ÷ 678 grl, III standart o wadze 649 grl, IV standart o wadze 620'5 grl. Przy mniejszej wadze poszczególnych zbóż — ustalone zostały bonifikaty ze strony sprzedawcy na rzecz kupującego.

Poznań. — Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 25'25 ÷ 25'50 (24'50 ÷ 24'75), żyto 18'00 ÷ 18'25 (17'25 ÷ 17'50), jęczmień 630/640 grl 19'50 ÷ 19'75 (19'00 ÷ 19'25), — 667/676 grl 20'00 ÷ 20'25 (19'50 ÷ 19'75), — 700/715 grl 21'00 ÷ 21'75 (20'50 ÷ 21'25), — browarny 22'50 ÷ 23'50, owies 16'00 ÷ 16'50 (15'00 ÷ 15'50), mąka wraz z workiem: pszena I gat. A 0 ÷ 20% 40'75 ÷ 42'50 (40'00 ÷ 41'75), — I gat. B 0 ÷ 45% 40'00 ÷ 40'50 (39'25 ÷ 39'75), — I gat. C 0 ÷ 55% 39'00 ÷ 39'50 (38'25 ÷ 38'75), — I gat. D 0 ÷ 65% 38'50 ÷ 39'00 (37'75 ÷ 38'25), — I gat. 0 ÷ 65% 37'50 ÷ 38'00 (36'75 ÷ 37'25), — II gat. A 20 ÷ 55% 36'75 ÷ 37'25 (36'00 ÷ 36'50), — II gat. B 20 ÷ 65% 36'25 ÷ 36'75 (35'50 ÷ 36'00), — II gat. D 45 ÷ 65% 33'75 ÷ 34'25 (33'00 ÷ 33'50), — II gat. F 55 ÷ 65% 29'50 ÷ 30'00 (28'75 ÷

29.25), — II gat. G 60 ÷ 65% 28.00 ÷ 28.50 (27.25 ÷ 27.75), — III gat. A 65 ÷ 70% 26.00 ÷ 26.50 (25.25 ÷ 25.75), — III gat. B 70 ÷ 75% 24.00 ÷ 24.50 (23.25 ÷ 23.75), mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 27.00 ÷ 27.25 (26.75 ÷ 27.00), — I gat. 0 ÷ 50% 26.50 ÷ 26.75 (26.25 ÷ 26.50), — I gat. 0 ÷ 65% 25.50 ÷ 26.00 (25.25 ÷ 25.75), — II gat. 50 ÷ 65% 20.25 ÷ 21.25 (20.00 ÷ 21.00), — poślednia ponad 65% 18.75 ÷ 19.75 (18.50 ÷ 19.50), otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 12.00 ÷ 12.75 (11.00 ÷ 11.75), — grube z przemiału standartowego 13.00 ÷ 13.50 (12.00 ÷ 12.50), otręby żytnie z przemiału standartowego 12.00 ÷ 12.50 (11.25 ÷ 11.75), otręby jęczmienne 12.75 ÷ 14.00.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 5 do 10 października 1936 r.

Zwiększonemu zainteresowaniu rynkiem akcyjnym towarzyszył mocny nastrój i stosunkowo poważnie zwiększone obroty. W dalszym ciągu zainteresowanie skupiało się głównie na akcjach Banku Polskiego, które okresie sprawozdawczy zamknęły zyskiem w wysokości zł 3.50. Również dużo obracano akcjami Warsz. Tow. Fabryk Cukru, Warsz. Tow. Kopalń Węgla oraz Lilpopa, z których pierwsze zwyżkowały o zł 0.25, drugie — o zł 0.75 i trzecie — o zł 0.75. Poza akcjami Modrzejowa, które nie wykazały zmian kursowych — kursy akcji Norblina zwyżkowały o zł 1.00, Ostrowca — o zł 1.50 oraz Starachowic — o zł 0.50. Akcje Hab. buscha i Schielego były jedynymi akcjami, którymi zawarto tylko drobną transakcję i to po obniżonym o zł 2.00 kursie. Z dniem 5/X b. r. akcje Towarzystwa „Elektryczność” notowane są bez kuponu dywidendowego za 1935/36 r. wartość 4%, t. j. zł 4.00.

Na giełdzie poznańskiej interesowano się wyłącznie akcjami Banku Polskiego, za które oferowano po zł 110.00 — jednak wobec braku oddawców do transakcyj nie doszło; akcje Banku Cukrownictwa obiegaly po utrzymanym kursie. Na giełdach: krakowskiej i lwowskiej — akcyj nie notowano.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy w zł	Kurs naj-niższy w zł	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	110.00	104.00	109.00 -109.50
Cukrownia i Rafineria „Nieledeu”	zł 100			43.00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	29.75	28.25	29.25 -28.25 -28.50
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	16.25	15.50	16.25 -15.75 -16.00
Lilpop	zł 25	15.00	13.75	14.75
Modrzejów	zł 50			6.50
Norblin	zł 100	62.00	61.00	62.00
Ostrowiec	zł 50	62.00	30.75	32.00
Starachowice	zł 100	36.75	35.00	36.25 -36.00 40.00
Haberbusch i Schiele	zł 100			

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcyj w okresie sprawozdawczym nie notowano.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł: Bank Cukrownictwa 62.00.

CŁO ORAZ REGULAMENTACJA

DODATKOWE POTWIERDZANIE WYWOZU TOWARÓW ZA GRANICĘ.

Firmom, eksportującym towary, potrzebne są dla różnych celów dowody wywozu towarów za granicę. Dowody takie wystawiają urzędy celne, przy czym przepisy celne jako takie dowody przewidują: t. zw. kwity celne — przy wywozie towarów, zgłoszonych do wywozu na piśmie — wg wzoru Nr. 11, stanowiącego załącznik do § 56 ust. 7 przepisów wykonawczych do prawa celnego, i przy wywozie towarów, zgłoszonych ustnie i podlegających cłu wywozowemu — wg wzoru Nr. 9, stanowiącego załącznik do § 55 ust. 2 przepisów wykonawczych do prawa celnego. Na dowód wywozu za granicę towarów wolnych od cła i zgłoszonych do wywozu ustnie urzędy celne wydają deklaracje wg wzoru Nr. 10, stanowiącego załącznik do § 55 ust. 3 przepisów wykonawczych do prawa celnego. Powyższe dowody mogą być wydane tylko raz jeden.

Ponadto na mocy postanowień § 44 ust. 2 instrukcji manipulacyjnej dyrekcje cel zostały upoważnione do zezwalania na dodatkowe wystawianie zaświadczeń o dokonany wywozie.

W praktyce okazała się jednak potrzeba wystawiania dodatkowych dowodów wywozu — niezależnie od przewidzianych wyżej — dla towarów, wywożonych na statkach morskich i korzystających z t. zw. portowych taryf kolejowych. Dlatego też Ministerstwo Skarbu już dn. 31/X 1935 r. upoważniło urzędy celne wyjściowe do wystawiania, na wniosek stron, dodatkowego zaświadczenia o dokonany wywo-

zie (okólnik Min. Skarbu L. D. IV 27967/3/35). Zaznaczyć należy, że do wystawiania dodatkowego zaświadczenia służy wspomniana wyżej deklaracja wg wzoru Nr. 10. Deklarację tę przedstawia urzędowi celnemu strona, która powinna w tytule skreślić wyrazy: „deklaracja wywozowa na towary wolne od cła wywozowego” i wpisać na miejsce skreślonych wyrazów: „zaświadczenie o dokonany wywozie, służące wyłącznie do użytku władz kolejowych”.

Powyższy okólnik Min. Skarbu upoważnił ponadto urzędy celne wyjściowe do potwierdzania wywozu towarów, idących tranzytem do portów polskiego obszaru celnego, na kolejowych listach przewozowych oraz do wystawiania, na wniosek strony, zaświadczeń o załadunku węgla bunkrowego na statki morskie, utrzymujące komunikację między portami polskiego i obcego obszaru celnego.

Okólnik z dn. 31/X 1935 r. został ostatnio uzupełniony okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dn. 28/IX 1936 r. L. D. IV 21688/3/36, który upoważnia urzędy celne do wystawiania zaświadczeń, stwierdzających załadunku płyt cynkowych (używanych do oczyszczania wody w kotłach okrętowych) na statki morskie, utrzymujące komunikację pomiędzy portami polskiego i obcego obszaru celnego. Chodzi tu o zaświadczenia, analogiczne do tych, które urzędy celne wystawiają dla węgla bunkrowego, przy czym zaświadczenia te służyć mogą tylko do użytku władz kolejowych w związku ze stosowaniem ulgowych taryf kolejowych portowych.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

S. P. INŻ. STEFAN SIŁA-NOWICKI. — W dn. 12/X b. r. zginął w wypadku samochodowym s. p. Inż. Stefan Siła-Nowicki, Dyrektor Departamentu Dróg Kołowych Ministerstwa Komunikacji.

Inż. Stefan Siła-Nowicki urodził się dn. 14/XII 1889 r. w Olszanie w Kijowszczyźnie. Po ukończeniu gimnazjum w Moskwie wstępuje do Instytutu Inżynieryjnego Dróg i Komunikacji w Moskwie. Po ukończeniu Instytutu, ale przed obroną prac dyplomowych wstępuje do b. Warszawskiego Okręgu Komunikacji, gdzie kolejno pracuje przy studiach przebudowy mostów na Bugu, Narwi, Pilicy i Wieprzu.

Po wybuchu wojny światowej zostaje naczelnikiem Oddziału Budowy przy III Rosyjskiej Armii i w tym charakterze kieruje robotami przy budowie i naprawie całego szeregu dróg i mostów w Lubelszczyźnie i Grodzieńszczyźnie. W lutym 1916 r. składa egzaminy państwowe w Instytucie Dróg i Komunikacji i uzyskuje tytuł inżyniera komunikacji, a następnie powraca na swe dawne stanowisko i pozostaje na nim do demobilizacji. W styczniu 1919 r. wraca do kraju i zostaje przyjęty do Dyrekcji Budowy Kolei Państwowych w Warszawie, gdzie jest kierownikiem partii studiów przy budowie linii Kutno —

Strzałków. Po ukończeniu projektów Inż. Stefan Siła-Nowicki przechodzi do przedsiębiorstwa prywatnego techniczno-budowlanego, gdzie zostaje kierownikiem robót. W 1920 r. wstępuje jako ochotnik do wojska i pozostaje w nim do ukończenia wojny. Po powrocie z wojska Inż. St. Siła-Nowicki powraca do służby państwowej i pozostaje Kierownikiem Oddziału Dróg i Mostów Nowogródzkiej Dyrekcji Okręgowej Robót Publicznych. W 1925 r. przechodzi do Lublina i tamże zostaje Dyrektorem Robót Publicznych. W 1926 r. przeniesiony jest do Wilna, a w 1932 r. do Krakowa. W 1933 r. mianowany jest Inspektorem Głównej Inspekcji Komunikacji i w tymże roku zostaje Dyrektorem Departamentu Dróg Kołowych Ministerstwa Komunikacji.

Dyrektor Siła-Nowicki odznaczał się niezwykłym poczuciem obowiązku i odpowiedzialności oraz szybkością trafnej decyzji.

Działalność Jego zawodowa, jako inżyniera i administratora, uwiadacza się w robotach z dziedziny budowy mostów i dróg, wykonanych pod Jego kierownictwem, a między innymi w dokończeniu i oddaniu do użytku publicznego mostu przez Wisłę w Krakowie, w budowie mostów przez rz. Sołę w Kobiernicach, przez Wisłę w Modlinie, Paławach i Toruniu, we Włocławku i w Płocku oraz przez Pilicę w Białobrzegach.

Zę specjalną troskliwością i pieczą odnosił się Dyrektor Siła-Nowicki do zagadnienia rozbudowy sieci dróg.

Jako Dyrektor Departamentu objął urzędowanie w okresie największego kryzysu. Mimo to jednak dzięki swym zdolnościom i energii zdołał pokonać wielkie trudności i doprowadzić, że ubiegły rok 1935 był jednym z najlepszych dla rozbudowy dróg. Zbudowano bowiem w tym roku przeszło 100 km nowych dróg oraz ponad 320 km ulepszonych nawierzchni.

Przedwczesna śmierć nie dozwoliła Mu zrealizować dalszych planów i zamierzeń.

Za wybitne zasługi położone w dziedzinie pracy zawodowej i społecznej Dyrektor Stefan Siła-Nowicki odznaczony był Orderem Odrodzenia Polski i Złotym Krzyżem Zasługi.

Ś. p. Dyr. Siła-Nowicki niedawno umieścił w naszym tygodniku (zesz. 31 z dn. 25/VII b. r.) artykuł p. t. „Drogi i motoryzacja”, w którym przedstawił zagadnienie rozbudowy dróg w związku z rozwojem motoryzacji.

STANOWISKO MIĘDZYNARODOWEJ IZBY HANDLOWEJ W SPRAWIE KONWENCJI MIĘDZYNARODOWEJ O PRZEWOZIE TOWARÓW KOLEJAMI ŻELAZNYMI. — W zeszycie 37 „Polski Gospodarczej” (str. 1077) omówiliśmy obecną sytuację i przewidywania odnośnie wprowadzenia w życie konwencji międzynarodowych o przewozie osób, bagażu i towarów kolejami z dn. 23/XI 1933 r., będących wynikiem obrad konferencji rewizyjnej w Rzymie. W uzupełnieniu powyższej notatki należy dodać, że sprawą przyspieszenia ratyfikacji konwencji międzynarodowej o przewozie towarów (t. zw. w skrócie K. M. T.) zajęła się także Międzynarodowa Izba Handlowa. Mianowicie, Rada Międzynarodowej Izby Handlowej na posiedzeniu, odbytym w dn. 26/VI 1936 r., wyraziła życzenie, aby wspomniana wyżej konwencja została ratyfikowana możliwie najszybciej przez te państwa, które jeszcze nie dokonały ratyfikacji, a to celem umożliwienia najszybszego wprowadzenia w życie omawianej konwencji. Uchwałę swą uzasadniła Rada Międzynarodowej Izby Handlowej tym, że nowa konwencja jest, biorąc pod uwagę ogół jej postanowień, niewątpliwie korzystniejsza od dotychczasowej z 1924 r.

Ponadto Międzynarodowa Izba Handlowa w swej uchwale zajęła się szeregiem spraw, pozostających w związku z konwencją o przewozie towarów. Przede wszystkim potwierdziła Izba swoje dotychczasowe stanowisko, zajęte jeszcze w 1934 r., co do konieczności poddania rewizji załącznika VII do konwencji, zawierającego regulamin przewozu wagonów prywatnych. Regulamin ten, zdaniem zainteresowanych sfer gospodarczych, zawiera niektóre przepisy zbyt rygorystyczne dla właścicieli wagonów prywatnych i dlatego Izba wyraziła życzenie, by do niego wprowadzić szereg poprawek. Ulepszenia te, zaproponowane już w 1934 r., miałyby dotyczyć przede wszystkim wprowadzenia przepisu, zobowiązującego kolej do płacenia czynszu właścicielom wagonów prywatnych w razie użycia takich wagonów przez kolej. Izba wysłała tu z założeniami, że skoro kolej płaci czynsze za używanie zwyczajnych wagonów, będących własnością kolei zagranicznych, to tym więcej powinna ona płacić czynsz za używanie specjalnych wagonów prywatnych. Jak wiadomo bowiem, wagony prywatne zwyczajne są stosunkowo nieliczne, a większość taboru prywatnego stanowią wagony

o specjalnych urządzeniach (łodownie, cysterny, wagony-garnki i t. p.).

Poza tym Izba zażądała bezpłatnego przewozu wagonów prywatnych w stanie próżnym, podobnie jak kolej bezpłatnie przewozi wagony próżne, będące własnością kolei. W końcu Izba zaproponowała szereg drobniejszych zmian i uzupełnień, a mianowicie: dopuszczenie deklaracji wartości dostawy przy próżnych wagonach prywatnych, możności obciążenia próżnych wagonów prywatnych zaliczeniami i zaliczkami w gotówiźnie oraz zakaz zatrzymywania w drodze załodowanego wagonu prywatnego z tego tylko powodu, że minęła już data jego okresowej rewizji. Sprawa rozpatrzenia tych wniosków na zwyczajnej konferencji rewizyjnej jest bardzo odległa, gdyż jeżeli nawet konwencja wejdzie w życie w 1937 r., to następna zwyczajna konferencja rewizyjna będzie się mogła odbyć dopiero w 1942 r., t. j. w 5 lat po wejściu w życie nowego tekstu. Natomiast możliwa jest rewizja załącznika VII w drodze nadzwyczajnej konferencji rewizyjnej, zwołanej na żądanie 1/3 państw, uczestniczących w konwencji, t. j. obecnie na żądanie 9 państw.

Ponadto Izba wyraziła życzenie, by przy przyszłych konferencjach rewizyjnych konwencja została dopuszczona do prac konferencji delegacja Izby oraz by w skład delegacji poszczególnych państw wchodził także przedstawiciel klientów kolei. O ile chodzi o ten ostatni postulat, to został on już zrealizowany przez Polskę na konferencji rewizyjnej w Rzymie, gdzie w skład delegacji polskiej wszedł jeden reprezentant sfer gospodarczych.

Wreszcie Izba uznała za pożądane, by przepis art. 27 § 4 nowej konwencji został przyjęty także do wewnętrznych przepisów przewozowych poszczególnych państw (a więc w Polsce do „Regulaminu przewozu przesyłek towarowych”), co ze względów praktycznych jest, zdaniem Izby, konieczne do osiągnięcia pełnego rezultatu tego przepisu. Omawiany przepis przewiduje, że jeżeli przesyłka wagonowa, nadana na warunkach konwencji, została ponownie nadana bez przeładowania na warunkach tej samej konwencji i jeżeli pozostawała stale pod nadzorem kolei, wówczas w razie częściowego zaginięcia lub uszkodzenia istnieje domniemanie, że szkoda powstała w trakcie wykonywania ostatniej umowy o przewóz. Przepis ten ma istotnie doniosłe znaczenie dla klientków kolei z uwagi na to, że ustala on, która kolej jest odpowiedzialna za częściowe zaginięcie lub uszkodzenie w razie ponownego nadania bez przeładowania. Wobec braku takiego przepisu w dotychczasowej konwencji reklamujący był niejednokrotnie odsyłany ze swą pretensją od jednej kolei do drugiej. Podnieść tu jednak należy, że przepis powyższy wprowadza tylko domniemanie prawne (presumptio iuris) i że koleje, biorące udział w wykonywaniu ostatniej umowy o przewóz, mają prawo przeprowadzać dowód na przeciwieństwo domniemania, t. j. na to, że szkoda powstała nie podczas ostatniego lecz podczas poprzedniego przewozu. O ile chodzi o wprowadzenie analogicznego przepisu w myśl życzenia Izby do przepisów polskich, normujących przewozy wewnętrzne, to należy zauważyć, że projekt opracowywanego obecnie „Regulaminu przewozu” taki przepis już zawiera.

Naturalnie, przepis Regulaminu przewozu odnosić się będzie mógł tylko do przypadku, gdy obydwie umowy o przewóz dokonywane są na warunkach Regulaminu. Przypadki, w których jeden z przewozów wykonywany jest na podstawie konwencji, a drugi na podstawie Regulaminu lub odwrotnie — muszą pozostać nieuregulowane, gdyż ani konwencja, ani Regulamin nie mogą ich normować ze względu na zakres swej mocy obowiązującej.

W końcu Izba wyraziła dezyderat, by skorzystano w szerokiej mierze z art. 61 § 3 konwencji i by wprowadzono dokumenty przewozowe, umożliwiające operacje handlowe towarem w czasie wykonywania przewozu. W myśl art. 61 § 3 konwencji dla zrealizowania postulatów Izby można dopuścić albo przesyłki, przewożone za dokumentami przewozowymi przenośnymi (listy przewozu na zlecenie), albo przesyłki, które wydaje się jedynie za zwrotem wtórnika listu przewozowego.

Listy przewozowe na zlecenie umożliwiają obrót w ten sposób, że wtórnik, a tym samym i możność dysponowania przesyłką, przenosi się z jednej osoby na drugą zapomocą indosu. Natomiast przy przesyłkach, które wydaje się tylko za zwrotem wtórnika, indos nie jest wymagany i wtórnik, a tym samym prawa do przesyłki, przenosi się przez proste wręczenie wtórnika (traditio).

Co do listów przewozowych na zlecenie w komunikacji międzynarodowej należy zaznaczyć, że podczas konferencji rewizyjnej w Rzymie w 1933 r. opracowano odpowiedni układ oraz regulamin przewozu, przy czym ten ostatni ułożony został w formie odchylenia od konwencji. Układ ten może wejść w życie najwcześniej z chwilą wejścia w życie nowej konwencji. Do wejścia w życie układu wymagane jest ratyfikowanie go co najmniej przez 3 sąsiadujące ze sobą państwa, po czym wchodzi on w życie między tymi 3 państwami w 90 dni po ratyfikowaniu go przez trzecie państwo. Polska ratyfikowała już układ o listach przewozowych na zlecenie, podobnie jak szereg innych państw (upoważnienie do ratyfikacji zawarte w „Dz. Ust. R. P.” Nr 27/1935, poz. 205). Podobna ratyfikacja układu przez Niemcy nie ma widoków

powodzenia z uwagi na zastrzeżenia natury prawnej, podniesione przez niemieckie ministerstwo sprawiedliwości.

Sprawą przesyłek, wydawanych jedynie za zwrotem wtórnika listu przewozowego, w komunikacji międzynarodowej zajmuje się Międzynarodowy Związek Kolejowy (Union Internationale de Chemins de fer t. zw. U. I. C.). Takie przesyłki będą mogły być dopuszczone w komunikacji międzynarodowej dopiero z chwilą wejścia w życie nowej konwencji z uwagi na to, że obecna konwencja wyraźnie zakazuje używania listów przewozowych na okaziciela wtórnika, podobnie zresztą jak i listów przewozowych na zlecenie.

W Polsce listy przewozowe na okaziciela w komunikacji wewnętrznej są używane od 1933 r., i ilość przesyłek, przewożonych za takimi listami, stale wzrasta.

Z. M.

ZMIANY W TARYFACH TOWAROWYCH ZWIĄZKOWYCH DLA KOMUNIKACJI Z CZECHOSŁOWACJĄ. — W Nr 30÷34 „Dz. Tar. i Zarz. Kolej.” ogłoszono do taryf dla powyższej komunikacji szereg zmian i uzupełnień, wprowadzanych w uwzględnieniu bieżących potrzeb życia gospodarczego. Spośród zmian tych na uwagę zasługują następujące:

W zesz. 1 części II czechosłowacko-polskiej taryfy związkowej, zawierającym taryfę na eksport węgla i koksu z Polski do Czechosłowacji, skreślono stawki na przewóz tych towarów do czechosłowacko-austriackich punktów granicznych, ponieważ opłaty na eksport węgla i koksu z Polski do Austrii zawarte są w polsko-austriackiej taryfie węglowej, obowiązującej od dn. 10/VII 1936 r. W zesz. 3 części II te same taryfy związkowej włączono do pozycji Nr. 2 aneksu, obowiązującej na eksport węgla wywarowego z Polski, czeską stacją odbiorczą Most. Poza tym jako nową pozycję Nr. 9 c aneksu wprowadzono niższe stawki na przewóz szmat z czeskiej stacji Pilzno do Białogostoku i Łodzi Kaliskiej.

W części I czechosłowacko-polskiej taryfy portowej włączono do taryfy artykułowej Nr. 32 stawki na przewóz pakfongu z portów do czeskiej stacji Hradec u Opawy.

W zesz. 1 części II warunek stosowania taryfy artykułowej Nr. 1 w myśl którego opłaty tej taryfy mogły być stosowane do różnych towarów, oprócz oddzielnie wymienionych w innych taryfach artykułowych — zmieniono z ważnością od dn. 1/X 1936 r., dopuszczając stosowanie powyższej taryfy również przy przewozie towarów, dla których nie przewidziano stawek w innych taryfach artykułowych. Zmiana ta pozwala na korzystanie w szerszym zakresie niż dotychczas z taryfy artykułowej Nr. 1, która aczkolwiek wyższa zasadniczo od innych taryf i przeznaczona na przewóz najwyższej taryfowych towarów, dać jednak dzięki dużej ilości stacji czeskich, włączonych do jej obszaru ważności, możliwość korzystania z taryfy portowej w tych wypadkach, gdy ustalona dla danego towaru taryfa artykułowa nie zawiera wchodzących w rachubę relacji. Poza tym obszar ważności taryfy artykułowej Nr. 1 rozszerzono na stację Levice, a do taryfy Nr. 210 włączono nową stację Bratislava Nove Mesto ze stawkami na przewóz oleju samochodowego oraz parafiny. W tymże zesz. 1 ważność pozycji Nr. 1 aneksu, zawierającej niższe stawki na przewóz zbiorowych przesyłek drobnicowych, ograniczono terminem do odwołania, najdalej jednak do dn. 30/IX 1937 r.

W zesz. 2 do taryfy artykułowej Nr. 24 na przewóz skór włączono stację czeską Zlonice, do taryfy zaś Nr. 60 — stację Karlovy Vary ze stawkami na przewóz szrat.

W zesz. 3 wprowadzono w formie nowej pozycji Nr. 8 aneksu niższą opłatę na przewóz owoców i nasion oleistych od portów do Olomuńca. Niższa stosowana jest w drodze zwrotu po przewiezieniu w okresie 1/VIII÷31/XII 1936 r. minimalnego kontyngentu 1 000 ton, względnie odrazu przy nadaniu — po złożeniu przez nadawcę odpowiedniej gwarancji.

W zesz. 4 taryfy portowej, zawierającym taryfy na przewóz drewna i wyrobów z niego, przedłużono na dalszy czas (aż do odwołania)

niższe opłaty pozycji Nr. 1 aneksu na eksport drewna z Czechosłowacji, ważność których upływała z dniem 30/IX 1936 r.

J. K.

ZMIANY W TARYFACH TOWAROWYCH P. K. P. — W „Dz. Tar. i Zarz. Kolejowych” Nr 34 ogłoszono następujące ważniejsze zmiany bieżące do taryf towarowych wewnętrznych P. K. P.

W myśl § 85 przepisów taryfowych (T. Cz. I B) towary przestrzenne, które w stosunku do wagi swojej zajmują dużo miejsca w wagonie, opłacają przy nadaniu w przesyłkach drobnicowych przewoźne według stawek, podwyższonych o 50%. Przepis ten stosowany jest także wówczas, gdy towar przestrzenny stanowi tylko część przesyłki i jest opakowany oddzielnie. Jeżeli natomiast towar przestrzenny złączony jest z resztą przesyłki opakowaniem — wówczas przewoźne za całą przesyłkę podwyższają się o 50%. Wykaz towarów przestrzennych podany jest w załączniku XIII do T. Cz. I B. Z dniem 10/X 1936 r. uzupełniono przepis § 85 postanowieniem, iż nie podwyższają się przewoźne za towary przestrzenne w tych wypadkach, jeżeli stanowią one część zbiorowej przesyłki używanych przedmiotów gospodarstwa domowego, przewożonych jako rzeczy przesiedleniowe.

W wykazie opłat dodatkowych uzupełniono przepis o terminach, wolnych od składowego, dla przesyłek, załadowywanych przez nadawcę, t. zn. dla wszystkich przesyłek wagonowych i niektórych drobnicowych. W myśl dotychczasowych przepisów przy przesyłkach, załadowywanych przez nadawcę i składanych przez niego na rampach, placach lub w krytych składach stacyjnych — składowe pobierano od chwili złożenia przesyłki na skład, bez terminu wolnego od składowego. Postanowienie powyższe ograniczono tylko do tych wypadków, gdy towar ma pozostawać na składzie przez pewien czas przed naładunkiem albo w razie przerwy w naładunku. Natomiast za składowanie części przesyłek na placach i rampach w czasie ładowania wagonu, o ile czynność ta nie przekracza terminu, wolnego od postojowego — nie pobiera się składowego.

W grupie taryf specjalnych na przewóz ryb wprowadzono zmiany redakcyjne, ułatwiające orientację w tym kierunku, iż jedne z taryf przeznaczone są tylko dla ryb słodkowodnych, a mianowicie taryfy specjalne WB-8, GB-12 i PB-12, inne zaś tylko dla ryb morskich, t. j. taryfy specjalne WB-9, WB-10, GB-14, GB-15 i PB-14.

Dla poparcia sportu wioślarskiego w szczególności przy przewozie łodzi długi, nie mieszczących się na wagonie zwykłym, gdy zatem zachodzi konieczność dołączenia jednego lub dwóch wagonów ochronnych — obniżono opłatę za użycie tych wagonów ochronnych z gr 30 do gr 20 od wagonu i kilometra (tar. specj. WR-20).

Poza tym w omawianym „Dz. Tar. i Zarz. Kolej.” ogłoszone zostały liczne drobniejsze zmiany, uzupełniające obszar ważności poszczególnych taryf specjalnych i t. p. Wszystkie powyższe zmiany weszły w życie z dniem 10/X 1936 r.

S. P.

KOMUNIKACJA ZWIĄZKOWA TOWAROWA POLSKO-SZWAJCARSKA. — W związku z dewaluacją franka szwajcarskiego wprowadzono — z ważnością od dn. 19/X 1936 r. — do istniejących taryf na przewóz z Polski do Szwajcarii olejów gazowych i jaj dodatek kursowy w wysokości 40% od opłat przewozowych za odcinki, leżące poza Szwajcarią. Wprowadzenie tego dodatku kursowego jest konieczne celem uchronienia kolei pozaszwajcarskich od strat materialnych, gdyż opłaty przewozowe wspomnianych taryf są wyrażone we frankach szwajcarskich.

Omawiany dodatek kursowy jest tylko zarządzeniem tymczasowym i nie reguluje sprawy ostatecznie. W najbliższym czasie wymienione taryfy zostaną przerobione i w zupełności dostosowane do nowego stanu walutowego.

M. O.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PRACA PORTU GDYŃSKIEGO WE WRZEŚNIU 1936 R. — Wyniki pracy portu gdyńskiego we wrześniu b. r. utrzymują się niemal dokładnie na poziomie sierpniowych, co pozwala zaliczyć miesiąc sprawozdawczy również do zupełnie pomyślnych dla Gdyni.

Zestawienie ruchu statków wykazuje pewne nieznaczne zmniejszenie się ilości statków na wejściu, wzrost natomiast ilości statków na wyjściu. We wrześniu zawinęło, mianowicie, do portu gdyńskiego 419 statków (w sierpniu — 430) o ogólnej pojemności 405 747 nrt (w sierpniu — 464 864), wyszło statków 421 (403) o pojemności 410 545 nrt (427 764). Jak z powyższego wynika, w miesiącu sprawozdawczym zmalał dość znacznie przeciętny tonaż statku,

zawijającego do Gdyni, który wyniósł 968,3 nrt (w sierpniu — 1 081 nrt). Średnia ilość statków, przebywających jednocześnie w porcie, wzrosła we wrześniu do 44 (w sierpniu — 36), średni zaś postój statku w porcie trwał we wrześniu 51,5 godz. (51,2). Kolejność bander ukształtowała się następująco: pierwsze miejsce zajęła ponownie Szwecja, Polsce zaś przypadło drugie miejsce, dalsze zajęły — Dania, Niemcy, Anglia, Norwegia i Stany Zjedn.

Ogólny obrót towarowy wyniósł we wrześniu 665 859 t (w sierpniu — 667 377 t). Pewien spadek wykazują zestawienia obrotu zamorskiego (654 878 t we wrześniu — wobec 659 764 t w sierpniu) oraz obrotu przybrzeżnego (2 464 t — wobec 3 023 t),

wzrósł natomiast w miesiącu sprawozdawczym obrót, dokonany drogą wodną z wnętrzem kraju (8 517 t we wrześniu — wobec 4 590 t w sierpniu). W obrocie zamorskim we wrześniu przypada 115 315 t na przywóz (w sierpniu — 116 617 t) oraz 539 563 t (w sierpniu — 543 147 t) na wywóz.

Na te ogólne liczby składają się we wrześniu następujące pozycje poszczególnych artykułów (w tonach):

Przywóz	Wywóz
Nasiona różne 64	Strączkowe 90
„ oleiste 2 017	Mąka ryżowa 850
Ryż surowy 7 169	Mąka 50
Owoce świeże 1 366	Mąka pastewna 857
„ suszone 428	Ryż 260
Konserwy owocowe 3	Słód 855
Orzechy i migdały 9	Owoce świeże 31
Kawa 709	Konserwy owocowe 17
Herbata 120	Nasiona i rośliny 263
Kakao 643	Szynki i inne peklowane 40
Korzenie 75	Bekony 1 447
Rośliny i mater. rośl. 107	Drób i ptactwo bite 213
Żywica 397	Jaja 1 623
Śledzie świeże 421	Masło 1 657
Śledzie solone 5 311	Cement 1 156
Rudy różne i wypalki pir. 10 811	Sól 440
Oleje 143	Węgiel eksportowy 394 521
Smola i smary 2	„ bunkrowy 32 412
Asfalt 584	Koks 27 145
Tłuszcze i oleje roślinne 559	Oleje, parafina 12
Tłuszcze zwierzęce surowe 1 451	Tłuszcze zwierz. i smalec 605
Tran 494	Przetwory mięsne 1 404
Napoje alkoholowe i inne 57	Cukier 13 839
Tytoń 107	Napoje alkoholowe 18
Siarka 181	Spirytus 3
Przetwory chemiczne 239	Makuchy 356
Farby 26	Otreby 409
Garbniki 1 530	Wytłoki buraczane 434
Fosforyty 11 197	Soda 7
Żuźle Thomasa 9 700	Salmiak 38
Skóry 3 810	Karbid 129
Wełna 1 221	Farby 3
Odpadki wełny 111	Mączka kostna 102
Przędza wełniana 35	Biel cynkowa 351
Bawełna 4 883	Sól potasowa 200
Odpadki bawełny 213	Saletra 511
Przędza bawełniana 211	Skóry 70
Len, konopie, sisal i inne 63	Tkaniny 750
Juta 1 675	Bawełna i odpadki 89
Szmaty 1 893	Drzewo tarte 28 200
Kauczuk 711	Wyroby z drzewa 981
Wyroby gumowe 67	Kleпки 156
Papier 1 579	Dytky i fornierzy 1 443
Papa i tektura 11	Mebłe gięte 469
Celuloza 719	Wyroby koszykarskie 148
Żelazo surowe 532	Papier 500
Metale różne 237	Papa i tektura 251
Złom żelazny 35 851	Celuloza 1 022
Miedź 899	Żelazo surowe 823
Cyna 148	„ handlowe 6 865
Wyroby żelazne i metal. 303	Metale różne 1
Maszyny, aparaty i części 364	Wyroby żelazne i metal. 2 226
Części wagonów i lokomotyw 376	Szyny kolejowe 2 065
Samochody, motocykle i ich części 53	Rury żeliwne i żelazne 1 799
Różne 3 430	Cynk 1 181
	Błacha cynkowa 467
	Różne 7 707
Razem: 115 315	Razem: 539 563

Nieznaczny spadek ogólnej liczby przywozu spowodowany został przede wszystkim obniżeniem się dwóch ważnych pozycji zestawienia, a mianowicie rud różnych i wypalków pirytowych (10 811 t we wrześniu — wobec 26 480 t w sierpniu) i złomu (35 851 t we wrześniu — wobec 48 069 t w sierpniu). Spadek wykazują ponadto we wrześniu: garbniki (1 530 t — wobec 2 162 t), bawełna (4 883 t — wobec 5 177 t), celuloza (719 t — wobec 1 137 t) i miedź (899 t — wobec 1 078 t). Wzrósł natomiast przywóz szeregu innych pozycji, z których na wymienienie zasługują: nasiona oleiste (2 017 t we wrześniu — wobec 1 320 t w sierpniu), ryż surowy, którego cabokretowy transport nadszedł do Gdyni we wrześniu (7 169 t — wobec 2 t w sierpniu), owoce świeże (1 366 t wobec 429 t), śledzie solone (5 311 t — wobec 4 325 t), tłuszcze zwierzęce surowe (1 451 t — wobec 804 t), fosforyty (11 197 t — wobec 3 404 t), żuźle Thomasa (9 700 t — wobec 5 600 t), skóry (3 810 t — wobec 3 027 t), wełna (1 221 t — wobec 900 t), juta (1 675 t — wobec 1 126 t),

szmaty (1 893 t — wobec 1 540 t), papier (1 579 t — wobec 995 t) i zbiorowa pozycja różnych artykułów (3 430 t — wobec 2 636 t).

Po stronie wywozu we wrześniu wykazuje w porównaniu z sierpniem dość znaczny spadek pozycja węgla eksportowego (394 521 t — wobec 419 465 t). Zmalała również pozycja węgla bunkrowego (32 412 t — wobec 34 253 t). Koksu natomiast wywieziono w sierpniu przez Gdynię nieco więcej (27 145 t — wobec 22 263 t). Z innych artykułów spadek liczb we wrześniu wykazują: ryż (260 t — wobec 2 435 t w sierpniu), sól (855 t — wobec 1 462 t), jaja (1 623 t — wobec 2 579 t), sól potasowa (200 t — wobec 1 910 t), żelazo handlowe (6 865 t — wobec 9 007 t) i cynk (1 181 t — wobec 1 713 t). Niemal bez żadnych różnic pozostały w ostatnich 2 miesiącach pozycje: bekony (1 447 t we wrześniu — wobec 1 437 t w sierpniu), dykt i fornierów (1 443 t — wobec 1 421 t), wyrobów metalowych (2 226 t — wobec 2 237 t), rur żeliwnych i żelaznych (1 799 t — wobec 1 753 t). Z pozostałych pozycji wywozu wzrosły we wrześniu: masło (1 657 t — wobec 1 165 t), cement (1 156 t — wobec 660 t), przetwory mięsne (1 404 t — wobec 1 101 t), cukier (13 839 t — wobec 616 t), drzewo tarte (28 200 t — wobec 25 187 t), celuloza (1 022 t — wobec 789 t), szyny kolejowe (2 065 t — w sierpniu brak zupełnie) i zbiorowa „różne” (7 707 t — wobec 2 441 t).

W obrocie drogą wodną z wnętrzem kraju na przywóz przypada 2 566 t (w sierpniu 944 t), na wywóz zaś 5 951 t (w sierpniu — 3 646 t). Z ważniejszych pozycji wymienić tu należy — w przywozie — cukier (1 458 t wobec braku w sierpniu), w wywozie zaś — ryż łuszczone (1 283 t — wobec 798 t w sierpniu).

W obrocie przybrzeżnym po stronie przywozu figuruje 336 t (w sierpniu 400 t), po stronie zaś wywozu — 2 128 t (w sierpniu — 2 623 t), w czym ryż łuszczone 1 132 t (1 576 t). Reszta pozycji wyraża się zupełnie nikłymi liczbami.

Ruch pasażerski w związku z końcem sezonu turystycznego na morzu zmalał we wrześniu bardzo silnie. Przyjechało, mianowicie, 790 osób (w sierpniu — 5 182), wyjechało — 2 336 (4 958).

O.

ELEWATOR ZBOŻOWY W GDYNI. — Budowa elewatora zbożowego w Gdyni dobiega końca. Na nabrzeżu Indyjskim wznosi się wysoki gmach, całkowicie zewnątrz wykończony. Wymiary gmachu są następujące: 66 m długości, 21 m szerokości i 40 m wysokości w części wieżowej, a 30 m — w częściach pozostałych. Środkowa część elewatora mieści w sobie wszelkiego rodzaju maszyny, windy, wagi, termometry i t. d., w lewej części gmachu znajduje się 8 kondygnacji spichrzowych, na których podłogach może być wysypano zboże do wysokości 150 ÷ 180 cm. Prawa część gmachu przeznaczona jest na silosy — zbiorniki pionowe o przekroju 4 × 4 m i wysokości 20 m.

Pojemność elewatora zbożowego w Gdyni wynosi 10 tys. t, przewidziana jest rozbudowa gmachu do wielkości, która byłaby w stanie pomieścić 30 tys. t zboża. Zdolność przeładunkowa elewatora wynosi 200 t na godzinę z wagonu do gmachu lub z gmachu na statek, oraz 100 t na godzinę ze statku do magazynu.

Koszt budowy elewatora zbożowego w Gdyni wynosi zł 3 miln. Właścicielem elewatora zbożowego jest S. A. „Elewatory Zbożowe”, której akcje znajdują się w portfelu Banku Polskiego. Budowę finansował Bank Polski.

Uruchomienie elewatora przewiduje się na koniec bieżącego roku.

Dla informacji podać należy, że dotychczas prawie cały eksport zboża szedł przez Gdańsk, a mianowicie jeszcze w 1935 r. przez Gdańsk przeszło 800 tys. t zboża, gdy przez Gdynię zaledwie 20 tys. t.

Wspomnieć należy, że Rada Portu w Gdańsku uchwaliła budowę podobnego elewatora zbożowego, a poza tym Gdańsk obniżył o 35% stawki magazynowe na zboże eksportowe.

B. P.

RYNEK FRACHTOWY. — Dewaluacja szeregu walut europejskich, przeprowadzona w tygodniu sprawozdawczym, wywarła tylko nieznaczny wpływ na rynki frachtowe, na których sytuacja kształtowała się na ogół pomyślnie dla armatorów — za wyjątkiem rynku dunajskiego, gdzie ruch był bardzo ograniczony, jak również w wywozie ryżu i kukurydzy z Sajgonu; przyczyna tego jednak był brak tonażu zarówno do natychmiastowego załadunku, jak i na terminy późniejsze. W związku z powyższym stawki miały tendencję zwyżkową.

Na rynku La Platy notowano silne zainteresowanie tonażem, zafrachtowano pod zboże ogółem 31 statków o łącznym tonażu 216 600 t, przy czym ustalony został nowy rekord stawki na średniego typu statki do Francji, za które płacono sh 26/- na połowę listopada, podczas gdy najwyższa w 1929 r. osiągnięta stawka z San Lorenzo wynosiła sh 26/9, a z Rosario 27/-. Za ładunki do portów Anglii i kontynentu płacono premie w wysokości sh 1/9 ÷ 2/9 na listopad, sh 1/6 ÷ 2/6 na listopad i grudzień.

Paradoksalnie jakby — wobec ogólnej wyższości stawek — wygląda niezmienną dotychczas stawka sh 2/3 z portów Kanady, skąd — mimo bliskiego zamknięcia sezonu nawigacyjnego — szereg statków odplynęło w balastie do północnych portów Pacyfiku. Na rynku tym notowano ogromne ożywienie przy stawkach, zwiększających o sh 3/6 ponad stawki, płacone w ubiegłym tygodniu. Za większe statki do Anglii płacono sh 26/6 ÷ 28/- i 28/6 na październik i listopad. Na rynku północno-amerykańskim frachtowano rudę z Wabana do portów Bristol Channel po sh 7/3 fob, szyny z Sydney do Afryki Południowej po sh 13/- i złom z New Yorku do zachodnich portów Włoch po \$ 4'40.

Rynki wschodnie i Dalekiego Wschodu wykazywały słaby ruch — głównie z powodu niedostatecznej podaży tonażu, jakoteż wycze-

kującej postawy armatorów. W wywozie ryżu z Sajgonu płacono sh 29/9 ÷ 30/- na listopad. Stawka na pszenicę z Karachi wynosiła sh 26/3, a na soję z portu Dalny sh 28/6. Poza tym poszukiwany był tonaż pod siemię lniane, ziarno palmowe, pszenicę, rudę manganową i t. p. W wywozie pszenicy z południowych portów Australii do Europy stawka na pszenicę workowaną ze starych zbiorów wynosiła sh 32/6 na październik łącznie z premią sh 3/6. Premia przy kontraktach na nowe zbiory wynosiła tylko sh 1/- z Sydney na grudzień/styczeń i luty.

W portach czarnomorskich Z. S. R. R. ruch był bardzo ograniczony, notowano kontrakty na rudę z Pcti do Stanów Zjedn. po sh 18/- i do Japonii po sh 19/- na listopad.

POCZTA I TELEGRAF

OBROT PRZEKAZÓW POCZTOWYCH I TELEGRAFICZNYCH W LIPCU 1936 R. — W obrocie krajowym wpłacono w lipcu przekazów pocztowych 1 516 999 szt. i przekazów telegraficznych 10 435 szt. na kwotę zł 119 531 140, wypłacono zaś przekazów pocztowych 1 506 738 szt. i przekazów telegraficznych 11 827 szt. na kwotę zł 118 303 881. W obrocie zagranicznym wpłacono przekazów pocztowych 2 599 szt. i przekazów telegraficznych 42 szt. na kwotę zł 350 382, wypłacono zaś przekazów pocztowych 89 782 szt. i telegraficznych 152 szt. na kwotę zł 6 065 265.

Poważniejszy obrót przekazów pocztowych i telegraficznych mieliśmy z następującymi państwami:

K r a j	Wpłacono przekazów:			Wypłacono przekazów:		
	poczto- wych liczba	telegra- ficznych liczba	na kwotę zł	poczto- wych liczba	telegra- ficznych liczba	na kwotę zł
Austria . . .	118	2	12 051	1 577	1	26 093
Belgia . . .	162	2	23 963	2 345	14	131 980

Czechosłowacja	263	10	29 719	4 324	9	141 826
Egipt . . .	109	—	21 853	76	—	2 853
Francja . . .	604	19	87 898	27 904	96	3 121 319
Holandia . . .	38	—	18 906	412	10	22 913
Jugosławia . . .	28	—	2 479	—	—	—
Kanada . . .	11	—	1 803	2 746	—	158 356
Łotwa . . .	22	—	1 240	—	—	—
Niemcy . . .	497	3	30 610	23 666	6	712 075
Rumunia . . .	59	—	5 608	76	—	3 406
Stany Zjedn. . .	79	—	12 821	24 371	—	1 623 454
Szwajcaria . . .	91	—	15 104	524	7	33 937
Węgry . . .	32	1	2 158	1	—	2
W. Brytania . . .	104	—	22 256	391	—	30 848
Włochy . . .	250	5	40 892	291	—	5 561
W. M. Gdańsk	47	—	8 621	457	6	26 777

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ODROCZENIE EKSMISYJ Z LOKALI HANDLOWYCH I PRZEMYSŁOWYCH

W „Dz. Ust. R.P.” Nr 74/1936, poz. 525 został ogłoszony dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 29/IX 1936 r. o odroczeniu eksmisji z lokali handlowych i przemysłowych; dekret ten wszedł w życie z dniem 30/IX 1936 r.

Dekret obowiązuje na obszarze całego Państwa, dotyczy zaś lokali przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, zaliczonych na rok 1935 do kategorii I ÷ III — jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa handlowe, i do kategorii I ÷ VI — jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa przemysłowe, które podlegały przepisom ustaw o ochronie lokatorów, a w 1935 r. zostały wyłączone spod tej ochrony dekretem Prezydenta Rzplitej z dn. 14/XI 1935 r. („Dz. Ust. R.P.” Nr 82, poz. 504) i śląską ustawą z dn. 29/XI 1935 r. („Dz. Ust. Śl.” Nr 21, poz. 29).

Dekret nie odracza eksmisji, upoważnia natomiast sądy do odraczania, z tym, że mogą one udzielać odroczenia tylko jeden raz, a nadto najpóźniej do dn. 31/III 1939 r. W sprawach o eksmisję sąd powinien uwzględnić stosunki gospodarcze obu stron (najemcy-lokatora i wynajmującego-właściciela nieruchomości), a w szczególności wpływ, jaki miałyby wykonanie eksmisji na położenie najemcy, czas trwania najmu oraz wysokość płaconego czynszu i żądanej podwyżki. Przypuszczać zatem należy, że wówczas, gdy podwyższenie komornego podważałoby egzystencję przedsiębiorstwa najemcy, sąd odroczy eksmisję, natomiast jej nie odroczy, gdy podwyżka ta nie odegra większej roli w położeniu najemcy, wpłynie natomiast na poprawę położenia wynajmującego. Nadmienić nadto należy, że sąd może udzielić odroczenia jedynie na wniosek najemcy.

W jednym tylko przypadku sąd obowiązany jest odroczyć eksmisję, a mianowicie, gdy najemca dokonał w okresie 15/XI 1932 ÷ 15/XI 1935 inwestycji, zwiększających wartość lokali, a inwestycje te jeszcze nie zamortyzowały się. Sąd obowiązany jest wówczas udzie-

lić odroczenia na czas, potrzebny do zamortyzowania się inwestycji, w żadnym razie nie dłużej niż do dn. 31/III 1939 r.; jeżeli jednak wynajmujący zwróci najemcy ustaloną przez sąd wartość nie zamortyzowanych jeszcze inwestycji, obowiązek odroczenia eksmisji odpada.

W sprawach o eksmisję, której przyczyną jest brak zgody stron na wysokość czynszu, sąd powinien skłaniać je do zawarcia umowy najmu; zawiera się w tym wyrazie tendencja ustawodawcy, aby przejście na system wolności umów najmu mogło być dokonane możliwie szybko. Co do wysokości czynszu w przypadku odroczenia eksmisji dekret postanawia, że jeżeli strony nie umówią się inaczej, to w okresie odroczenia eksmisji będzie pobierany czynsz w wysokości, obowiązującej strony w chwili wyjęcia lokalu spod ochrony.

Co do terminów wypowiedzania najmu, to ustala je kodeks zobowiązań (art. 390), dekret zaś jedynie na okres przejściowy do dn. 31/III 1939 r. ustala termin specjalny dla określonej kategorii lokali, postanawiając, że w okresie tym wypowiedzenie najmu lokali, których najem trwał nie krócej niż 5 lat, może nastąpić przez wynajmującego wyłącznie na 6 miesięcy naprzód na koniec kwartału kalendarycznego, niezależnie od terminu płatności czynszu; termin ten nie obowiązuje najemcy, który może wypowiedzieć najem według przepisów kodeksu zobowiązań, z czego wynika, że specjalny termin dłuższego wypowiedzenia został stworzony na korzyść lokatora.

Przypadki, w których wynajmujący może odstąpić od umowy najmu, przewiduje kodeks zobowiązań, a mianowicie gdy najemca używa rzeczy w sposób niezgodny z jej przeznaczeniem, naraża ją na znaczne uszkodzenie, zachowuje się nieprzyzwoicie i t. p. (art. 382) lub gdy najemca zalega z zapłatą czynszu co najmniej za 2 okresy płatności (art. 388). Dekret z września b. r., uwzględniając ten stan, nie dopuszcza odraczania eksmisji z tych lokali, od których umowy najmu odstąpił wynajmujący z przyczyn, przewidzianych w art. 382 i 388 kodeksu zobowiązań, a ponadto z lokali, których opróżnienie jest potrzebne dla wzniesienia nowej budowli. Nawet wówczas, gdy eksmisja została już odroczone, wynajmujący może odstąpić od

umowy najmu z wyżej wymienionych przyczyn, a najemca traci wtedy prawo do korzystania z udzielonego mu odroczenia.

Jak z powyższego wynika, omawiany dekret nie narusza możliwości wypowiedzenia najmu lokali przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, których dotyczy, stwarza jedynie w okresie do dn. 31/III

1939 r. warunki, ułatwiające przejście z systemu ochrony lokatorskiej do systemu wolności umów najmu i dostosowanie się tych przedsiębiorstw do nowej sytuacji, wytworzonej dokonaniem już wyłączeniem ich lokali spod ochrony lokatorów i poddaniem przepisom kodeksu zobowiązań.

KRONIKA TYGODNIOWA

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH

29 października:

— „Zach.-Czeski Zw. Gór. Akc. w Pradze“ — o g. 11 w lok. „Böhmische Escomptebank u. Creditanstalt“ w Pradze, na Prikope 37.

— „Bank Poznański“, S. A. — o g. 12 w lok. B-ku w Poznaniu, al. Marsz. Piłsudskiego 5.

— „Fabr. Okuć Bud. „B-cia Lubert“, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Złota 34.

— „Stocznia Gdyńska“, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Gdyni.

30 października:

— T-wo Akc. Przem. i Hand. dawn. Przedsięb. „Emila Haeblera“ — o g. 11½ w hot. „Central“ w Brukseli, pl. de la Bourse 3.

— „Sandom.-Wielkop. Hodowla Nasion“, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Żorawia 23 m. 6.

— „Przem. Elektr. „Czechowice“, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Czechowicach.

— „Warsz.-Gdańskie T-wo Hand.-Zast.“, S. A. — o g. 17 w lok. T-wa w W-wie, Szopena 18 m. 9.

31 października:

— Zakł. Przem. „Jaeger i Ziegler“, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w W-wie, Grochowska 73.

— Cukrownia i Rafin. „Leśmierz“, S. A. — o g. 16 w Leśmierzu.

— Miodosytia i Przem. Miod.-Pszczeln. „K. Mieszkowski“, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w W-wie, Sandomierska 13.

3 listopada:

— „Polskie T-wo Składów Naft.“, S. A. — o g. 17 w kanc. Ndt. J. Jasińskiego w W-wie, Miodowa 8.

— „Planta“, S. A. — o g. 15½ w W-wie, Chłcdna 41 m. 8.

4 listopada:

— „T-wo Sosnowieckich Fabr. Rur i Żel.“, S. A. — o g. 11 w lok. T-wa w W-wie, Moniuszki 10.

5 listopada:

— Cukrownia „Krasiniec“, S. A. — o g. 13 w lok. B-ku Zachodniego w W-wie, Fredry 6.

— Cukrownia „Chybie“, S. A. — o g. 9 w lok. S-ki w Chybiu.

— Zakł. Przem. „Emil Eisert i B-cia Schweikert“, S. A. — o g. 16 w lok. S-ki w Łodzi, Gdańska 47.

6 listopada:

— Zakł. „B-ci Porębskich“, S. A., Różdzień-Szopieniec — o g. 18 w kanc. Ndt. Dr. K. Niecia w Katowicach, Dworcowa 9.

7 listopada:

— „Kolej Lok. Kraków — Kocmyrzów“, S. A. — o g. 10 w lok. Dyr. Okr. Kolei Państwowych w Krakowie, pl. Matejki.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

ULGI DLA ROLNIKÓW W SPŁACIE PODATKU GRUNTO-
WEGO — p. str. 1231.

WYMIAR I POBÓR NADZWYCZAJNEJ DANINY MAJĄTKO-
WEJ OD ROLNICTWA — p. str. 1231.

NIEZAJMOWANIE NALEŻNOŚCI DROBNYCH PLANTATO-
RÓW ZA DOSTARCZONE BURAKI — p. str. 1232.

PIENIĄDZ I KREDYT

ZMIANY W STATUCIE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNE-
GO. — W „Dzienniku Ustaw R. P.” Nr. 77, poz. 539 ogłoszony zo-
stał dekret Prezydenta Rzplitej z dn. 29/IX 1936 r. o zmianie usta-
wy z dn. 10/VI 1921 r. w przedmiocie utworzenia Państwowego Ban-
ku Rolnego. Dekret ten zawiera 2 ważne postanowienia. Pierwsze
z nich, mające na celu upłynnienie aktywów Państwowego Banku Rol-
nego, upoważnia Bank do wypuszczenia obligacyj parcelacyjnych do
wysokości połowy kapitału zakładowego Banku. Obligacje mogą opie-
wać na złote lub złote w zlocie. Suma obligacyj parcelacyjnych, puszc-
zonych przez Bank w obieg, nie może przekraczać jednak ¼ ogól-
nej sumy wierzytelności Banku, powstałych z tytułu — kredytowa-
nej w gotówce i zabezpieczonej hipotecznie — reszty cen sprzeda-
żnych za parcelowane nieruchomości własne Banku. Posiadacze po-
wyższych obligacyj parcelacyjnych są zabezpieczeni na odrębnej
masie majątkowej Banku, specjalnie stworzonej z wyżej wymienio-
nych wierzytelności Banku z tytułu reszty cen sprzedażnych, ponadto
zaś posiadają przywilej pierwszeństwa zaspokojenia pretensyj — za-
równo z tytułu samych obligacyj parcelacyjnych, jak i kuponów od

nich — na ratach, wpłacanych z tego tytułu przez dłużników Ban-
ku. Ponadto, narówni z innymi wierzycielami, mogą oni być zaspoko-
jeni z innych części majątku Banku. Szczegółowe ustalenie przepi-
sów o emisjach obligacyj parcelacyjnych dekret pozostawia rozporzą-
dzeniu Ministra Skarbu.

Druga, ważniejsza, zmiana polega na tym, że dotychczas Minister
Rolnictwa i Reform Rolnych mianował swego komisarza i jego za-
stępców w celu „przestrzegania zgodności działalności Banku, zwią-
zanej z wykonaniem naprawy ustroju rolnego, z odnośnymi przepisa-
mi prawnymi”, gdy obecnie ponadto „celem utrzymania łączności
między Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych a władzami Banku
w sprawach polityki gospodarczej w zakresie rolnictwa i polityki
agrarniej”. Została w ten sposób podkreślona odmiennność celów dzia-
łalności Państwowego Banku Rolnego i innych banków państwowych,
w szczególności zaś Banku Gospodarstwa Krajowego, na wzór któ-
rego konstruowano przedtem układ władz P. B. R., i zaznaczona ko-
nieczność szarmonizowania polityki Banku z ogólną polityką rolną
Państwa. Bank zostaje w ten sposób uznany w pewnej mierze za or-
gan pomocniczy Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w zakresie
polityki finansowej i agrarniej.

Poza tymi dwoma postanowieniami dekret normuje szereg kwę-
styj mniej ważnych i zawiera szereg przepisów o charakterze raczej
porządkowym, jak np. zmiana tytułu ustawy, przyznanie Bankowi
w osobnym przepisie prawa prowadzenia operacyj bankowych —
co dotąd wynikało z szeregu przepisów i t. d. A więc między innymi:
dekret normuje szczegóły zabezpieczenia hipotecznego dla kredytów
w obligacjach melioracyjnych, w sposób analogiczny do omówio-
nego wyżej zabezpieczenia obligacyj parcelacyjnych, rozszerza do-

tychczasowe zabezpieczenie pożyczek Banku na sumie ubezpieczenia przeciwpożarowego — na wszelkie długoterminowe wierzytelności amortyzacyjne Banku, oraz uzupełnia warunki zabezpieczenia pożyczek w listach zastawnych, dając w szczególności Bankowi możliwość dochodzenia (poza sprzedaż licycyjną) reszty należności z innego majątku dłużnika, gdy z winy dłużnika narosłe zaległości, łącznie z pożyczką, przenoszą wartość szacunkową nieruchomości. Ponadto dekret powierza Ministrowi Skarbu ustalenie wysokości uposażenia Prezesa i Wiceprezesa Banku (na wzór Banku Gospodarstwa Krajowego), ustala podstawy prawne dla pobierania dodatku administracyjnego i odsetek za zwłokę, nadając należnościom Banku, powstałym z tego tytułu, jak również z tytułu kosztów sądowych i egzekucyjnych oraz opłat ubezpieczeniowych, przywilej pierwszeństwa równego z kapitałem, nadaje wykazom zaległości, wystawionym przez Bank, moc tytułów sądowych i administracyjnych i t. d. Wreszcie dekret upoważnia Ministra Skarbu do uregulowania na wniosek Prezesa Banku stosunku służbowego i uprawnień emerytalnych pracowników Państwowego Banku Rolnego.

H. O.

NOTOWANIE I PŁATNOŚĆ KUPONU POŻYCZKI STABILIZACYJNEJ. — Ministerstwo Skarbu ustaliło, że na skutek zarządzeń ustawowych w sprawie ustroju pieniężnego, wydanych w początkach października b. r. w Holandii i Szwajcarii, kupon pożyczki stabilizacyjnej z 1927 r., płatny dn. 15 października b. r. i przedstawiony do inkasa w Polsce, będzie płacony według przeciętnego kursu transakcyjnego, notowanego w ostatniej cedule giełdy warszawskiej, tej waluty z wymienionych na kuponie, której kurs w stosunku do złotego uległ najmniejszej deprecjacji.

Kupony pożyczki stabilizacyjnej, opiewające na dolary Stanów Zjedn., funty szterlingi, franki szwajcarskie, guldeny holenderskie i korony szwedzkie, przedstawiane do inkasa w Polsce, były płacone w złotych według kursu tych walut w Warszawie. Po dewaluacji funta szterlinga i korony szwedzkiej kupony wypłacane były według kursu pozostałych walut. Po dewaluacji dolara wypłata następowała według kursu franka szwajcarskiego i guldena holenderskiego. W ten sposób wytworzyła się praktyka, że inkasent kuponu w Polsce otrzymywał równowartość w złotych według najkorzystniejszej dla niego relacji. Po dewaluacji franka szwajcarskiego i guldena holenderskiego posiadacz kuponu w Polsce będzie otrzymywał równowartość w złotych w dalszym ciągu według kursu waluty najmniej zdeprecjonowanej, to znaczy według relacji najbardziej dla niego korzystnej.

W chwili obecnej walutą najmniej zdeprecjonowaną jest, jak wiadomo, gulden holenderski. Kupon, płatny w dn. 15/X b. r., będzie więc zapłacony według średniego kursu transakcyjnego guldena na giełdzie warszawskiej z dnia, poprzedzającego wypłatę kuponu. Gdyby kurs guldena miał ulec większej deprecjacji niż kurs np. franka szwajcarskiego, to posiadacze, przedkładający ten kupon do inkasa w Polsce, otrzymaliby równowartość według kursu franka szwajcarskiego, a więc zawsze w relacji dla nich najkorzystniejszej.

Rada Giełdowa w Warszawie postanowiła, że z dniem 15 października b. r. wartość kuponu 7% pożyczki stabilizacyjnej obliczana będzie według przeciętnego kursu transakcyjnego czeku na Amsterdam. Wyniesie to mniej więcej zł 7÷7·05 za dolara. Jednocześnie postanowiono notować 7% pożyczkę stabilizacyjną z dniem 15/X b. r. w złotych polskich.

PRZEJĘCIE BANKU AMERYKAŃSKIEGO PRZEZ KAPITALISTÓW SZWEDZKICH. — Po dłuższych pertraktacjach portfeli akcyj Banku Amerykańskiego w Polsce został nabyty przez nową grupę kapitalistów szwedzkich. Kapitał akcyjny Banku wynosi zł 5 miln. Na czele grupy szwedzkiej stoi Generalny Dyrektor Union Banku w Paryżu P. Schönmeier, który ostatnio powołany został do Rady Banku Amerykańskiego.

Bank Amerykański powstał w Polsce w 1925 r. 60% akcji przejęło należące do koncernu Kreugera Szwedzko-Amerykańskie Towarzystwo Inwestycyjne w New-Yorku, a pozostałe 40% objęli bracia Kreugerowie. Ostatnio, na skutek załamania się koncernu Kreugera akcje Banku Amerykańskiego były własnością holenderskiego monopolu zapałczanego.

W Radzie Banku grupę szwedzka reprezentują PP.: Konsul Generalny Szwecji i Dyrektor spółki, dzierżawiającej monopol zapałczany w Polsce, Carl H. H. H. H. Dyrektor Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej Akers Nilsson i Dyrektor Banku ze Sztokholmu Axel Lindberg. Głównym zadaniem Banku będzie finansowanie polskiego eksportu do krajów skandynawskich.

DALSZE ULGI DLA DŁUŻNIKÓW PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO — p. str. 1231.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 5 do 10 października 1936 r.

Rynek dewiz w okresie sprawozdawczym cechowało znaczne uspokojenie po zdenerwowaniu, spowodowanym „zabiegami” dewaluacyjnymi szeregu państw. Mimo to fluktuacje kursów były dość poważne; tyczy się to w szczególności funta szterlinga, który w środku okresu silnie zniżył — podobno w wyniku zapoczątkowania odpływu kapitałów, ulokowanych na rynku angielskim w okresie niewyjaśnionej sytuacji monetarnej we Francji i w krajach bloku złotego — a następnie lekko zwyżkował, zamykając jednak okres stratą w wysokości zł 0·17 na £ 1. Zdewaluowane franki: francuski i szwajcarski — wykazywały tendencję rozbieżną: pierwszy — zwyżkując, drugi — wybitnie ostabioną. Marki niemieckie i dolary telegraficzne nie wykazały zmian w notowaniach. Salda tygodniowe (w zł na 100 jednostkach walutowych; ze znakiem plus — wzrost, ze znakiem minus — spadek notowań) kształtowały się następująco: franki francuskie + 0·05, franki szwajcarskie — 0·20, belgi — 0·25, korony szwedzkie — 0·85, korony duńskie — 1·15 i korony norweskie — 1·10; poza tym dolary gotówkowe straciły zł 0·00¹/₈ na \$ 1.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5'31 ¹ / ₈	5'31 ¹ / ₈	5'31 ¹ / ₈
„ „ „ telegr.	\$ 1	5'31 ³ / ₈	5'31 ³ / ₈	5'31 ³ / ₈
Funty szterlingi . . .	£ 1	26'06	26'01	26'06
Franki francuskie . . .	100 fr.	24'85	24'75	24'85
Franki szwajcarskie . . .	100 fr.	122'50	121'90	122'40
Belgi	100 blg.	89'60	89'25	89'50
Marki niemieckie . . .	100 RM	—	—	212'36
Korony czeskosłow. . .	100 kor.	—	—	—
Liry włoskie	100 lir.	—	—	28'10
Florenty holenderskie . . .	100 fl.	282'40	279'10	282'35
Guldeny gdańskie	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie	100 kor.	135'10	134'00	134'40
Korony duńskie	100 kor.	117'00	116'20	116'20
Korony norweskie	100 kor.	130'95	130'65	130'95

Na rynku papierów lokacyjnych państwowych panował mocny od dawna nienotowany nastrój. Również i obroty, dokonane zarówno dla celów lokacyjnych, jak i spekulacyjnych objęły bardzo poważne ilości materiału. Dużym powodzeniem cieszyły się obie emisje 3% Poż. Premiowej Inwestycyjnej, przy czym sztuki I emisji zyskały zł 2·75, a sztuki II emisji — zł 2·50; serie odnotowały zysk (odpowiednio) zł 3·00 i zł 2·00. Druga premiówka, t. zn. 4% Poż. Dolarowa, obiegała po podwyższonym o zł 2·00 kursie. Wśród pozostałych pożyczek — specjalnie interesowano się obu pożyczkami dolarowymi, t. zn. 6% Dolarową i 7% Stabilizacyjną. Pierwsza z nich — przy stale wzmacniającej się tendencji — była stale poszukiwana; w wyniku przewyżki popytu nad podażą zamknęła ona okres bardzo poważnym zyskiem w wysokości 4·50% nom. Druga natomiast, po względnie słabszym początku, stopniowo zwyżkowała i w rezultacie podniosła się o 1·00% nom.

Na rynku papierów lokacyjnych prywatnych stwierdzić się dał stan raczej ustabilizowany, przy czym obroty nie były zbyt duże i rozłożyły się niemal równomiernie na wszystkie notowane papiery. Poza zniżkującymi o 0·75% nom. 4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemińskiego i zwyżkującymi o 0·25% nom. 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy — pozostałe listy zastawne nie wykazywały zmian kursowych.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe				
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna				
I emisja	sztuki	zł w zł. 100	64'50	63'00
„ „	serie	„ „ „ „	79'00	76'50
II „	sztuki	„ „ „ „	65'25	63'75
„ „	serie	„ „ „ „	80'00	77'50
4% Pożyczka Dolarowa				
	\$1)	49'00	47'00	49'00

1) \$ 5 = zł 44'57.

			w % nomenału		
5%	Pożyczka Konwersyjna	zł	52'50	51'50	52'00
					-52'50
5%	" Konwers. Kol.	zł	—	—	—
6%	" Dolarowa	\$	74'50	70'00	74'50
7%	" Stabilizacyjna ¹⁾	\$ ²⁾	50'50	48'00	50'00
			-50'50 ³⁾	-50'00 ³⁾	-50'00 ³⁾

Zurych
7% stabilizac.
1927

Paryż
7% stabilizac.
1927

50'54—50'46 giełda nieczynna

Mediolan
7% włoska
1924

86'25—86'25 — 90'88—88'68
—86'25 (150) —90'88 (275)

Listy zastawne i obligacje banków

7%	L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	zł w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7%	" Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
5%	Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	—	—	—
5 1/2%	L. Z. Banku " "	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5 1/2%	" " " "	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00
5 1/2%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5 1/2%	" " " "	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

8%	L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Pclskiego ⁴⁾	zł	91'00	90'00	91'00
4%	L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego	zł	39'00	38'25	38'50
					-38'25
4 1/2%	" " " "	zł	46'38	45'00	46'00
					-45'50
4 1/2%	" " Pozn. Ziem. Kredyt.	zł w zł.			43'25
5%	" " Tow. Kred. m. Warszawy	zł	54'50	54'00	54'25
					-54'00
5%	" " Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	54'50	53'75	54'50
					-53'75
					-54'25
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy	zł			44'50
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r.	zł			40'50
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	47'75	47'50	47'50
					-47'75
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł			44'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Radomia z 1933 r.	zł			40'00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Siedlec z 1933 r.	zł			28'75

Obligacje miast

VI 6 0/0	Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	54'75	54'00	54'75
----------	---------------------------	----	-------	-------	-------

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH⁵⁾

(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)

	21 ÷ 26/IX	28/IX ÷ 3/X	5 ÷ 10/X
New-York			
6% dolarowa			
1920	61—57 1/8—57 1/8 (15 000)	57—50 1/4—54 1/2 (36 000)	61—57—61 (50 000)
8% Dillon			
1925	61 8/4—56 5/8—56 3/4 (49 000)	59—49—56 7/8 (143 000)	63 8/8—57 1/2 —63 8/8 (164 000)
7% stabilizac.			
1927	86 5/8—78—78 (96 000)	75—65—67 1/2 (26 000)	71 1/2—69 1/2—70 (64 000)
7% Warszawy			
1928	52 1/4—46—46 1/2 (41 000)	49 1/2—45 1/4—48 1/4 (41 000)	52—49—52 (43 000)
7% Śląska			
1928	52 1/2—46 7/8—46 7/8 (17 000)	50 1/4—45—49 (106 000)	52 8/8—50—51 (115 000)
Londyn			
7% stabilizac.			
1927	70'78—69'28 —69'78	71'73—70'23 —70'48	74'57—74'07 —74'57

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 10 PAŹDZIERNIKA 1936 R. — Obróty walutowe zwyczajne Banku Polskiego w I dekadzie października kształtowały się korzystnie, dając nadwyżkę skupu walut i dewiz nad ich sprzedażą przez Bank. Rozmiary tych obrotów były stosunkowo duże — większe nieco niż w I dekadzie września i niż w I dekadzie października ub. r. Ale w porównaniu z analogiczną dekadą zeszłoroczną — choć w sumie obrotów różnica nie była wielka — ogromna różnica okazała się w ustosunkowaniu się sprzedaży i skupu: w ub. r. I dekada października była silnie deficytowa, i sprzedaż dewiz była mniej więcej 1 1/2 raza większa niż w b. r., gdy skup był prawie 2 1/2-krotnie mniejszy niż w b. r.

Korzystne kształtowanie się w I dekadzie października bilansu walutowego Banku Polskiego ujawniło się w ruchu rezerw walutowych Banku, które podniosły się o zł 0.4 miln. do zł 16.9 miln., osiągając poziom prawie identyczny z poziomem sprzed miesiąca (dn. 10/IX b. r.), ale niższy niż przed rokiem (dn. 10/X ub. r. — zł 26.0 miln.).

Obok wzrostu rezerw walutowych w dekadzie sprawozdawczej nastąpiła także zwyżka rezerw złota, powstała z drobnego skupu, dokonywanego stale przez oddziały Banku. Skup złota był w I dekadzie października b. r. większy niż w I dekadzie października ub. r., mniejszy zaś — niż w I dekadzie września b. r., wynosząc odpowiednio (w miln. zł): 0.2, 0.1 i 0.3. Poziom rezerw złota w okresie miesięcznym 10/IX ÷ 10/X dość znacznie podniósł się — z zł 366.9 miln. do zł 373.0 miln., gdyż obok drobnego skupu nastąpiły w międzyczasie i większe dopływy złota. W stosunku jednak do stanu przed rokiem (dn. 10/X ub. r.) rezerwy złota wykazują jeszcze dużą zniżkę (zł 93.6 miln.), gdyż w okresie od 10/X ub. r. do 10/VII b. r. dokonano szeregu sprzedaży złota dla zwiększenia zapasów dewizowych.

Zapas złota w stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i podlegającej pokryciu części natychmiast płatnych zobowiązań Banku (przewyżki ich ponad zł 100 miln.) stanowi na ultimo I dekady października 32.38%, a więc nieznacznie więcej niż na ultimo września, ale nieco mniej niż przed miesiącem, a już bardzo poważnie mniej niż przed rokiem, kiedy nie tylko suma złota była większa, ale i suma, podlegająca pokryciu, była znacznie mniejsza. Liczbowo zmiany w pokryciu z złotem obiegu i zobowiązań przedstawiały się następująco:

	%
10/IX 1936	32'78
30/IX "	32'29
10/X "	32'38
10/X 1935	44'71

Lekki wzrost procentu pokrycia w I dekadzie października był stosunkowo biorąc, nieco mniejszy jeszcze niż wzrost sumy pokrycia, t. j. zapasu złota, a to dlatego, że jednocześnie nieznacznie wzrosła podlegająca pokryciu suma obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań (ściślej — przewyżki ich ponad zł 100 miln.), a mianowicie z zł 1 243.9 miln. do zł 1 252.0 miln. (względnie zł 1 143.9 miln. do zł 1 152.0 miln.).

Tym razem wzrost wykazały oba składniki tej sumy, a więc — minimalnie coprawda — obieg biletów bankowych (choć normalnie na początku miesiąca obieg kurczy się) — z zł 1 047.8 miln. do zł 1 047.9, oraz — w znacznie silniejszym stopniu — natychmiast płatne zobowiązania — z zł 196.1 miln. do zł 204.1 miln.

Wzrost zobowiązań w dekadzie sprawozdawczej dotyczy prawie wyłącznie salda pozycji „różne rachunki”, które podniosło się z zł 35.9 miln. do zł 43.3 miln., natomiast lokaty żyrowe wzrosły bardzo nieznacznie, bo tylko z zł 160.2 miln. do zł 160.8 miln. — tak, że właściwie można powiedzieć, że i obieg i lokaty żyrowe pozostały w I dekadzie października bez zmiany.

Co się tyczy lokat żyrowych, to lokaty kas państwowych, utrzymujące się zresztą od długiego już czasu na bardzo niskim poziomie, wykazały w dekadzie sprawozdawczej odpyływ, natomiast lokaty na rachunkach prywatnych lekko zwyżkowały, osiągając pra-

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

²⁾ \$ 1 = 5 18 fr. szwajc. = Hfl. 2 4884.

³⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

⁴⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

⁵⁾ Kursy — w % -ach nomenału, obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie — w tysiącach).

wie poziom sprzed miesiąca, choć w stosunku do stanu przed rokiem podniosły się o przeszło $\frac{1}{5}$. Liczbowo ruch lokat żywych przedstawia poniższe zestawienie (w miln. zł):

		Lokaty żywe:	
		kas państwowych	pozostałe
10/IX	1936	1'2	160'1
30/IX	"	1'5	158'7
10/X	"	0'9	159'9
10/X	1935	1'0	131'2

Obieg biletów bankowych w I dekadzie października prawie nie uległ zmianie, podnosząc się zaledwie o zł 0.1 miln. Normalnie jednak na początku miesiąca następuje spadek obiegu, np. w I dekadzie września o zł 11.7 miln., w I dekadzie lipca o zł 27.5 miln. i t. p. W II półroczu b. r. mieliśmy już jednak wzrost obiegu na początku miesiąca, mianowicie w I dekadzie sierpnia o zł 0.5 miln., a w ub. r. w analogicznej dekadzie ze sprawozdawcą mieliśmy poważny nawet wzrost obiegu — o zł 9.0 miln.

Stabilizacja obiegu w I dekadzie października spowodowała, że był on jednym z największych z notowanych w bilansach dekadowych Banku, przy czym dość znacznie przewyższał stan obiegu sprzed miesiąca, a jeszcze poważniej — stan obiegu sprzed roku, jak to widzimy z następującego zestawienia (w miln. zł):

10/IX	1936	. . . 1 019'0
30/IX	"	. . . 1 047'8
10/X	"	. . . 1 047'9
10/X	1935	. . . 989'5

Niezmieniony stan (ściśle — minimalna zwyżka) obiegu w I dekadzie października pozostaje w związku z prawie ustabilizowanym również poziomem lokat żywych; lekko zwyżkowo oddziaływał na obieg niewielki wzrost niektórych kredytów Banku.

Biorąc pod uwagę 3 główne formy działalności kredytowej Banku, widzimy w I dekadzie października lekki spadek portfelu wekslowego przy jednoczesnym jednak wzroście portfeli biletów skarbowych oraz pożyczek zastawowych. Jeśli chodzi o portfel wekslowy, to w I dekadzie poprzedniego miesiąca, t. j. września, wykazał on — zazwyczaj nienotowany na początku miesiąca — wzrost (o zł 6.4 miln.); także nieznacznie bardzo wzrósł on na początku sierpnia (o zł 0.2 miln.), a już bardzo silny wzrost wykazał w ub. r. w dekadzie analogicznej do sprawozdawczej (o zł 18.7 miln.).

W okresie miesięcznym, t. j. od końca I dekady września do końca I dekady października, wzrosły — choć na ogół niezbyt znacznie — wszystkie 3 rodzaje kredytów, a mianowicie (w miln. zł):

	Wzrost
Kredyty dyskontowe	10'2
Pożyczki zastawowe	12'7
Bilety skarbowe	5'3

W okresie rocznym, t. j. w okresie 10/X 1935 ÷ 10/X 1936, nastąpił spadek kredytów z wyjątkiem jedynie pożyczek zastawowych, któ-

rych suma wzrosła bardzo silnie, mianowicie prawie podwoiła się. Liczbowo ten ruch kredytów w ciągu roku ilustruje następujące zestawienie (w miln. zł):

	Wzrost (+) lub spadek (-)
Kredyty dyskontowe	-24'2
Pożyczki zastawowe	+57'5
Bilety skarbowe	-14'7

Co się tyczy innych form operacji czynnych Banku, to wyraźniejszą zmianę wykazał w dekadzie sprawozdawczej tylko zapas skupionych przez Bank na własność monet srebrnych i bilonu z emisji skarbowej, mianowicie zmniejszył się o zł 3.8 miln., wykazując jednocześnie znaczną zniżkę w stosunku do stanu przed miesiącem; portfel skupionych przez Bank papierów kredytu długoterminowego wzrósł minimalnie, bo o zł 0.2 miln., dług zaś Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał w dalszym ciągu zupełnie niezmienny.

Całość bankowego pokrycia obiegu obejmująca rezerwy walutowe i wszystkie formy działalności kredytowej Banku, przedstawia się następująco (w tys. zł):

	10/IX	30/IX	10/X
Waluty i dewizy	16 936	16 493	16 850
Weksle krajowe	649 389	661 853	659 586
Bilety skarbowe	45 975	46 879	51 303
Polskie monety srebrne i bilon	31 631	27 668	23 876
Pożyczki zabezpieczone zastawami	110 893	119 757	123 584
Papiery proc. własne	124 418	133 641	133 886
Dług Skarbu Państwa	90 000	90 000	90 000
Razem:	1 069 242	1 096 291	1 099 085

Obieg monet srebrnych i bilonu wzrósł w I dekadzie października — podobnie jak obieg biletów, emitowanych przez Bank Polski; tylko że wzrost obiegu banknotów był tak minimalny, że właściwie obieg ten można uznać za niezmienny, podczas gdy wzrost obiegu bilonowego wyniósł zł 3.8 miln., t. j. ok. 1%. Zmiany w stanie i strukturze obiegu bilonowego przedstawia następujące zestawienie (w miln. zł):

	10/X 1935	1 9 30/IX	3 6 10/X
Monety srebrne (10-, 5-, 2-złotowe)	318'6	332'8	335'8
w tym:			
10-złotówki	139'2	149'6	150'4
5-złotówki	114'0	117'1	118'6
Bilon niklowy i brązowy	87'9	88'0	88'8
Razem:	406'6	420'8	424'6

Całkowity obieg pieniężny stanowił w końcu I dekady października zł 1 472.5 miln. — wobec zł 1 468.6 miln. w końcu września i zł 1 396.0 miln. przed rokiem, t. j. w dn. 10/X 1935 r.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

USTROJE DEWIZOWE PAŃSTW OŚCIENNYCH

Na reglamentację dewizową w Polsce i na związany z nią nowy etap naszej polityki gospodarczej w ogóle, a handlowej w szczególności, dużo światła rzucić może zestawienie przepisów dewizowych, wprowadzonych uprzednio w szeregu państw ościennych. Przepisy te nie są jednolite ze względu na odrębność stanu finansowego oraz struktury gospodarczej, a zwłaszcza ze względu na stosunek do państw wierzyielskich, w zależności od którego występują dwie zasadnicze grupy: przepisy dewizowe państw, które przestały dokonywać regularnej obsługi długów państwowych — do nich z państw ościennych należą: Niemcy i Rumunia, oraz przepisy państw, które bez względu na obowiązujące ograniczenia regulują dotychczas swoje zobowiązania z tytułu pożyczek zagranicznych — Czechosłowacji, Litwy i Łowcy. Z natury rzeczy przepisy pierwszej grupy są bardziej rygorystyczne. Odrębnie — ze względu na ustrój państwa — przedstawiają się przepisy dewizowe Z. S. R. R.

Najbardziej rygorystyczne, a jednocześnie najbardziej rozbudowane i przepracowane teoretycznie jest ustawodawstwo dewizowe niemieckie, wprowadzone w czerwcu 1931 r. — w chwili, kiedy zadłużenie Niemiec wynosiło RM 24 mld. (11 mld. — zobowiązania długoterminowe, 13 mld. — krótkoterminowe). Przepisy dewizowe niemieckie ulegają od tego czasu częstym zmianom w kierunku coraz to większych obostrzeń i coraz większej ingerencji Państwa w zakresie obrotów z zagranicą. Przez czas trwania ograniczeń dewizowych Niemcy zawarli ponad 20 umów rozrachunkowych i płatniczych z szeregiem państw, przy czym skala przedmiotowa umów była różnorodna. Niektóre z tych umów obejmują zagadnienia rozrachunków finansowych i towarowych, inne ograniczają się ściśle do obrotu towarowego.

Podstawą niemieckiego ustawodawstwa dewizowego jest zasada, że na wszelkie płatności czy przekazy dłużników krajowych wierzye-

lom zagranicznym wymagane jest specjalne zezwolenie. Nie ma żadnej czynności w tym zakresie, która by była wolna od zezwolenia. Dalszą podstawę stanowi monopol dewizowy Banku Rzeszy. Zarówno kupno jak i sprzedaż walut wzgl. dewiz może odbywać się w Banku Rzeszy (lub bankach dewizowych).

Wydawanie przepisów dewizowych odnośnie obrotu towarowego i kapitałowego, przepisów wykonawczych, jako też kontrolowanie ich wykonania należy do Urzędu Dewizowego Rzeszy, który w gruncie rzeczy jest osobnym departamentem Ministerstwa Gospodarki Rzeszy. Urzędowi Dewizowemu Rzeszy, od którego orzeczeń nie ma odwołania, podlegają urzędy dewizowe (Devisenstellen) oraz urzędy nadzoru (Ueberwachungsstellen), które wydają zaświadczenia dewizowe, uprawniające do regulowania należności za sprowadzone z zagranicy towary. Kontrolę wpływów należności za wywóz sprawuje Bank Rzeszy, któremu eksporter zgłasza transakcję eksportową. Wykonanie czynności, związanych z technicznym rozwikłaniem umów rozrachunkowych i płatniczych, zawartych przez Rzeszę, należy do Niemieckiej Kasy Rozrachunkowej, pozostającej w unii personalnej z Bankiem Rzeszy.

O ile chodzi o meritum przepisów dewizowych i praktykę w ich stosowaniu — to są to przepisy rygorystyczne, zabraniające bez zezwolenia wszelkich transakcji zagranicznymi środkami płatniczymi, zobowiązaniami w zagranicznej walucie i metalami szlachetnymi (złoto, srebro, platyna). Wyjazdy zagraniczne, o ile nie ma specjalnych umów turystycznych, są uniemożliwione minimalnymi stawkami na wyjazd (RM 10). Dyspozycja należnościami cudzoziemców w Niemczech jest również ograniczona zależnie od rodzaju kont zablokowanych. Liczne istniejące w Niemczech konta zablokowane można podzielić na 3 grupy: 1) Registersperrguthaben, 2) Kreditsperrguthaben i 3) Effektsperrguthaben.

Pierwsza z wyżej wyszczególnionych grup kont powstała z zablokowania kredytów walutowych, udzielonych przez banki zagraniczne bankom i instytucjom kredytowym publicznym. Należności z tego tytułu mogą być używane do nabywania akcji i zobowiązań dłużnych, notowanych na giełdzie, udzielania pożyczek pewnym określonym instytucjom kredytowym na cele oddłużeniowe w formie kredytu długoterminowego. Używane są głównie jednak na cele turystyki wewnątrz Niemiec.

Druga grupa (Kreditsperrguthaben) powstała z kredytów, udzielonych wierzycielom prywatnym, przy czym rozróżniane są w tej grupie konta pierwotnych posiadaczy i nabyte. Upłynnienie w tej grupie następuje na dużo gorszych warunkach niż w pierwszej.

Trzecia grupa powstała ze sprzedaży papierów wartościowych po dn. 11/XI 1931 r.

Oprócz tych grup zasadniczych należy wymienić t. zw. „Aski” (Ausländer Konten für Inlandszahlungen) — są to konta niektórych dokładnie oznaczonych firm zagranicznych w niemieckich bankach dewizowych, które mogą być użyte na spłatę sprowadzonych z Niemiec towarów (clearing prywatny).

Specyficznym tworem niemieckiej ustawy dewizowej jest Niemiecka Kasa Rozrachunkowa oraz Kasa Konwersyjna. Kasa Rozrachunkowa posiada 2 oddziały: markowy (Reichsmarkabteilung) i walutowy (Währungsabteilung) i prowadzi konta instytucji rozrachunkowych wszystkich krajów, z którymi Niemcy mają umowy rozrachunkowe. Kasa Konwersyjna powstała w 1933 r. z chwilą wydania rozporządzenia, wprowadzającego moratorium transferowe. Do Kasy tej wpłacają równowartość swych zobowiązań zagranicznych w markach niemieckich według kursu dewiz giełdy berlińskiej.

Przywóz towarów z zagranicy do Niemiec nie jest zakazany z wyjątkiem nielicznych artykułów, wymienionych w rozporządzeniu o zakazach przywozu, co do których musi być przedstawione specjalne pozwolenie. Zaświadczenie dewizowe (Devisenbescheinigung) nie ma charakteru pozwolenia na przywóz, jest natomiast dokumentem, zezwalającym na uiszczenie przez importera należności za sprowadzony towar.

Drugi z krajów ościennych, nie obsługujących zagranicznych pożyczek państwowych — to Rumunia, w której na wprowadzenie

ograniczeń dewizowych złożyły się takie przyczyny, jak: polityka kontyngentowa, uciążliwe zobowiązania wobec zagranicy (zawieszenie amortyzacji pożyczek zagranicznych) oraz zła koniunktura wewnętrzna. W celu kompensacji i kontroli handlu dewizami państw, które wprowadziły ograniczenia dewizowe, utworzono w 1932 r. Urząd Kompensacyjny, do którego wpływały wszelkie wpłaty pośrednie i bezpośrednie na korzyść tych krajów; dn. 17/V 1932 r. wydano ustawę o reglamentacji handlu dewizami. Przydziałem dewiz oraz polityką dewizową w najszerszym znaczeniu zajmuje się Bank Narodowy Rumuński, który udziela uprawnień skupu walut obcych innym bankom. Ze względu na duże disagio Rumunia wprowadziła granicę przywozu lei, określając, że wolno przywozić jednej osobie tylko 2 000 lei. W bankach utworzono rachunki t. zw. „lei internes” i „lei externes”, z których dyspozycja dozwolona jest jedynie za zezwoleniem Banku Narodowego. Operacje arbitrażowe w bankach dozwolone są jedynie na własne rachunki w wypadku, jeśli powstały poza krajem, i jeśli jest uprzednie zezwolenie Banku Narodowego. Wszelkie operacje dewizowe w bankach, towarzystwach, domach handlowych i t. d. są rejestrowane. Wysyłka walorów pocztą jest niedozwolona bez zezwolenia Banku Narodowego. Dewizy, pochodzące z eksportu, muszą być odstąpione Bankowi Narodowemu. Utworzono Urząd Dewizowy, składający się z Sekretariatu i Wydziału Badań i Koordynacji. Urząd ten ma centralizować wiadomości i dane, dotyczące się handlu zagranicznego, ewidencjonować wymianę z zagranicą oraz załatwiać sprawy, związane z obsługą wypłat, wynikających z traktatów handlowych. Ze względu na wysoce ujemny bilans handlowy w okresie wprowadzenia ograniczeń dewizowych zdecydowała Rumunia wprowadzić również reglamentację importu towarów, tworząc t. zw. Wyższą Komisję Kontyngentową. Widocznie jednak zmiany na lepsze nie uzyskano, wprowadzono bowiem nowy ustrój importowy, powołując do życia Wyższą Komisję dla Dewiz i Importu, składającą się z Ministrów resortów gospodarczych i Prezesa Banku Narodowego Rumunii. Celem jej jest sanacja eksportu za pomocą kompensowania go za import, premij eksportowych i zwalczania importu towarów lub surowców, możliwych do wyprodukowania w kraju. Decyzją Rady Ministrów z dn. 12/VIII 1933 r. Rumunia zawiesiła transfer sum dłużnych zagranicy od Rządu, instytucji publicznych, samorządowych i t. d., upoważniając instytucje te do składania sum należnych do depozytu w Bancu Nationala Rum., jako zwolnienia wobec zobowiązań. Zaznaczyć należy, że najpoważniejszym wierzycielem Rumunii jest Francja, której obywatele posiadają portfel 3,5 mld. lei.

Warunki ekonomiczne Rumunii wywołały ograniczenia dewizowe, jednak wyniki ich do dziś przynajmniej nie są jeszcze pozytywne. Złożył się na to szereg przyczyn: a) liberalna polityka kontyngentowa, b) ustawodawstwo dewizowe, które nie uchwyciło z miejsca wszelkich możliwości zahamowania odpływu dewiz, a przyszło jako rzecz z góry spodziewana i zapóźno, c) specjalny charakter administracji.

Z państw, respektujących transfer pożyczek zagranicznych — Czechosłowacja wprowadziła ograniczenia dewizowe najwcześniej (ustawa o ochronie waluty krajowej z dn. 28/II 1924 r.). Dopiero jednak w 1932 r. powołano specjalną komisję, działającą przy Ministerstwie Skarbu, której kompetencji podlega przydział dewiz. Składa się ona z przedstawicieli Ministerstw: Skarbu, Spraw Zagranicznych, Przemysłu i Handlu, Rolnictwa, Apropiacji i Czechosłowackiego Banku Narodowego. Pozwolenia, wydawane przez komisję na przydział dewiz, są równoznaczne z pozwoleniami przywozu. T. zw. odprowadzanie waluty eksportowej uregulowane jest rozporządzeniem z dn. 6/XII 1935 r. Nakłada ono na osoby, na których korzyść są dokonywane wpłaty, obowiązek natychmiastowego odstąpienia Czechosłowackiemu Bankowi Narodowemu waluty eksportowej, za którą się uważa: a) należności w walucie obcej, uzyskane z eksportu towarów lub sprzedaży papierów wartościowych, b) nadwyżki w walucie obcej z transakcji kompensacyjnej, c) należności z obrotu uszlachetniającego, d) należności za pracę w kraju na rachunek zagraniczny. Należność, przypadająca czechosłowackiemu eksporterowi, musi być regulowana w walucie obcej lub w koronach czeskich

z wolnego rachunku. Sposób zapłaty i termin muszą być umówione przy zawieraniu transakcji. Zabronione jest przyjmowanie zapłaty z tytułu należności, przypadających z zagranicy, w banknotach czeskosłowackich lub w drobnej monecie. W związku z zakazem przywozu banknotów czeskosłowackich z zagranicy, Czeskosłowacki Bank Narodowy wydał instrukcję, że czeskosłowackie środki płatnicze, nadesłane do Czechosłowacji z zagranicy, winny być zdeponowane bez wyjątku w banku dewizowym na „rachunku zablokowanym środków płatniczych, nadesłanych z zagranicy”. Wyплаты z tego depozytu uwarunkowane są uprzednią zgodą Czeskosłowackiego Banku Narodowego, który w zasadzie zezwala na podejmowanie sum z tego rachunku na pokrycie wydatków osobistych właściciela rachunku na obszarze Czechosłowacji.

Ustawodawstwo dewizowe litewskie jest świeżej daty, wprowadzone dn. 1/X 1935 r. ustawą, reglamentującą operacje w dewizach zagranicznych. Utworzona na mocy tej ustawy Komisja Dewizowa wzorowana jest na niemieckiej Devisenstelle. Ustawa pod względem legislacyjnym jest jasna i przejrzysta, obejmuje 6 rozdziałów, traktujących o: transakcjach w dewizach zagranicznych, koncentracji dewiz, komisji dewizowej, przepisach przejściowych, karnych i końcowych. Do ustawy tej dodano dn. 14/XI 1935 r. instrukcję, będącą uzupełnieniem interpretacyjnym. System reglamentacji dewizowej litewskiej zorganizowany jest na zasadzie kontroli transakcji w dewizach zagranicznych, które przeprowadzać może tylko Lietuvos Bankas oraz instytucje, przezeń upoważnione (Valutabank). Władzą, koncentrującą dewizy, jest Komisja Dewizowa, której zadaniem jest kontrola transakcji dewizowych, kontrola nad transferem środków płatniczych obcych i litewskich. Komisja Dewizowa jest organem nadrzędnym, sprawującym kontrolę nad przydziałem dewiz dla różnych resortów. Od razu wprowadzono obowiązek zadeklarowania Bankowi Litewskiemu wszelkich wierzytelności, posiadanych za granicą; przepis ten rozwinięto w sposób bardzo ostry, nie spotykany w innych ustawodawstwach; Bank Litewski staje w miejsce prywatnego wierzyciela, a jego zobowiązanie zaspokoi w litach w kraju — jest to operacja, mająca na celu powiększenie rezerw w dewizach za granicznych kosztem kapitałów własnych obywateli. Istnieją rachunki wolne i zablokowane, z których dyspozycja dozwolona jest za zezwoleniem Komisji Dewizowej. Podróżny wywieźć może bez zezwolenia 200 litów na miesiąc. Cudzoziemiec, wjeżdżający na terytorjum Litwy, otrzymuje zaświadczenie o przywozie waluty, które ważne jest 15 dni. Prócz zakazu wywozu złota istnieje również ochrona srebra i platyny. Cudzoziemiec, otwierający w banku konto po wejściu już w życie ustawy dewizowej, może z konta tego dysponować, gdyż uważa się je za rachunek wolny, opiewający na lity. Ponieważ ograniczenia dewizowe litewskie nie trwają długo, trudno jest wydać już teraz ocenę, w jakim stopniu nastąpiło odprężenie i wzmocnienie się waluty. W każdym razie panuje obecnie opinia, że życie gospodarcze ożywiło się, a bilans płatniczy zrównoważył się — tak, że już obecnie można stwierdzić, że litewska reglamentacja dewizowa była eksperymentem bezwzględnie korzystnym.

Mniej rozbudowany system dewizowy posiada Łotwa. Ograniczenia dewizowe wprowadzono w 1932 r. Organizacja kontroli dewiz jest dość schematyczna, znana z innych ustrojów. Funkcje centrali dewiz spełnia Komisja Dewizowa. Ograniczenia lotewskie są surowe; na paszport wolno wywieźć 15 latów. Złota wywozić nie wolno. Sprzedaż obcych środków płatniczych dozwolona jest upoważnionym instytucjom (bankom dewizowym), których jest jednak bardzo mało. Wierzytelności zagraniczne zostały z chwilą wprowadzenia ograniczeń natychmiast zamrożone, przy czym restrykcje co do rachunków zablokowanych były tak ostre, że Komisja Dewizowa nie zezwala na żadną dyspozycję, czy to przelew na rachunek wolny, czy zaspokojenie innych zobowiązań. Na przykład, Polska posiada ok. ½ miln. latów na rachunkach zablokowanych, których nie sposób było dotychczas wydobyc. Także restrykcje w tym zakresie są bardzo ostre, nie stosowane tylko wobec Anglii. Poza tym istnieje przepis, normujący — na wypadek przyjazdu wierzyciela cudzoziemskiego na Łotwę, celem choćby konsumpcji posiadanej wierzytelności — że ze swego rachunku zablokowanego może on podnieść na Łotwie tylko sumę 500 latów miesięcznie. Wyniki ustawodawstwa i polityki dewizowej dla Łotwy są niewątpliwie pozytywne. Zapasy złota i walut powiększyły się wydatnie; wprowadzenie ograniczeń dewizowych dla tego typu gospodarstwa było celowym i bardzo udanym pomysłem.

W Z. S. R. R., jak na początku wspomniano, ograniczenia dewizowe dzięki specjalnej strukturze gospodarczej przedstawiają się odmiennie. Ustrój ten reglamentację dewizową uprościł, a jednocześnie powiększył jej zasięg. Państwo, monopolizując wymianę towarów z zagranicą, osiągnęło możność najskuteczniejszego regulowania ruchu dewiz. Wpływy dewiz z eksportu i wypłaty za import preeliminowane są w „planie” handlu zagranicznego i koncentrują się w Gosbanku; dewizy napływają za pośrednictwem „torgpredstw”. Przechowywane przez obywateli zapasy dewiz i złota zostały całkowicie „wypompowane” przez „Torgsin”, który za nie sprzedawał artykuły, jakich gdzieindziej nie można było dostać, i stworzył przez to fikcję istnienia dwóch walut — zagranicznej i krajowej, przy czym ta pierwsza była faworyzowana. Z biegiem czasu obywatele wyżyli się resztek walut, obroty Torgsinu same prz. z. się zmalały, i instytucję skasowano.

Podstawową zasadą sowieckiego ustawodawstwa dewizowego jest całkowity zakaz zarówno przywozu jak i wywozu krajowych środków płatniczych. Wszelkie zatem sowieckie znaki płatnicze, t. zw. sowznaki, znajdujące się poza granicami kraju, traktowane są jako pochodzące z przemytu i ulegają bezwzględnej konfiskacie przy przełożeniu ich przez granicę.

Wydawanie paszportu obywatelowi sowieckiemu nie jest równoznaczne z udzieleniem mu prawa wywiezienia jakiegokolwiek ilości dewiz. Przydział dewiz osobom, uprawnionym do wyjazdu zagranicę, traktowany jest w każdym wypadku indywidualnie. T. zw. „specce”, którzy przez pewien czas na zasadzie umów otrzymywali pobory częściowo (zazwyczaj 50%) w dewizach, obecnie (od 1932 r.) całkowitą sumę otrzymują w walucie krajowej.

A. M.

KRONIKA ZAGRANICZNA

JUGOSŁAWIA

UKŁAD HANDLOWY Z WŁOCHAMI. — W dn. 25/IX b. r. zawarty został w Rzymie między Jugosławią i Włochami układ handlowy, na skutek którego zostaną wznowione stosunki handlowe między tymi państwami, przerwane w wyniku przystąpienia Jugosławii do akcji sankcyjnej przeciwko Włochom.

Układ, mający charakter prowizoryczny, wszedł w życie z dniem 1/X b. r. i obowiązywać będzie do dn. 31/III 1937 r. Do tego terminu ma być zawarty, na zasadzie poczynionych w międzyczasie doświadczeń, traktat handlowy, który zastąpiłby traktat z dn. 14/VII 1924 r. wraz z dodatkowymi poro-

zumieniami z dn. 25/IV 1932 r. i 4/I 1934 r.

Prowizoryczny układ ustala dla obu państw kontyngenty importowe na okres 1/X 1936 r. — 31/III 1937 r. Układ opiera się całkowicie na kompensacie. Określa on wartość eksportu z każdego umawiającego się państwa, w okresie 6-miesięcznym, na 62,5 miln. lirów lub ich równowartość.

Wymiana towarowa odbywać się będzie w ramach nowego układu clearingowego, zastępującego dotychczasowy układ o obrocie płatniczym z dn. 22/X 1932 r.

Banki emisyjne obu państw ustalą wspólnie kurs przerechunkowy, stosowany w clearing-u.

Równocześnie uregulowano sprawę likwi-

dacji zamrożonych należności jugosłowiańskich eksporterów w kwocie 220 miln. dinarów. Likwidacja ta nastąpi przez udzielenie przez Jugosławię Włochom dostaw rządowych, oraz zużytkowanie części zamrożonych sum dla finansowania ruchu turystycznego z Włoch do Jugosławii.

Kontyngenty, przyznane Jugosławii, dotyczą przede wszystkim: bydła wszelkiego rodzaju, pszenicy, kukurydzy, rud i t. d., Włochom zaś Jugosławię przyznała kontyngenty na tekstylny towary, samochody, owoce południowe, ryż, sztuczny jedwab i t. d. Zasługuje na uwagę, że Włochy zgodziły się na eksport do Jugosławii przędzy w ramach clearing-u.

GRECJA

SYTUACJA FINANSOWA I GOSPODARCZA. — Sprawozdanie międzynarodowej komisji finansowej, badającej sytuację gospodarczą i finansową Grecji, podkreśla następujące charakterystyczne momenty dzisiejszego położenia tego Państwa.

Wartość zewnętrzna drachma utrzymała się przez cały rok na niezmiennym w stosunku do złota poziomie. Urzędowy kurs drachma wynosił w tym okresie w stosunku do franka szwajcarskiego 34'775 drachm, czyli spadł od 1932 r., w którym porzucona została stabilizacja, o 57'2%.

Zapasy złota i dewiz obcych w Banku Grecji uległy w roku sprawozdawczym zmniejszeniu z 4 105 do 3 490 miln. drachm. Z drugiej strony obieg biletów bankowych zwiększył się z 5 686 do 5 987 miln. drachm. Jednak rachunki innych banków w Banku Grecji obniżyły się poważnie.

Obecnie, po dewaluacji dolara, funta szterlinga i franka francuskiego, Rząd grecki postanowił oprzeć drachm o funt angielski.

Obszar uprawny w 1935 r. wynosił 22 367 606 dekarów — wobec 21 444 497 w 1934 r. i 20 810 898 w 1933 r. Wartość produktów hodowli obliczana była w 1935 r. na 7 355 miln. drachm.

Ogólna wartość produkcji przemysłowej w 1935 r. oceniana była na 10 184 miln. drachm—wobec 9 913 miln. drachm w 1934 r. Największy udział w ogólnej produkcji przypadł na produkcję włókienniczą — 3 258 miln. drachm, oraz produkcję przemysłu spożywczego i chemicznego. Wartość produkcji kopalń stanowiła 378'9 miln. drachm, wartość zaś rybołówstwa — 423 miln. drachm.

Wpływy marynarki handlowej, obejmującej 622 parowce i 680 żaglowców ogólnej pojemności 1 897 021 ton brutto, wynosiły £ 7 750 tys. i 250 miln. drachm. Turystyka przyniosła Grecji w 1935 r. £ 1 400 tys. — wobec £ 1 600 tys. w 1934 r. i £ 1 200 tys. w 1933 r.

Handel zagraniczny Grecji kształtował się w ostatnich latach następująco (w miln. drachm stabilizowanych):

	<i>Eksport</i>	<i>Import</i>	<i>Deficyt</i>	<i>Stosunek eksportu do impor. %</i>
1920	7 515'1	23 843'9	16 328'8	51'52
1929	6 960'4	13 276	6 315'6	52'43
1933	2 197'6	3 607	1 409'4	60'92
1935	3 017'3	4 538'3	1 521	66'48

Głównymi produktami importu w 1935 r. były żywe zwierzęta, produkty spożywcze, surowce, paliwa oraz wyroby przemysłowe i półfabrykaty. Głównymi zaś produktami wywozu — tytoń, rodzynki, owoce suszone, oliwa, wina i t. d.

Najpoważniejszymi klientami Grecji są (w kolejności wartości zakupów): Niemcy, Anglia, Argentyna, Rumunia, Stany Zjedn., Z. S. R. R., Czechosłowacja, Jugosławia, Włochy, Szwecja, Indie Brytyjskie, Holandia, Turcja, Egipt, Austria, Francja, Brazylia, Belgia i Polska (Gdańsk).

Handel polsko-grecki odbywa się ostatnio na podstawie układów kontyngentowych, zawieranych zwykle na okres kwartalny. Grecja wywozi do Polski: tytoń, koryncki i inne rodzynki, skóry surowe, wina, oliwę jadalną i przemysłową. Natomiast Polska eksportuje do Grecji: cukier, mięso, drzewo, węgiel, wyroby i maszyny włókiennicze, żelazo i wyroby żelazne i t. d.

Import grecki z Polski wyniósł w ostatnich 4 latach (w tysiącach drachm): 1932 — 36 266, 1933 — 75 375, 1934 — 79 940, 1935 — 108 989. Wywóz więc polski do Grecji ujawnia stałą tendencję wzrostu.

Należy również zaznaczyć, że Grecja pokrywa stały deficyt swego bilansu handlowego pożyczkami, przekazami pieniężnymi, nadsyłanymi do kraju przez emigrantów, oraz zarobkami swej silnie rozwiniętej marynarki handlowej.

W. D.

JAPONIA

HANDEL ZAGRANICZNY W I POŁOWIE 1936 R. — Obróty handlu zagranicznego Japonii wykazują tendencję rosnącą od 1931 r. Poniższe zestawienie charakteryzuje ten wzrost w pierwszych półroczach lat 1931 ÷ 1936 (w miln. jenów):

<i>Rodzaj towaru</i>	<i>Przywóz Wywóz Saldo</i>					
	<i>1931</i>	<i>1932</i>	<i>1933</i>	<i>1934</i>	<i>1935</i>	<i>1936</i>
Konserwy	9'0	10'1	17'6	15'2	22'0	27'0
Przędza bawełniana	3'4	9'3	8'0	11'7	17'2	20'2
Jedwab surowy	156'4	137'5	167'5	142'8	158'4	149'4
Tkaniny bawełniane	102'5	107'9	183'9	232'8	256'4	229'4
Tkaniny jedwabne	23'1	22'0	30'6	38'0	39'4	32'0
Tkaniny z jedwabiu sztucznego	20'3	25'7	32'8	50'3	65'4	72'1
Wyroby dziane	10'7	10'0	18'2	23'1	23'5	23'4
	<i>P</i>	<i>r</i>	<i>z</i>	<i>y</i>	<i>w</i>	<i>ó</i>
Fasola, bób i t. p.	21'4	25'2	31'5	31'6	39'9	50'5
Oleje mineralne	19'3	24'8	33'3	33'3	49'4	66'0
Bawełna surowa	187'1	268'9	327'6	384'8	424'9	452'5
Wełna	48'1	52'0	82'7	134'0	96'2	167'5
Żelazo	22'1	37'2	73'5	75'8	123'8	78'1
Maszyny	27'7	28'1	35'9	45'6	55'7	47'7
Drzewo	19'4	18'3	20'6	18'0	27'5	25'5

Z zestawienia tego widzimy, że eksport niektórych podstawowych artykułów wykazał w I połowie b. r. pewien spadek. Jeżeli mimo to ogólna wartość eksportu wzrosła, to jest to wynikiem silniejszego zróżniczkowania wywozu. Po stronie importu zasługuje na uwagę specjalnie silny wzrost przywozu surowców włókienniczych i olejów mineralnych.

Przy ocenie stosunku importu do eksportu pamiętać należy, że na ogół II półrocze wykazuje w Japonii znacznie większy wzrost wywozu niż przywozu.

M.

EKWADOR

NOWE OGRANICZENIA DEWIZOWE. — Wprowadzone ostatnio ograniczenia dewizowe są bardzo rygorystyczne i przewidują surowe kary za ich przekroczenie. Ustawa ustanawia monopol banku centralnego w dziedzinie obrotów dewizami. Wszystkie banki i domy handlowe obowiązane były natychmiast po wejściu ustawy w życie odstąpić bankowi centralnemu swe należności zagraniczne po kursie, odpowiadającym kursowi 10'50 suces za \$ 1.

Ekspoci t dozwolony jest tylko za uprzednim odstąpieniem należności zaś w dewizach bankowi centralnemu. Nie dotyczy to jednak przedsiębiorstw górniczych, podlegających specjalnym ustawom. W wypadku sprzedaży za granicę na skład konsygnacyjny musi konsygnatariusz być zobowiązany do natychmiastowego przekazania bankowi centralnemu każdej, nawet pochodzącej z częściowej sprzedaży, należności.

Kursy weksli zagranicznych ustala bank centralny. Import dozwolony jest tylko za zgodą banku centralnego, który może odmówić pozwolenia na przywóz i nie sprzedawać dewiz, o ile uważa import za niewskazany ze względów ogólnogospodarczych. Towary, sprowadzone na komorę celną bez pozwoleń przywozu, ulegają konfiskacie.

Jak widzimy, wzrost zaznacza się zarówno w przywozie, jak i w wywozie, przy czym jednak ostatnio przywóz rośnie nieco szybciej.

Obróty najważniejszymi artykułami przedstawiają się w tychże okresach następująco (w miln. jenów):

Przywóz Wywóz Saldo

	<i>1931</i>	<i>1932</i>	<i>1933</i>	<i>1934</i>	<i>1935</i>	<i>1936</i>
1931	690'7	577'4	—	113'3		
1932	816'5	549'7	—	266'8		
1933	1 016'3	829'9	—	186'4		
1934	1 158'6	1 003'7	—	154'9		
1935	1 344'2	1 173'4	—	170'8		
1936	1 489'7	1 218'0	—	271'7		

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 28/IX ÷ 10/X b. r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu — w \$ — za 100 kg):

	<i>28/IX ÷ 3/X</i>	<i>5 ÷ 10/X</i>	<i>Wzrost (+) lub spadek (-) %</i>
<i>Pszenica</i>			
Berlin	20'25	20'40	+ 0'7
Praga	164'45	154'88	- 5'9
Chicago	4'77	4'79	+ 0'4
Buenos Aires	3'60 1/2	3'80	+ 5'5
Liverpool	4'60 1/2	4'74	+ 3'0
Wiedeń	33'87 1/2	33'87 1/2	—
Hamburg	4'68	4'68	—
<i>Żyto</i>			
Berlin	16'60	16'70	+ 0'6
Praga	129'37	117'54	- 9'2
Chicago	3'19	3'23	+ 1'2
Wiedeń	26'43	26'43	—
Hamburg	2'96 1/2	2'96 1/2	—
<i>Owies</i>			
Berlin	—	—	—
Praga	112'00	113'55	+ 1'3
Chicago	3'13	4'46	+ 42'4
Buenos Aires	—	—	—
Liverpool	3'43	3'43	—
Wiedeń	24'87 1/2	24'87 1/2	—
Hamburg	2'56	2'56	—

S.

Jęczmień browarowy

Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	131'00	132'50	+ 1'1
Chicago . . .	5'95	5'94	— 0'2
Wiedeń . . .	31'46	31'46	—
Hamburg . . .	—	—	—

SUROWCE WŁÓKIENNICZE

— Rynek bawełny północno-amerykańskiej podlegał we wrześniu dość silnym wahanom i zaburzeniom w zakresie cen tego surowca. Pierwsza połowa września kształtowała się pod wpływem trzeciego z kolei sprawozdania Urzędu dla Spraw Rolniczych w Waszyngtonie. Sprawozdanie to, ogłoszone w dn. 8/IX, określało zbiory na 11 121 tys. bel, a obszar uprawny — na 29 720 tys. akrów, t. j. o ok. 2½ miln. akrów więcej aniżeli w ub. r. Do 1 września wyluszczone 1 374 tys. b.l. Sprawozdanie to przyniosło więc liczby nieco niższe aniżeli powszechnie oczekiwano. Ogłoszenie sprawozdania oficjalnego spowodowało dość gwałtowną wyżkę cen, ułatwioną przez utrzymywanie w ostatnich dniach sierpnia ospałej na ogół tendencji i ograniczonych obrotów na giełdach Stanów Zjednoczonych. Od połowy września sytuacja na rynku bawełny amerykańskiej zaczęła się już stabilizować, a ruch zwykły cen doznał zdecydowanego zahamowania. Podkreślić należy, że ostatnie lata przyniosły niezwykle charakterystyczne zjawisko bardzo żywego i gwałtownego reagowania ze strony rynku na sprawozdania Urzędu dla Spraw Rolnictwa.

Sytuacja finansowa farmerów w okresie rozpoczynającego się obecnie nowego sezonu kształtuje się niewątpliwie korzystniej aniżeli przed rokiem. Przeciętna cena bawełny na giełdzie nowyorkskiej jest o 1-25 centów za 1 lb. wyższa aniżeli w ub. r., jakkolwiek nie osiągnęła ona jeszcze rekordowego poziomu z września 1934 r. Uwzględnić jednak należy wydatną poprawę organizacji zbytu, opierającą się na wielkich spółdzielniach, które w okresie ostatnich 2 lat rozwinęły się w potężne instytucje. Ta racjonalizacja obrotu bawełną umożliwia farmerom uzyskiwanie stosunkowo korzystniejszych cen i dogodniejszych warunków kredytu. Jest to bezpośredni wpływ polityki Rządu, który potrafił bardzo poważnie zwiększyć w ostatnich 2 latach rentowność warsztatów rolnych. Potężna siła, jaką reprezentują kooperatywy rolników bawełnianych, umożliwia również realizowanie jednolitej polityki cen wobec odbiorców zamorskich.

Temu też może przypisywać należy trudności, na jakie kraje europejskie, a między in. i Polska, napotykają ostatnio przy realizowaniu transakcji kompensacyjnych na bawełnę. Szczególnie jaskrawie świadczy o tym dotychczasowy bilans polityki kompensacyjnej Niemiec, które w oficjalnych enuncjacjach przyznają, iż wzmoczone zakupy bawełny północno-amerykańskiej w ramach kompensacji podrożyły ten surowiec w przemyśle niemieckim o 20÷25%.

Ostatni tydzień września na światowych rynkach bawełnianych przyniósł nawrót fali nerwowego zaniepokojenia, pozostającego w związku z dewaluacją franka. Francja jest bowiem jednym z najpoważniejszych odbiorców bawełny, a z drugiej strony rynek w Le Havre stanowi dla znacznej części Europy zachodniej i południowo-zachodniej nie tylko port przeładunkowy tego surowca, ale i główną giełdę terminową. Pod koniec miesiąca sytuacja ułga odprężeniu, gdyż powszechna uwaga skupiła się na oczekiwanym ostatecznym szacunku zbiorów bawełny, którego ogłoszenie nastąpić miało 8 października.

Rynek bawełny egipskiej kształtował się znacznie spokojniej i mniej gwałtownie reagował na wydarzenia polityczne. W dn. 1/IX ogłoszone zostały oficjalne dane o zamkniętym sezonie bawełnianym 1935/36 r. W okresie tym zbiory bawełny egipskiej wyniosły 8 541 885 kantarów. Spozycie w samym Egipcie wyniosło ok. 400 tys. kantarów. Eksport, kierowany przez porty Aleksandrii i Port Said, wyniósł ogółem 8 100 501 kantarów. Zapasy zwiększyły się nieznacznie i wynoszą 488 888 kantarów. Zbiory tegoroczne wypadły pod względem jakościowym bardzo korzystnie, jakkolwiek nastąpiły stosunkowo wcześniej. Spośród odbiorców bawełny egipskiej na pierwszym miejscu figuruje Anglia, która zakupiła 379 643 bel, na drugim — Francja. Niemcy, które zakupiły przeszło 96 tys. bel, przesunęły się na trzecie miejsce. Polska zajmuje w eksporcie bawełny egipskiej jedenaste miejsce i zakupiła w sezonie 22 499 bel tego surowca. Okres ubiegły był dla surowca egipskiego sezonem bardzo pomyślnym. Powikłania polityczne spowodowały na jesieni ub. r. niezwykłe zwiększenie zakupów i silną wyżkę cen. Po krótkim okresie osłabienia silna haussa nastąpiła w miesiącach letnich b. r. i ceny bez wydatniejszych wahań utrzymały się na ustabilizowanym na ogół poziomie.

Rynek wełny we wrześniu kształtował się w dalszym ciągu korzystnie pod wpły-

wem nieznacznej, ale trwałej i systematycznej wyżki cen we wszystkich ośrodkach handlu wełnianego. W połowie września nastąpiło otwarcie aukcyj wełnianych w Londynie, poprzedzonych stosunkowo korzystnym przebiegiem sprzedaży wełnianych w Australii. Ogółem znalazło się pod młotem w czasie V wrześniowej aukcji 84 500 bel, z czego gros tego surowca zakupili odbiorcy angielscy. Przebieg aukcyj był pomyślny — zarówno pod względem obrotów, jak i poziomu cen, które były przeciętnie o 5÷7½% wyższe aniżeli przy zamknięciu poprzednich seryj aukcyj wełnianych w Londynie. Analogicznie kształtowała się sytuacja na rynku australijskim i południowo-amerykańskim. Jedyny wyjątek stanowiła Południowa Afryka, gdzie obroty uległy zmniejszeniu przy cenach jednak utrzymanych.

Nastrój na rynku juty przez cały września był na ogół mocny przy niezbyt wielkich rozmiarach transakcyj i szczupłym zapotrzebowaniu. Pod koniec września ogłoszone zostały oficjalne dane, dotyczące zbiorów tego surowca w Indiach. Obszar pod uprawą juty wyniósł 2 545 600 akrów, co oznacza wzrost w stosunku do ub. r. o 370 tys. akrów. Zbiory, które wynosiły przeciętnie 400 lbs z akra, określono na łączną kwotę 8 735 tys. bel.

Rynek lnu kształtował się pod wpływem pierwszych transakcyj surowcem z nowych zbiorów. Na rynku irlandzkim, gdzie rozmiary zbiorów uległy wydatnemu zmniejszeniu, pierwsze partie nowego surowca sprzedano po cenach wyższych. Również i na rynku belgijskim zawarto kilka większych transakcyj. Ogólna tendencja cen była utrzymana z odzieniem bezwzględnie mocnym.

Analogicznie, rynek konopi nie notował wydatniejszych zmian przy utrzymanej na ogół tendencji cen. Na rynku włoskim uskuteczniiono kilka niewielkich transakcyj. W Jugosławii przeprowadzono pierwsze obroty surowcem z nowych zbiorów przy cenach niezmiennych. Jedynie na rynku włoskim, na skutek rozwoju procesu kotonizacji konopi i zwiększonego w związku z tym zapotrzebowania na ten surowiec, obroty zwiększyły się, przy czym zbiory konopi zeszłorocznych zostały całkowicie wyprzedane.

Rynek jedwabiu nie notował we wrześniu większych przesunięć.

Rynek sztucznego jedwabiu kształtował się przez cały okres września korzystnie — zarówno na odcinku produkcji, jak i poziomu cen.

M. K.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LE CZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 1266 (Red.), 5 1273 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; ZAGRANICĄ: kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 600; II i III str. okł. — zł 500; str. zwyczaj.: 1 str. — zł 400, ½ str. — 250, ¼ str. — zł 150, ⅛ str. — zł 90. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, ⅓ str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, ⅛ str. — zł 55, ⅜ str. — zł 40, 1/16 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKIRedaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKIRedaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

Chłódnia w Warszawie

Nowowzbudowana Chłódnia w Warszawie jest Oddziałem Chłódni i Składow Portowych w Gdyni, to też stanowisko prawne nowej placówki opiera się na tych samych zasadach, które regulują działalność centrali gdyniejskiej.

Chłódnia Warszawska — to nie tylko przedsiębiorstwo składowe, wyręczające producenta i kupca w przechowywaniu towarów, które do rąk konsumenta mogą nie dojść wcześniej jak po upływie kilku miesięcy, lecz również koncesjonowany dom składowy, korzystający z wszystkich przywilejów ustawowych. Wystawianie warrantów i możliwość ich dyskontowania, udzielanie zaliczek na złożone rzeczy, oraz możność sprzedawania przez licytację publiczną złożonych towarów na żądanie osób, uprawnionych do rozporządzania nimi — wszystko to jest niezwykle korzystne dla rozwoju życia gospodarczego w kraju.

Poza tym jest rzeczą zrozumiałą, że żaden zwyczajny skład nie daje towarom takich warunków, jak nowoczesna chłódnia, pracująca maszynami, i mogąca dostosować temperaturę i wilgotność w poszczególnych komorach ściśle do właściwości danego produktu. Przechowywanie mięsa przywozowego, jaj, drobiu, masła i owoców nie wyczerpuje możliwości Chłódni, albowiem również wszelkie inne szybko psujące się produkty mogą w niej pozostawać przez dłuższy okres.

Chłódnia Warszawska powinna odegrać niemałą rolę w dziele usprawniania obrotu wewnętrznego i w organizacji eksportu produktów rolniczych i hodowlanych drogą lądową, zwłaszcza w kierunku południowo-zachodnim.

2038

Frigorificus

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

Spółki Akcyjnej Cukrowni i Rafinerii „Gosławice“

odbędzie się w dn. 31 X 1936 r. o godz. 18 w lokalu biura Spółki w Warszawie przy ul. Trębackiej Nr. 15 z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935/36 i udzielenie Zarządowi pokwitowania; 4) Określenie wynagrodzenia Rady, członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wybory członków Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących; 6) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży jednej morgi gruntów w Gosławicach; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, którzy pragną uczestniczyć na Walnym Zgromadzeniu, winni dokonać wszelkich formalności, przepisanych w art. 399 Kodeksu Handlowego.

2018-41-42

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „GAZ“, Poznańska Fabryka Gazów Przemysłowych Spółka Akcyjna w Poznaniu, ul. Marsz. Focha 4

podaje do wiadomości, iż uchwałą Walnego Zgromadzenia Spółki z dn. 14 września 1936 r. postanowione zostało
ZMNIEJSZENIE KAPITAŁU ZAKŁADOWEGO O zł 45 000
czyli do zł 255 000.

Zawiadamiając o uchwalonym obniżeniu kapitału zakładowego, Zarząd wzywa wierzycieli Spółki, aby, jeżeli nie zgadzają się na to obniżenie, wnieśli swe sprzeciwy w ciągu trzech miesięcy, licząc od daty ostatniego (trzeciego) ogłoszenia.

1999-40-42-44

III ogłoszenie o otwarciu likwidacji Spółki

Kolej Herby—Kielce, Spółka Akcyjna w likwidacji

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej Kolej Herby — Kielce uchwaliło w dn. 28 maja 1936 r.

otwarcie likwidacji Spółki z dn. 1 czerwca 1936 r.

Zgodnie z art. 449 Kodeksu Handlowego, wzywa się wierzycieli wymienionej Spółki do zgłoszenia ich wierzytelności na piśmie w ciągu sześciu miesięcy od daty niniejszego ogłoszenia pod adresem siedziby Spółki w Warszawie, przy ul. Miodowej Nr. 11 m. 3.

Likwidatorzy: (—) Mgr B. Kaczmarski, (—) Dr W. Lewicki, (—) Mgr K. Malski, (—) R. Sadowski.

2054

Zarząd Spółki Akcyjnej

Miodosytnia i Przemysł Miodowo-Pszczelniczy K. Mieszkowski

w myśl § 15 Statutu, niniejszym zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 31 października 1936 r. o godz. 19 w lokalu Spółki przy ul. Sandomierskiej Nr. 13 w Warszawie, z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1935/36 r. oraz udzielenie Zarządowi absolutorium; 4) Powzięcie uchwały co do podziału zysków za 1935/36 r.; 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Zatwierdzenie budżetu na 1936/37 r.; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, życzący uczestniczyć w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, zechcą złożyć na 7 dni przed terminem swoje akcje lub zastępujące je dowody w kasie Spółki.

2035

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Sandomiersko-Wielkopolska Hodowla Nasion“, Spółka Akcyjna

W WARSZAWIE

niniejszym zawiadamia, że w dn. 30 października 1936 r. o godz. 17 odbędzie się w lokalu Zarządu Spółki przy ul. Żora-wiej 23 m. 6 w Warszawie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilansu i rachunku strat i zysków za rok obrachunkowy 1935/36; 3) Powzięcie uchwały o podziale zysku; 4) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 5) Obniżenie kapitału akcyjnego Spółki o sumę zł 588 000; 6) Zmiana ustępu 1 § 3 statutu Spółki przez nadanie nowego brzmienia treści następującej: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 372 000 i jest podzielony na 3.720 akcji po zł 100 każda”; 7) Ustalenie ilości członków Rady Nadzorczej i ich wybór; 8) Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej; 9) Wolne wnioski.

2017-41-42

Korzystajcie z Poczty Lotniczej!

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Zgierskiej Manufaktury Bawełnianej
SPÓŁKI AKCYJNEJ

podaje do wiadomości, że odbędzie się w dn. 7 listopada 1936 r. o godz. 11 przed poł. w siedzibie Spółki przy ul. Piotrkowskiej Nr. 177

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Powołanie, stosownie do art. 374 Kodeksu Handlowego, pełnomocnika dla reprezentowania Spółki przy umowie sprzedaży placów.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem złożyć Zarządowi swe akcje lub dowody depozytowe. 2036-42-43

I OGŁOSZENIE

Likwidatorzy firmy

„Dolina“ Przemysł Leśny, Spółka Akcyjna w likwidacji

zwołują niniejszym

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZY

które odbędzie się w sobotę dn. 7 listopada 1936 r. o godz. 16 w lokalu Spółki we Lwowie, przy Brajerowskiej Bocznej 4 z następującym porządkiem dziennym:

1) Odczytanie i zatwierdzenie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia;

2) Sprawozdanie likwidatorów;

3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i końcowego bilansu;

4) Zatwierdzenie ugody z Izłą Skarbową we Lwowie i Zakładem Ubezpieczeń Społecznych;

5) Rozwiązanie i wykreślenie Spółki;

6) Zwolnienie i udzielenie absolutorium ustępującym likwidatorom;

7) Wnioski. 2053-42-43

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Sosnowieckich Fabryk Rur i Żelaza
SPÓŁKI AKCYJNEJ

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że we środę dn. 4 listopada 1936 r. o godz. 11 odbędzie się w lokalu Zarządu T-wa w Warszawie, przy ul. Moniuszki 10,

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej, bilansu, rachunku zysków i strat za 1935/36 rok obrotowy, oraz udzielenie władzom Spółki pokwitowania z wykonania przez nie obowiązków. Powzięcie uchwały o podziale zysków;

2) Wybór członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących;

3) Wybór członków Komisji Rewizyjnej i wyznaczenie ich wynagrodzenia;

4) Zwrot akcjonariuszom kosztów udziału w Walnym Zgromadzeniu;

5) Sprawy, które mogą być zgłoszone przez Akcjonariuszów zgodnie z § 33 Statutu.

Akcjonariusze, życzący uczestniczyć osobiście lub przez swych pełnomocników w rzeszonym Zgromadzeniu, powinni złożyć w Zarządzie T-wa nie później niż 28 października 1936 r. swe akcje lub zaświadczenie, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w krajowej instytucji kredytowej.

Dla akcji, deponowanych we Francji i Belgii, konieczne jest przedstawienie zaświadczeń depozytowych, wystawionych przez „Crédit Lyonnais” w Paryżu.

Zgodnie z § 29 statutu, do ważności Walnego Zgromadzenia potrzebna jest obecność akcjonariuszów lub ich pełnomocników, reprezentujących przynajmniej jedną piątą część kapitału akcyjnego.

Jeżeli 4 listopada r. b. nie zbierze się potrzebne quorum, Zarząd zwoła powtórne Walne Zgromadzenie z tym samym porządkiem dziennym, które — zgodnie z § 29 statutu — będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji. 2030

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Fabryk Cukru i Rafinerii „Łubna i Szreniawa”
SPÓŁKI AKCYJNEJ

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 6 listopada 1936 r. o godz. 3 po poł. odbędzie się w Krakowie, w Grand-Hotelu, przy ul. Sławkowskiej 8

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;

2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie — po wysłuchaniu wniosków Komisji Rewizyjnej — sprawozdań Zarządu, bilansu oraz r/ku strat i zysków za rok operacyjny 1935/36;

3) Powzięcie uchwał co do udzielenia Zarządowi absolutorium oraz w sprawie strat za rok operacyjny 1935/36;

4) Wybory członków Zarządu i ustalenie wysokości ich wynagrodzenia;

5) Wybór członków Komisji Rewizyjnej na następny rok operacyjny i ustalenie wysokości ich wynagrodzeń;

6) Zatwierdzenie budżetu na 1936/37 r. oraz upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów, do zabezpieczenia takowych hipotecznie oraz do przyjmowania solidarnych odpowiedzialności i wydawania solidarnych gwarancji;

7) Ewentualne wolne wnioski akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są najpóźniej do dnia 7 przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć w biurze Zarządu Spółki, Warszawa, plac Napoleona 3 lub w Banku Dyskontowym Warszawskim, Oddział w Krakowie, akcje swe lub świadectwa zastawowe albo depozytowe notariuszy lub instytucji kredytowych krajowych. 2032

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Górniczo-Przemysłowego „Będzin — Olkusz”
SPÓŁKI AKCYJNEJ

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 19 listopada 1936 r. w czwartek o godz. 17 min. 30 odbędzie się w Warszawie, przy ul. Bronisława Pierackiego Nr. 11, w biurze Towarzystwa Akcyjnego Zakładów Hutniczych „Huta Bankowa”

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki za czas od dn. 1 lipca 1935 r. do dn. 30 czerwca 1936 r.; przedłożenie bilansu, oraz rachunku zysków i strat na dz. 30 czerwca 1936 r.;

2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;

3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej, dotyczące zatwierdzenia sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat i użycia pozostałości z rachunku zysków i strat. Udzielenie pokwitowania organom Spółki z wykonania przez nie obowiązków;

4) Wybór członków Rady Nadzorczej;

5) Zatwierdzenie cesji prawa eksploatacji nadania Modrzewów;

6) Różne wnioski.

Zgodnie z art. 399 par. 1 Kodeksu Handlowego, właściciele akcji imiennych mają prawo wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, o ile są zapisani w księżce akcjonariuszów w terminie przynajmniej tygodniowym przed terminem Zgromadzenia.

Właściciele akcji na okaziciela mają także prawo, o ile w tym samym terminie złożą w Zarządzie Spółki w Sosnowcu, ul. Zamkowa Nr. 5, akcje lub zaświadczenia, podające numery tych akcji i stwierdzające, że zostały one złożone u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej i że nie będą wydane przed końcem Zgromadzenia. 2043

II OGŁOSZENIE

LIKWIDATORZY

Warszawsko-Gdańskiego Towarzystwa Handlowo-Zastawowego SPÓŁKI AKCYJNEJ

zawiadamiają PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 października 1936 r. o godz. 17 odbędzie się w biurze Towarzystwa, Szopena Nr. 18 m. 9

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Likwidatorów; 3) Zatwierdzenie bilansu likwidacyjnego; 4) Ustalenie wynagrodzenia dla Likwidatorów; 5) Wybór członka Komisji likwidacyjnej na miejsce ustępującego Likwidatora; 6) Sprawa przechowania archiwum i ustalenie nowej siedziby Spółki.

Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w powyższym Zgromadzeniu, przedstawiciele akcji względnie świadectwa depozytowe w biurze Towarzystwa Szopena Nr. 18 m. 9.

Likwidatorzy: Z. Blenau, E. W. Szelązek i A. Bogusławski
2042

II OGŁOSZENIE

BELGIJSKA SPÓŁKA AKCYJNA

„Société Industrielle et Commerciale des Anciens Etablissements
EMILE HAEBLER“, Société Anonyme

à Bruxelles, 81, rue Emile Banning

Towarzystwo Akcyjne Przemysłowe i Handlowe
dawnych Przedsiębiorstw EMILA HAEBLERA, Bruksela

Uprasza się PP. Akcjonariuszów o wzięcie udziału w

NADZWYCZAJNYM WALNYM ZGROMADZENIU

które odbędzie się w piątek, dn. 30 października 1936 r. o godz. 11.30 przed poł. w hotelu „Central“, Place de la Bourse 3, w Brukseli.

Porządek dzienny:

„Uzgodnić statut z przepisami Królewskiego Rozporządzenia Nr. 26 z dnia 31 października 1934 r., dotyczącymi prawa głosowania na Walnych Zgromadzeniach“.

Jeżeli Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie nie dojdzie do skutku w powyższym terminie z powodu nieprzybycia Akcjonariuszów, reprezentujących dostateczną ilość głosów, to — stosownie do § 31 statutu — Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie odbędzie się w drugim terminie we wtorek, dn. 17 listopada 1936 r. o godz. 14.30 w tymże hotelu i z tym samym porządkiem dziennym.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie w tym drugim terminie będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na nim głosów.

Chcąc wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, PP. Akcjonariusze powinni się zastosować do artykułu 25 statutu Towarzystwa.

Akcje lub udziały założycielskie (parts de fondateur) mogą być zdeponowane:

w Brukseli: w siedzibie Towarzystwa, 81, rue Emile Banning; u „Banque de la Société Générale de Belgique“ i jej filii, 48, rue de Namur, (dawniej „Banque d'Outremer“),

w Łodzi: w siedzibie eksploatacji Towarzystwa, ul. Wigury 9,

w Amsterdamie: u „Amsterdamsche Bank“.

2029-41-42

!!! Najwygodniej podróżować samolotem !!!

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Cukrowni „DOBRE“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się we czwartek dn. 12 listopada 1936 r. o godz. 5 po poł. w lokalu biura Zarządu w Warszawie, przy ul. Smolnej Nr 14 m. 4 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zağajenie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1935/36;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu, sprawozdania z rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935/36 i powzięcie uchwały w sprawie odpisania części kapitału zapasowego do dyspozycji akcjonariuszów; udzielenie pokwitowania Zarządowi ze sprawowanych czynności;
- 5) Zatwierdzenie budżetu i planu działań na 1936/37 r. oraz wyznaczenie wynagrodzenia Zarządowi i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach i bankach, oraz zatwierdzenie już dokonanych w okresie bieżącym umów i udzielonych zabezpieczeń;
- 7) Wybór trzech członków Zarządu i pięciu członków Komisji Rewizyjnej;
- 8) Udzielenie prokury;
- 9) Wnioski PP. Akcjonariuszów.

U w a g a: Stosownie do § 19 Statutu, akcje dają prawo do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu jeżeli zostaną złożone przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w kantorze Cukrowni „Dobre“ w Dobrem, lub w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Smolnej Nr. 14 m. 4. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej.

Stosownie do § 15 Statutu żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym powinno być zgłoszone nie później, jak 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

2033

I OGŁOSZENIE

Zarząd Warszawskiego Towarzystwa Fabryk Cukru, Spółka Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 12 listopada 1936 r. o godz. 3 po poł. w biurze Zarządu w Warszawie, przy ul. Krakowskie Przedmieście Nr. 7 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu na dz. 30 czerwca 1936 r., rachunku zysków i strat oraz sprawozdań Rady Nadzorczej i Zarządu za rok operacyjny 1935/6;
- 3) Uchwała w sprawie przeznaczenia części rezerwy specjalnej;
- 4) Pokwitowanie Rady Nadzorczej i Zarządu z czynności za rok operacyjny 1935/6;
- 5) Wybór członków Zarządu;
- 6) Upoważnienie Zarządu do poczynienia wydatków inwestycyjnych;
- 7) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży nieruchomości nieczynnych cukrowni;
- 8) Ustalenie liczby członków Rady Nadzorczej;
- 9) Wybory do Rady Nadzorczej;
- 10) Oznaczenie wysokości stałego wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej.

Właściciele akcji na okaziciela, życzący sobie uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 4 listopada 1936 r. włącznie złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub też zaświadczenie, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej krajowej.

W zaświadczeniu należy wymienić imię, nazwisko i adres akcjonariusza, ilość i numery akcji i stwierdzić, że akcje nie będą przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia wydane.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, o ile do dn. 4 listopada 1936 r. włącznie zostali wpisani do księgi akcyjnej.

Karty wstępu na Walne Zgromadzenie wydawane będą w biurze Zarządu na 3 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

2048

I OGŁOSZENIE

Przewodniczący Rady Nadzorczej oraz Zarząd firmy
„Przechowo“ Młyny i Tartaki, Spółka Akc.
w Przechowie, pow. Świecie n/Wisłą

mają zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w **poniedziałek dn. 9 listopada 1936 r. o godz. 12** w lokalu Spółki Akcyjnej w Przechowie z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok operacyjny 1935/36; 3) Przedłożenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935/36 oraz powzięcie odpowiednich uchwał; 4) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 5) Uzupełniające wybory do Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyli w biurze Zarządu Spółki Akcyjnej w Przechowie akcje, wzgl. świadectwa zastawowe lub depozytowe polskich instytucyj kredytowych.

2047-42-43

I OGŁOSZENIE

Spółka Akcyjna Wyrobów Bawełnianych I. K. Poznańskiego w Łodzi

podaje do wiadomości, że

NASTĘPUJĄCE ŚWIADECTWA TYMCZASOWE

wydane w dn. 20 maja 1931 r. na akcje imienne uprzywilejowane teje Spółki, zostały zagubione:

Nr. 24 na 6 sztuk — na imię Maurycego Hertza,

Nr. 27 na 104 sztuki — na imię spadkobierców po Annie Hertz,

Nr. 28 na 7 sztuk — na imię Maurycego Hertza.

W związku z powyższym Spółka Akcyjna Wyrobów Bawełnianych I. K. Poznańskiego w Łodzi wzywa — w myśl art. LXV. przepisów wprowadzających Kodeks Handlowy — aby posiadacz lub inne osoby, roszczone sobie prawa do utraconych świadectw, okazały je Spółce przed upływem sześciu miesięcy od daty trzeciego ogłoszenia lub też przeciwko ich unieważnieniu zgłosiły umotywowany sprzeciw.

2046-42-44-46

I OGŁOSZENIE

Zgodnie z postanowieniem Zarządu i Komisji Rewizyjnej

Zakładów Przemysłowych Jaeger i Ziegler, Spółka Akc. w Warszawie

zawiadamia się niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 31 października 1936 r. o godz. 16** odbędzie się w lokalu Zarządu w Warszawie przy ul. Grochowskiej Nr. 73

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawa obrachunków i rozliczenia z Bankiem Spółdzielczym Ewangelickim, oraz kwestia zlikwidowania stosunków f-my Jaeger i Ziegler z tymże Bankiem Spółdzielczym Ewangelickim, jako wierzycielem firmy; 3) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, oraz zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1935 r. i udzielenie absolutorium Zarządowi; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie planu działalności i budżetu na 1936 r.; 5) Upoważnienie Zarządu do zaciągania pożyczek i obciążania hipotecznego należących do Spółki Akcyjnej nieruchomości, w instytucjach finansowych, państwowych i prywatnych w granicach i na warunkach p/g uznania Zarządu, oraz do sprzedaży nieruchomości Spółki i nabywania nowych; 6) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący wziąć udział w Walnym Zebraniu, winni złożyć swoje akcje w biurze Zarządu na 7 dni przed terminem Zebrania; akcjonariusze, odpowiadający wymogom art. 394 Prawa o Spółkach Akcyjnych, mogą zgłosić żądanie uzupełnienia porządku dziennego do dn. 15 października 1936 r. włącznie.

2056

II OGŁOSZENIE

Zarząd Manufaktury Wełnianej KAROL BENNIC, Spółki Akcyjnej
W Ł O D Z I

niniejszym podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, iż w **dn. 29 października 1936 r. o godz. 4 po poł.** w lokalu Zarządu przy ul. Łąkowej Nr. 11 w Łodzi odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia; 3) Odłączenie niektórych nieruchomości od Spółki drogą zmniejszenia kapitału akcyjnego; 4) Ewentualna likwidacja Spółki; 5) Sprzedaż niektórych maszyn; 6) Wydzierżawienie obiektów Spółki; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, zamierzając uczestniczyć w powyższym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje Zarządowi Spółki co najmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia.

2011-41-42

I OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni „Garbów“, Spółki Akcyjnej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 6 listopada 1936 r. o godz. 11 z rana** odbędzie się w Warszawie, w biurze Zarządu, przy ul. Koszykowej Nr. 8

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935/36, udzielenie Zarządowi absolutorium i wniosek Zarządu w sprawie wypłaty dywidendy; 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu w instytucjach i bankach, z prawem udzielania zabezpieczeń hipotecznych i innych; 6) Zatwierdzenie dokonanej sprzedaży nieruchomości i upoważnienie Zarządu do sprzedawania nieruchomości; 7) Wybór jednego członka Zarządu; 8) Wybór Komisji Rewizyjnej; 9) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone ustawowo; 10) Wnioski Zarządu.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w Biurze Zarządu w Warszawie, ul. Koszykowa Nr. 8 — akcje, względnie zaświadczenia właściwych instytucyj o zdeponowaniu akcji.

2041

I OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni i Rafinerii „Lublin“, Spółki Akcyjnej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 6 listopada 1936 r. o godz. 5 po poł.** odbędzie się w Warszawie, w biurze Zarządu, przy ul. Koszykowej Nr. 8

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz r-ku strat i zysków za r. op. 1935/36, udzielenie Zarządowi absolutorium i podział zysku; 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu w instytucjach i bankach, z prawem udzielania zabezpieczeń hipotecznych i innych; 6) Wybór jednego członka Zarządu; 7) Wybór dwóch członków Rady Nadzorczej; 8) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone ustawowo; 9) Wnioski Zarządu.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w Biurze Zarządu w Warszawie, ul. Koszykowa Nr. 8 — akcje, względnie zaświadczenia właściwych instytucyj o zdeponowaniu akcji.

2040

Zarząd Franko-Polskiego Towarzystwa Górniczego, Spółki Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 19 listopada 1936 r. w czwartek o godz. 17 odbędzie się w Warszawie, przy ul. Bronisława Pierackiego Nr. 11, w biurze Towarzystwa Akcyjnego Zakładów Hutniczych „Huta Bankowa”

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki za czas od dn. 1 lipca 1935 r. do dn. 30 czerwca 1936 r.; przedłożenie bilansu, oraz rachunku zysków i strat na dz. 30 czerwca 1936 r.;

2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;

3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej, dotyczące zatwierdzenia sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku zysków i strat i użycia pozostałości z rachunku zysków i strat. Udzielenie pokwitowania organom Spółki z wykonania przez nie obowiązków;

4) Wybór członków Rady Nadzorczej;

5) Zatwierdzenie umowy w sprawie wysokości i sposobu miszczenia wynagrodzenia, przypadającego Franko-Polskiemu Towarzystwu Górniczemu z tytułu odstąpienia praw, wynikających z umowy na 75-letnią dzierżawę nadania V-a N. 176 pod Będzinem na węgiel kamienny;

6) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;

7) Różne wnioski.

Zgodnie z art. 399 par. 1 Kodeksu Handlowego, właściciele akcji imiennych mają prawo wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, o ile są zapisani w książce akcjonariuszów w terminie przynajmniej tygodniowym przed terminem Zgromadzenia.

Właściciele akcji na okaziciela mają także prawo, o ile w tym samym terminie złożą w Zarządzie Spółki w Sosnowcu, ul. Zamkowa Nr. 5, akcje lub zaświadczenia, podające numery tych akcji i stwierdzające, że zostały one złożone u notariusza lub w krajowej instytucji kredytowej i że nie będą wydane przed końcem Zgromadzenia.

2044

W wykonaniu uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów

**Stowarzyszenia Kupców Win i Towarów Kolonialnych
„Stowinkol”, Spółka Akcyjna**

z dn. 25 lipca 1934 r. oraz na podstawie art. 432 i 433 Kodeksu Handlowego, Zarząd wymienionej Spółki zawiadamia

o podwyższeniu kapitału akcyjnego Spółki

w drodze 2 transzy II emisji nowych akcji. Dotychczasowy kapitał akcyjny w wysokości zł 100 000 zostaje powiększony do kwoty zł 150 000 przez emisję 500 akcji 2 transzy, II emisji po zł 100 za 1 akcję.

Prawo poboru akcji nowej emisji przyznaje się przede wszystkim dotychczasowym akcjonariuszom w stosunku 1 akcji nowej emisji na 2 emisji poprzednich.

Należność za nowe akcje może być wpłacona w 2 ratach: 50% należności do dn. 25 października 1936 r., i pozostałe 50% — do dn. 25 listopada 1936 r. w Banku Związku Spółek Zarobkowych, przy ul. Jasnej Nr. 8. lub też w siedzibie Spółki przy ul. Pl. 3 Krzyży Nr. 8.

W razie niewykonania poboru akcji do dn. 10 listopada 1936 r. lub niewpłacenia I raty w tym terminie, akcjonariusz traci prawo poboru i wpłacone sumy przechodzą na własność Spółki, akcje zaś nowej emisji mogą być odstąpione innym reflektantom.

W wypadku niezgłoszenia nowej emisji do rejestru do dn. 1 stycznia 1937 r., akcjonariusze mogą wycofać wpłatę.

Akcjonariuszom nowej emisji przysługują te same uprawnienia, jakie posiadają akcjonariusze poprzednich emisji z prawem do dywidendy za ostatni kwartał 1936 r.

2055

Zarząd Spółki Akcyjnej Cukrownia Środa

zaprasza wszystkich PP. Akcjonariuszów na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w poniedziałek dn. 26 października 1936 r. o godz. 17.30 na Sali Malinowej Hotelu „Bazar” w Poznaniu, z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1935/36; 3) Przyjęcie do wiadomości sprawozdania rewizora ksiąg za 1935/36 r.; 4) Zatwierdzenie bilansu i r-ku strat i zysków oraz uchwała odnośnie pokrycia strat za 1935/36 r.; 5) Udzielenie absolutorium Radzie Nadzorczej i Zarządowi; 6) Wybór 3 członków Rady Nadzorczej, w miejsce ustępujących; 7) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone w przepisowym terminie.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed terminem odbycia Zebrania złożyć w Biurze Zarządu Cukrowni swoje akcje lub zaświadczenie, zgodnie z art. 399 kodeksu handlowego.

1989a

Z a r z ą d

**Henryka Francka Synowie Fabryka Środków Kawowych
Spółka Akcyjna w Skawinie**

Bilans zamknięcia per 30/VI 1936 r.

AKTYWA. — 1) Gotówka w kasie zł 32 581.13; 2) Banki zł 142 990.08; 3) Papiery wartościowe zł 664 809.81; 4) Weksle w portfelu i inkasie zł 938 182.50; 5) Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 20 000.00; 6) Materiały: a) surowce zł 1 312 240.93, b) pomocnicze i pędne zł 438 041.61, razem zł 1 750 282.54; 7) Półfabrykaty zł 40 743.82; 8) Gotowe wyroby i towary zł 668 122.84; 9) Dłużnicy: a) odbiorcy zł 1 113 209.80, b) dostawcy zł 54 646.43, c) różne rozliczenia zł 1 124 147.75, d) wątpliwe należności — prot. weksl. itd. zł 44 181.67, razem zł 2 336 185.65; 10) Grunty zł 236 486.82; 11) Budynki w Skawinie: a) fabryczne zł 1 992 506.17, b) gospodarcze zł 3 018.38, c) mieszkalne zł 260 630.52, razem zł 2 256 155.07; Budynki Inowrocław: a) fabryczne zł 323 081.67, b) mieszkalne zł 8 533.33, razem zł 331 615.00; Urządzenia techniczne (maszyny, tory, itd) zł 1 518 315.23; Inwentarz (martwy) zł 78 303.69; Koncesje, patenty, licencje i t. d. zł 1 836 082.49; Sumy przechodnie: wydatki okresu przyszłego zł 27 116.77; Razem zł 12 877 973.44.

Zyra na wekslach odbiorców zł 321 733.04.

PASYWA. — 1) Kapitał zakładowy zł 9 000 000.00; 2) Kapitał zapasowy: a) saldo z roku ubiegłego zł 1 100 000.00, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 100 000.00, razem zł 1 200 000.00; 3) Zobowiązania: wierzyciele: a) banki zł 371 956.00, b) dostawcy zł 100 721.62, c) różne rozliczenia zł 305 679.59, razem zł 778 357.21; 4) Fundusze i zobowiązania specjalne: a) rezerwa podatkowa zł 650 000.00, b) specjalna rezerwa do dyspozycji Walnego Zgromadzenia zł 540 000.00, razem zł 1 190 000.00; 5) Sumy przechodnie: dochody okresu przyszłego zł 50 586.61; 6) Czysty zysk: a) przeniesienie zysku z lat ubiegłych zł 15 812.20, b) zysk z roku sprawozdawczego zł 643 217.42, razem zł 659 029.62; Razem zł 12 877 973.44.

Różni za zyrą zł 321 733.04.

U w a g a: Zobowiązania zagraniczne zł —.—.

Rachunek zysku i strat per 30/VI 1936 r.

WINIEN. — 1) Koszty administracji ogólnej zł 1 657 511.42; 2) Koszty fabrykacji zł 3 682 840.20; 3) Koszty sprzedaży zł 3 017 265.05; 4) Koszty finansowe zł 17 148.81; 5) Różnice kursowe przy papierach wartościowych zł 40 021.20; 6) Podatki państwowe i komunalne zł 967 074.36; 7) Odpisy amortyzacyjne zł 642 103.26; 8) Czysty zysk: a) z roku ubiegłego zł 15 812.20, b) z roku sprawozdawczego zł 643 217.42; Razem zł 10 682 993.92.

MA. — 1) Utarg zł 10 667 181.72; 2) Zysk z roku poprzedniego zł 15 812.20; Razem zł 10 682 993.92.

Rada Nadzorcza: W. Franck mp.

Henryka Francka Synowie, Fabryka Środków Kawowych
Spółka Akcyjna

Rosenberg mp.

2049

„Pionier“ Spółka Akcyjna dla Poszukiwania i Wydobywania Mineralów Bitumicznych

Bilans na dz. 30 kwietnia 1936 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Prawa naftowe zł 223 738.25; Budyńki: a) kopalniane zł 45 722.44, b) mieszkalne zł 86 488.52, Ogółem zł 132 210.96; Urządzenia kopalni zł 882 236.08; Urządzenia techn., narzędzia i przyrządy zł 295 370.71; Inwentarz zakładowy i biurowy: a) ruchomości zł 65 967.44, b) środki komunikacyjne zł 27 012.91, Ogółem zł 92 980.35; Licencje zł 4 000.00; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 4 168 044.34; Papiery wartościowe: 6% Pożyczka Narodowa zł 385 391.40, 3% Prem. Poż. Inwest. zł 138 250.00, Ogółem zł 523 641.40; Weksle w portfelu zł 10 000.00; Udziały w innych spółkach zł 90 135.36; Zapas ropy zł 6 041.52; Zapasy w magazynach i składach: 1) w magazynach: a) rury wiertnicze zł 1 357 533.84, b) urządzenia kopaln. zł 204 235.48, c) narzędzia zł 245 055.16, d) materiały pomocnicze i różne zł 47 004.83, Łącznie zł 1 853 829.31, 2) w składach: urządzenie kopaln. zł 195 563.66, Ogółem zł 2 049 392.97; Dłużnicy: a) zaległe wpłaty na kapitał zł 1 579 712.50, b) należn. z tyt. funduszu geolog. zł 517 066.69, c) dostawcy zł 40 629.14, d) różni zł 1 065 190.52, Ogółem zł 3 202 598.85; Sumy przechodnie zł 18 323.22; Strata: za lata ubiegłe zł 3 963 946.15, za rok admin. 1935/36 zł 998 638.31, Ogółem zł 4 962 584.46; **Razem zł 16 661 298.47.**

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 15 000 000.00; Fundusz geologiczny zł 511 943.84; II. Fundusz amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 1 106 200.79, b) dokonano w roku adm. 1935/36 zł 168 511.33, Łącznie zł 1 274 712.12, c) odnieszono w roku adm. 1935/36 zł 431 833.39, Ogółem zł 842 878.73; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) dostawcy zł 146 532.63, b) różni zł 157 053.65, Ogółem zł 303 586.28; Sumy przechodnie zł 2 889.62; **Razem zł 16 661 298.47.**

Rachunek strat i zysków za czas od dn. 1 maja 1935 r. do dn. 30 kwietnia 1936 r.

ROZCHODY. — Koszty administracji ogólnej zł 236 325.58; Koszty ruchu zł 877 984.71; Różnice kursowe zł 61 563.41; Amortyzacja zł 168 511.33; **Razem zł 1 344 385.03.**

PRZYCHODY. — Różne dochody zł 345 746.72; Strata za rok admin. 1935/36 zł 998 638.31; **Razem zł 1 344 385.03.**

2037

II OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni Kościańskiej, Spółki Akc. w Kościanie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że tegoroczne
**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARIUSZÓW**

odbędzie się w dn. 30 października 1936 r. o godz. 17 w Kościanie w budynku administracyjnym Cukrowni.

Porządek obrad:

- 1) Wybór Przewodniczącego Zgromadzenia;
- 2) Przedłożenie sprawozdania Zarządu, bilansu na dz. 30 czerwca 1936 r., rachunku strat i zysków za rok operac. 1935/36 oraz protokołu Komisji Rewizyjnej;
- 3) Dyskusja, zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, rachunku strat i zysków, podział czystego zysku, uchwalenie dywidendy oraz udzielenie władzom Spółki pokwitowania;
- 4) Wybór dwóch członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących;
- 5) Wolne głosy.

1979a

PODRÓŻUJ CIE SAMOLOTAMI

I OGŁOSZENIE

Komisja Likwidacyjna

Spółki Akcyjnej Cukrowni i Rafinerii „Milejów“

w l i k w i d a c j i

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 6 listopada 1936 r. o godz. 12 odbędzie się w Warszawie, w biurze Komisji Likwidacyjnej, przy ul. Koszykowej Nr. 8

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie b. Zarządu i Komisji Likwidacyjnej; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz r-ku strat i zysków za r. op. 1935/36 i udzielenie b. Zarządowi absolutorium; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone ustawowo; 7) Wnioski Komisji Likwidacyjnej.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na siedem dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w Biurze Zarządu w Warszawie, ul. Koszykowa Nr. 8 — akcje, względnie zaświadczenia właściwych instytucyj o zdeponowaniu akcji.

2039

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysłu Elektrycznego „Czechowice“ w Czechowicach

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 października 1936 r. o godz. 16 odbędzie się w budynku administracyjnym Spółki w Czechowicach

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Walnego Zgromadzenia i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności w roku operacyjnym 1935-1936; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1935/36; 5) Udzielenie pokwitowania Zarządowi Spółki; 6) Powzięcie uchwały o podziale zysku; 7) Wybory władz Spółki.

Akcjonariusze, zamierzający wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje swoje, względnie świadectwa tymczasowe, na 7 dni przed terminem odbycia Walnego Zgromadzenia w Zarządzie Spółki w Czechowicach.

2045-42-43

Górnośląski Bank Związkowy, Spółka Akc.

Chorzów I

Bilans surowy na dz. 30 września 1936 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i P. K. O. zł 24 687.36; Waluty zagraniczne zł 252.95; Papiery wartościowe własne: a) bilety skarbowe zł 450 000.00, b) pożyczki państwowe zł 87 155.50, c) akcje zł 41 500.00 = zł 578 655.50; Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych zł 453 000.00; Banki krajowe zł 4 951 346.73; Banki zagraniczne zł 9 198.76; Weksle zdyskontowane zł 117 758.64; Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 296 542.07, b) niezabezpieczone zł 182 518.27 = zł 479 060.34; Pożyczki terminowe zł 252 229.14; Nieruchomości zł 159 871.25; Różne rachunki zł 3 108.00; Koszty, różnice kursowe i t. p. zł 90 371.73; **Razem zł 7 119 540.40.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: a) zakładowy zł 1 000 000.00, b) zapasowy zł 145 000.00, c) inne rezerwy zł 104 331.34, d) fundusz amortyzacyjny zł 31 200.00 = zł 1 280 531.34; Wkłady: a) terminowe zł 22 279.50, b) à vista zł 291 849.51 = zł 314 129.01; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 20 160.23; Banki krajowe zł 442 911.09; Banki zagraniczne zł 4 864 865.48; Różne rachunki zł 99 231.20; Procenty, prowizje i różne zyski zł 97 712.05. **Razem zł 7 119 540.40.**

Inkaso zł 64 673.13.

2057

Huta Żelazna Kraków, Sp. Akc.

W KRAKOWIE

Rachunek bilansu z dn. 31 grudnia 1934 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały: Grunty zł 450 000.00; Budynki: a) fabryczne zł 1 235 000.00, b) mieszkalne zł 645 000.00; Urządzenia techniczne zł 2 180 093.17 = zł 4 510 093.17; Automobil zł 9 000.00; Razem zł 4 519 093.17; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie zł 5 790.20; Gotówka w bankach zł 74 048.62; Papiery wartościowe (akcje) zł 2 102.25; Udziały zł 66 500.00 = zł 68 602.25; Materiały: a) surowce zł 49 713.00, b) pomocnicze i pędne zł 49 426.58 = zł 99 139.58; Gotowe wyroby i towary: Żelazo sztabowe zł 67 906.71; Gwoździe zł 1 449.25 = zł 69 355.96; Dłużnicy: a) należności z tytułu umów kartel., dotycz. operacji handlowych zł 7 814.97, b) odbiorcy zł 1 365.00, c) różni dłużnicy zł 912.62, d) wątpliwe należności zł 16 150.36 = zł 26 242.95; Inne aktywa: a) zaliczki pracownikom zł 20 761.00, b) kaucje zł 1 480.00, c) subskrypcja Pożyczki Narod. zł 9 600.00, Razem zł 375 020.56; Sumy przechodnie, wydatki, dotyczące okresu przyszłego zł 6 725.69; Strata za 1931 r. — 1933 r. zł 778 300.49, strata za 1934 r. zł 143 904.64 = zł 922 205.13; **Ogółem zł 5 823 044.55.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za 5 weksli in blanco a zł 30.00 = zł 150.00.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy (akcyjny) zł 1 010 000.00; Kapitał rezerwowo: 1) rezerwa ogólna zł 226 576.99, 2) rezerwa dla odnow. zakład. fabryczn. zł 391 072.11, 3) rezerwa dla różnic walut. zł 432 928.44, 4) fundusz rezerw. do dyspoz. Rady Zawiad. zł 43 835.44, 5) rezerwa podatk. zł 2 874.14 = zł 1 097 287.12, Razem zł 2 107 287.12; II. Kapitał amortyz.: 1) Rezerwa dla amortyz. zakład. fabr. (saldo z 1933 r.) zł 1 311 299.65; 2) II rezerwa amortyz. z przerachow. nieruchom. (saldo z 1933 r.) zł 1 500 000.00 = zł 2 811 299.65, dopisano w 1934 r. — razem zł 2 811 299.65; III. Zobowiązania: a) akcepty zł 393 100.00, b) banki zł 37 901.00, c) wierzyciele: 1) dostawcy zł 10 935.71, 2) różni zł 445 515.43, 3) zobowiąz. z tyt. umów kartelow., dotycz. operacji handlow. zł 13 475.57 = zł 469 926.71; Razem zł 900 927.71; R-k strat u klient. Centraln. Biura Polsk. Fabryk gwoździ i drutu zł 2 030.07; Sumy przechodnie (nieobliczone premie ubezpiecz.) zł 1 500.00; **Ogółem zł 5 823 044.55.**

Sumy pozabilansowe za 5 weksli in blanco a zł 30.00 = zł 150.00.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 364 094.73.

Rachunek strat i zysków za 1934 r.

STRATY. — R-k kosztów zł 73 580.73; R-k list płatnicz. zł 71 466.27; R-k płac miesięcznych zł 102 740.00; R-k surowców, mater. i półfabr. zł 739 343.04; R-k ubezpiecz. bezrob. zł 1 148.81; R-k fund. pracy zł 1 921.75; R-k ubezpiecz. emeryt. zł 8 642.04; R-k ubezpiecz. chorob. zł 5 325.77; R-k ubezpiecz. wypadkow. zł 3 450.23; R-k reparacyj zł 9 025.70; R-k utrzym. koni i wozów zł 327.62; R-k premii ubezpiecz. zł 16 261.58. R-k odsetek zł 76 272.80; R-k podatków państw. i komunaln. zł 42 781.82; R-k różnic kursow. zł 151.36; R-k strat u klientów Syndykatu Polsk. Hut Żelazn. zł 709.08; R-k gwoździ i drutu zł 264.45; Strata za 1931 r. — 1933 r. zł 778 300.49; **Ogółem zł 1 931 713.54.**

ZYSK. — R-k żelaza zł 904 618.95; R-k odszkodowań Syndyk. Polsk. Hut. Żelazn. zł 1 193.12; R-k żużli zł 6 345.98; R-k walcowania miedzi zł 66 994.16; R-k papierów wartośc. (różn. kursow.) zł 289.75; R-k za niewyzyskany kontyngent zł 23 500.00; R-k starego żelaza (własne odpady z Walcowni) zł 6 566.45; R-k bilansu, strata za 1931 r. — 1933 r. zł 778 300.49; Strata za 1934 r. zł 143 904.64 = zł 922 205.13; **Ogółem zł 1 931 713.54.**

2052

Rachunek bilansu z dn. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — I. Majątek stały. Zakłady fabryczne. grunty zł 450 000.00; Budynki: a) fabryczne zł 1 235 000.00, b) mieszkalne zł 645 000.00; Urządzenie techniczne zł 2 180 093.17 = zł 4 510 093.17; Automobil zł 7 000.00; Razem zł 4 517 093.17; II. Majątek płynny: Gotówka w bankach zł 161 800.62; Gotówka w kasie zł 1 185.88; Gotowe wyroby i towary: żelazo sztabowe i drut walc. zł 85 697.22; Gwoździe zł 1 439.00 = zł 85 136.22; Akcje zł 1 158.75; Udziały zł 70 500.00 = zł 71 658.75; Papiery procentowe zł 2 600.00; Materiały: a) surowce zł 11 509.50; b) pomocnicze i pędne zł 48 499.78 = zł 60 009.28; Dłużnicy: a) należności z tyt. umów kartel. dotycz. oper. handl. zł 7 276.76; b) różni zł 716.88; c) wątpliwe należn. zł 11 975.06 = zł 84 868.70; Inne aktywa: a) zaliczki pracownikom zł 20 326.00; b) kaucje zł 1 000.00; c) subskr. Poż. Inwest. zł 12 600.00 = zł 33 926.00; Razem zł 501 185.45; Sumy przechodnie, dotyczące przyszłego okresu zł 7 887.45; Strata za r. 1931 — 1934 zł 922 205.13; Strata za 1935 r. zł 36 010.12 = zł 958 215.25; **Ogółem zł 5 984 381.32.**

Sumy pozabilansowe. — Różni za 4 weksle in blanco a zł 30 zł 120.00.

STAN BIERNY. — I. Kapitały własne: Kapitał zakładowy (akcyjny) zł 1 010 000.00; Kapitał rezerwowo: 1) Rezerwa ogólna zł 226 576.99; 2) Rezerwa dla odnow. Zakł. fabryczn. zł 391 072.11; 3) Rezerwa dla różnic walutow. zł 432 928.44; 4) Fundusz rezerw. do dyspoz. Rady Zawiad. zł 43 835.44; 5) Rezerwa podatkowa zł 2 874.14 = zł 1 097 287.12; Razem zł 2 107 287.12; II. Kapitał amortyzacyjny: Rezerwa dla amortyzacji Zakładów fabrycznych: a) saldo z roku ubiegłego zł 1 311 299.65, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 50 000.00 = zł 1 361 299.65; II. Rezerwa amortyzacyjna z przerachowania nieruchomości zł 1 500 000.00; Razem zł 2 861 299.65; III. Zobowiązania: a) Banki zł 175 049.00, b) Akcepty zł 387 273.39, c) Wierzyciele: 1) należn. z tyt. umów kartel. dotycz. operac. handl. zł 634.48; 2) dostawcy zł 6 586.02; 3) a) różni zł 439 688.74, b) zaległe podatki zł 1 827.31 = zł 441 516.05 = zł 448 736.55; Razem zł 1 011 058.94; Sumy przechodnie zł 4 735.61; **Ogółem zł 5 984 381.32.**

Sumy pozabilansowe: za 4 weksle in blanco a zł 30 zł 120.00; Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 352 563.56.

Rachunek strat i zysków za 1935 r.

STRATY. — R-k akcyj zł 59.48; R-k odszkodowań Syndykatu Polsk. Hut. Żelazn. zł. 481.80; R-k surowców i materiałów zł 110 711.00; R-k płac miesięcznych zł 94 840.00; R-k różnic kursowych zł 71.52; R-k premii ubezpiecz. zł 12 851.10; R-k reparacyj zł 4 413.33; R-k list płatniczych zł 43 806.60; R-k funduszu pracy zł 1 500.52; R-k utrzym. koni i wozów zł 1 345.54; R-k automobili zł 2 000.00; R-k ubezpiecz. emerytaln. zł 3 625.81; R-k ubezpiecz. chorobowego zł 3 789.51; R-k ubezpiecz. wypadkowego zł 2 594.06; R-k ubezpiecz. bezrobocia zł 755.80; R-k podatków zł 28 704.20; R-k opłat stemplowych zł 5 251.37; R-k kosztów handlowych zł 26 882.52; R-k kosztów biur kartel. zł 14 306.02; R-k odsetek zł 64 731.89; R-k strat u klientów Syndykatu Polsk. Hut. Żelaznych zł 1 403.73; R-k gwoździ i drutu zł 2.50; R-k opłat bocznicy kolej. zł 1 376.09; R-k rezerwy dla amortyz. Zakł. Fabr. zł 50 000.00; R-k strat i zysków str. za 1931—1934 r. zł 922 205.13; **Ogółem zł 1 397 759.57.**

Zysk. — R-k żelaza surowego zł 22.65; R-k starego żelaza (własne odpady z walcowni) zł 2 334.25; R-k walcowania miedzi zł 110 431.61; R-k strat u klientów Centr. Biura Polsk. Fabr. gwoździ i drutu zł 2 030.07; R-k za niewykonany kontyngent zł 217 860.79; R-k żelaza zł 102 364.95; R-k dłużników i wierzycieli zł 4 500.00; R-k strat i zysków str. za 1931—1934 r. zł 922 205.13, str. za 1935 r. zł 36 010.12 = zł 958 215.25; **Ogółem zł 1 397 759.57.**

2051

Korzystajcie z poczty lotniczej!!!

Żywiecka Fabryka Papieru „Solali”, Spółka Akcyjna

w Zabłociu pod Żywcem

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

AKTYWA. — Grunty zł 475 969.12; Budynki mieszkalne zł 405 653.08; Budynki fabryczne zł 4 069 185.83; Maszyny zł 7 229 486.40; Urządzenia ruchu zł 736 860.39; Samochody zł 163 652.26; Bocznicze kolejowe zł 195 393.18; Urządzenia biur zł 128 829.61; Urządzenia wodne zł 427 908.99; Rozbudowa zł 272 098.27; Kasa zł 15 361.43; P. K. O. zł 49 495.73; Banki zł 107 606.43; Papiery wartościowe zł 20 192.00; Weksle zł 15 340.58; Kapitały w obcych przedsiębiorstwach zł 82 858.40; Surowce zł 287 296.66; Materiały pomocnicze zł 332 756.56; Półfabrykaty zł 418 092.90; Towary gotowe zł 336 963.61; Dłużnicy: Odbiorcy zł 890 604.28; Dostawcy zł 108 377.13; Wątpliwi zł 49 981.52; Różni wierzyciele zł 137 881.65; Różni dłużnicy zł 714.41; Sumy przechodnie zł 35 339.83; **Suma ogólna zł 17 993 900.25.**

Sumy pozabilansowe. — Obligo z żyr rymesowych odbiorców zł 165 587.07; Gwarancje otrzymane zł 40 607.10.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 3 900 000.00; Kapitał rezerwowy zł 3 000 000.00; Rezerwa podatkowa zł 72 994.40; Kapitał amortyzacyjny stan 1. 7. 1935 zł 7 969 678.00, dopisano za 1935/36 r. zł 669 316.13, odpisano w 1935/36 r. zł 174 135.30; Wierzyciele: Akcepty zł 345 190.27; Banki zł 1 116 499.52; Dostawcy zł 351 568.58; Odbiorcy zł 10 956.01; Różni zł 506 743.29; Sumy przechodnie zł 30 000.00; Przeniesienie zysku zł 69 062.29; Czysty zysk zł 126 027.06; **Suma ogólna zł 17 993 900.25.**
Zobowiązania zagraniczne zł 701 700.31.

Sumy pozabilansowe. — Obligo z żyr rymesowych odbiorców zł 165 587.07; Gwarancje wydane zł 96 000.00.

Rachunek strat i zysków na dz. 30 czerwca 1936 r.

WINIEN. — Koszty ogólne zł 567 156.90; Płace robotnicze zł 930 628.76; Pobory zł 460 574.54; Ciężary socjalne zł 124 295.44; Zużycie surowców zł 1 457 620.70; Zużycie materiałów zł 714 756.00; Odsetki zł 184 674.14; Asekuracje zł 39 834.32; Naprawy zł 197 211.08; Podatki zł 136 802.41; Pretensje nieściągalne zł 59 011.32; Odpisy zł 669 316.13; Czysty zysk zł 126 027.06; **Suma ogólna zł 5 667 908.80.**

MA. — Zysk brutto na rachunku towarów zł 5 350 688.08; Różnice kursowe zł 193 461.90; Kupno i sprzedaż kontyngentów zł 123 758.82; **Suma ogólna zł 5 667 908.80.**

2031

Przegląd Kobiocy

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY AKTUALIOM ŻYCIA KOBIECEGO I NAJNOWSZYM PRĄDOM MODY. „PRZEGLĄD KOBIECY” JEST W OBECNEJ CHWILI NAJBARDZIEJ OZDOBNYM KRAJOWYM PERIODYKIEM W SWOJEJ DZIEDZINIE. PRENUMERATA: ROCZNIE — zł 24; PÓŁROCZNIE — zł 12*50; KWARTALNIE — zł 6*50; EGZ. POJED. — zł 2*25. EGZEMPL. OKAZOWE NA ŻĄDANIE BEZPŁATNIE. REDAKCJA I ADMIN.: WARSZAWA, DŁUGA 45 (DOM WŁ.)
TEL. 11-61-73.

Przegląd Kobiocy

Przegląd Ekonomiczny

ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA EKONOMICZNEGO

WE LWOWIE

Pismo periodyczne, wychodzi na razie dwa razy do roku, w objętości najmniej 20 arkuszy druku i zajmuje się naświetlaniem aktualnych zagadnień gospodarczych oraz rozpatrywaniem problemów z różnorodnych dziedzin życia gospodarczego i społecznego. Do współpracowników należą najwybitniejsi ekonomiści polscy.

Dotąd wyszło 14 tomów. Nakład 600 egzemplarzy.

Ponadto wydaje Polskie Towarzystwo Ekonomiczne we Lwowie większe dzieła naukowe z dziedziny ekonomiki p. t.

„Biblioteka Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego we Lwowie”.

Wydawnictwo to obejmuje dotychczas 8 tomów.

Członkowie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego we Lwowie otrzymują „Przegląd Ekonomiczny” bezpłatnie, wydawnictwa Biblioteki po niższej cenie.

Wkładka członkowska P. T. Ekon. wynosi miesięcznie zł 1*50, dla urzędników — zł 1*00, dla osób prawnych — zł 6*00.

Wpisowe — zł 3*00, dla osób prawnych zł 15.

Prenumer. całoroczna „Przeglądu Ekonomicznego” zł 8*00.

Redakcja — Prof. Dr. Leopold Caro, Lwów, Akademicka 21.

Wkładki członkowskie i prenumeratę wpłacać należy na konto czekowo P. K. O. Nr. 154 383.

AMERYKA jest największym rynkiem na świecie

Amerykańsko-Polska Izba Handlowa

w Stanach Zjednoczonych

149 east 67-th Street New York City

pośredniczy w nawiązywaniu stosunków handlowych pomiędzy Ameryką i Polską

Kupcze i przemysłowcy polski!

po przybyciu do Nowego Yorku, udaj się zaraz do Izby

Rozmówisz się tam po polsku, otrzymasz wskazówki i pomoc biurową za darmo! Korespondencja w języku polskim. W Polsce załatwiasz swe sprawy przez

Polsko-Amerykańską Izbę Handlową

Warszawa, Nowy Świat Nr. 72, telefon 6-26-62

TARYFA CELNA

wydana w formie kartkowej
stałe uzupełniana
według aktualnego stanu

Cena Taryfy zł 40.-

Cena „Uzupełnień” zł 7.-

||||| kwartalnie |||||

Nakładem Tygodnika

„POLSKA GOSPODARCZA”

POLMIN

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
POLISH PETROLEUM COMPANY NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
KREBSMARKT 7/8 MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECH-
NIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUK-
TY SMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW
PO JAK NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH
CENACH

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEW-
NIA UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI,
ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ
SMARNICZĄ

OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”

SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI

O D D Z I A Ł Y: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA, GDYNIA, JAROSŁAW,
KALISZ, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZO-
WIECKI, TORUŃ, WARSZAWA, WILNO
